φυλλα πορειας 4

εναλλακτικη παραλληλη ενημερωση

δρχ. 120.-

€10

Η ΚΥΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

•

ΜΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

φυλλα πορειας

εναλλακτικη παραλληλη ενημερωση

Γιά τή σαιζόν 1984-85 σκεφτήκαμε τήν παράλληλη πληροφόρηση μέ θέματα βασικῆς ἤ καί -ἐπί μέρους μόρφωσης.-

Ἔτσι δημιουργήσαμε μιά σειρά ντοσσιέ μέ ξεχωριστά θέματα,ἕνα εἶδος μονογραφιῶν,ὅπου μέ ἁπλῆ μορφή τῶν φ υ λ λ α δ ί ω ν θά δώσουν τήν εὐκαιρία νά δεῖ καί νά σκεφτεῖ, ὁ καθένας ἀναγνώστης -τήν καθέ περίπτωση ξεχωριστά,ἔχοντας καί τήν ἱστορική ἐποπτεία τοῦ ἄμεσου ἤ τοῦ πιό μακρυνοῦ παρελθόντος.

Ἐργοβιογραφίες. Ἱστορίες ἵδρυσης ἤ λειτουργίας ὁμάδων. Γεωπολιτικές καταστάσεις μέ πολιτικές ἀναλύσεις. Τεχνικά καί τεχνικο-οικονομικά θέματα. Θέματα ψυχολογίας, Φαρμακολογίας καί Οἰκολογικοῦ προσανατολισμοῦ. Ἀναλύσεις κοινωνικῶν φαινομένων Μελλοντολογία. Αἰσθητική καί Τέχνες.

Κανένα ἤ σχεδόν κανένα ἀπ᾽τά θέματα πού ἔχουν ἐπιλεγεῖ καί θά παρουσιαστοῦν δέν ἀναφέρονται ἤ δέν ἀναφὲρονται ἤ δέν ἀναφέρθηκαν μέχρι σήμερα στήν Ἑλληνική Βιβλιογραφία.Τά περισσότερα ἀπ᾽τά θέματα ἀποτελοῦν μιά σύνθετη ἐργασία συλλογῆς στοιχείων καί γίνεται μιά προσπάθεια νά καλύπτουν σφαιρικά τό θέμα πού καταπιάνονται.

Τά φυλλάδια: ΦΥΛΛΑ ΠΟΡΕΙΑΣ, 16-64 σελίδων,σχήματος 0,21Χ0,29 ἐκ.,(ἐπιστολόχαρτου),πυκνογραμμένα σέ γραφομηχανές καί σέ σμίκρυνση, θά πουλιῶνται στή λιανική τιμή τῶν 100 - 140 δραχμῶν,τουλάχιστον γιά τό τρίμηνο Σεπτ.-Δεκ. 1984.

Πρ᾽ὅλο πού ἔχει γίνει μιά ἐπίπονη καί μακρόχρονη προσπάθεια συλλογῆς ἐντύπων ἤ στοιχείων μονογραφιῶν καί φυλλαδίων, πού σέ μερικές περιπτώσεις ἀπαίτησε χρόνο καί χρήματα τόσο γιά τήν ἀπόκτηση καί μετάφραση,διόρθωση-χτένισμα καί καθαρογραφή καί κατάταξη τῆς ὕλης,ἔχουμε ἀποφασίσει νά τά ἔχουμε ὅλα τά δημοσιευμένα κείμενα στά ΦΥΛΛΑ ΠΟΡΕΙΑΣ ἐ λ ε ύ θ ε ρ α δικαιωμάτων. (χωρίς κοπυράΙττς).Στήν περίπτωση ὅμως πού θά χρησιμοποιηθοῦν ἀποσπασματικά ἤ σέ ἑνότητες γιά τή δημιουργία πανεπιστημιακῶν ἐργασιῶν ἐπιβάλλεται ν᾽ἀναφέρεται ἡ π η γ ή.Σέ ἀντίθετη περίπτωση - τῆς μή ἀναφορᾶς τῆς πηγῆς - οἱ χρησιμοποιοῦντες τά κείμενά μας,τίς μεταφράσεις μας καί τούς σχολιασμούς μας - κυρίως Ἕλληνες φοιτητές ξένων πανεπιστημίων- θά διώκονται καί ποινικά.(Ὑπάρχει πρόσφατο παράδειγμα Ἕλληνα φοιτητῆ τοῦ ἐξωτερικοῦ πού χρησιμοποίησε ἀτόφιο καί χωρίς ἀλλαγές κείμενο τῶν περιοδικῶν μας γιά μιά ἐργασία ἐπιπέδου,χωρίς ν᾽ἀναφέρει τήν πηγή, κι᾽ἔλαβε,μάλιστα, ἄ ρ ι σ τ α !).- Αὐτή εἶναι μιά ἀπ᾽τίς περιπτώσεις πού γνωρίζουμε.Ἐντωμεταξύ, συνεχῶς μᾶς πληροφοροῦν ὅτι,κυρίως φοιτήτριες τῆς κοινωνιολογίας καί τῆς ψυχολογίας πανεπιστημίων Ἰταλίας,Ἱσπανίας καί Γαλλίας μεταχειρίζονται κατ᾽ἐξακολούθηση αὐτήν τήν τακτική,ἀντιγραφῶν, χ ω ρ ί ς τίς πηγές μας.

Γιά τά "ΦΥΛΛΑ ΠΟΡΕΙΑΣ" ἀναζητοῦνται,μόνιμα ἐγκατεστημένοι φοιτητές ἤ ἄλλοι νέεοι καί νέες πού νᾶς ἀντιπροσωπεύσουν σέ ἐπαρχιακές πόλεις,γιατί μέ τά βιβλιοπωλεία καί τούς βιβλιοπῶλες ἀντιμετωπίζουμε,προβλήματα,κυρίως πολιτικά,ὅπως σύνδρομα ἐξουσίας ἀπό Πασοκτζίδες,καί ψοφοδεϊσμοῦ ἀπό Ἐσωτερικάκηδες.

Η ΣΥΝΤΑΞΗ

φυλλα πορειας 4
εναλλακτικη παραλληλη ενημερωση

Η ΚΥΠΡΟΣ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ Ο ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ

ΜΙΑ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

ΑΘΗΝΑ 1984

Βιβλιογραφικό σημείωμα

Τά περισσότερα συγγράμματα πρίν τό 74 πάνω στήν Κυπριακή 'Ιστορία είναι κλασικά έθνικιστικά κείμενα μέ βασικό στόχο νά πείσουν γιά τήν έλληνικότητα τῆς Κύπρου.Εἶναι ἱστορία πού ὁ καθένας προσθέτει καί ἀφαιρεῖ ὅτι τοῦ ἀρέσει μιά καί ὁ στόχος εἶναι καταξιωμένος στήν κοινωνική φαντασίωση."Οχι ὅτι αὐτές οἱ ἱστορίες εἶναι τελείως ἠλίθιες ἤ ἕνας σωρός ἀπό ψέμματα.'Αλλά εἶναι ἀκριβῶς οἱ ἱστορίες καί τά κείμενα πού πρέπει νά ψάξεις πίσω ἀπ'τίς λέξεις καί ἀνάμεσα στίς σιωπές.'Υπάρχει βέβαια καί ἡ ἱστορία τοῦ Χίλ (πού ἀπ'ὅτι ξέρω δέν εἶναι μεταφρασμένη ἀκόμα) πού εἶναι ἀρκετά ἐνδιαφέρουσα ἀλλά ἔχει φυσικά καί αὐτή τίς δικές της προκαταλήψεις καί τό πρόβλημα τῆς ἑρμηνείας τῶν ἐγγράφων τῶν ξένων Προξενείων πού χρησιμοποιεῖ πολύ ὁ Χίλ.'Απ'τό 74 καί μετά (καί στά πλαίσια τῆς κρίσης τῆς 'Ελληνοχριστιανικῆς φαντασίωσης) ἀρχίζουν νά βγαίνουν διάφορα ἔργα μέ ἐνδιαφέροντα στοιχεῖα.Γράφονται καί ἀρκετά βιβλία στό ἐξωτερικό τόσο γιά τά τελευταῖα γεγονότα ὅσο καί γιά τήν πιό σύγχρονη ἱστορία τοῦ νησιοῦ.(Χρησιμοποιῶ δυό - τρία ἀποσπάσματα ἀπό ἕνα τέτοιο βιβλίο "CYPRUS: A CASE STUDY" πού γράφτηκε ἀπό διάφορους μελετητές τῆς Κυπριακῆς πραγματικότητας).Σκάει τό 1980 καί ἡ βόμβα τῆς "'Ιστορίας" τοῦ Γραικοῦ.'Ο Κ. Γραικός, ἀκελικός καί ἀπό τούς πνευματικούς πατέρες τῆς νεοκυπριακῆς συνείδησης, μαζεύοντας διάφορα στοιχεῖα καί κάνοντας μιά "μαρξιστική" κριτική ἀνάλυση τῶν κλασικῶν ἐθνικιστικῶν κειμένων, προτείνει μιά ἱστορική-θεμελίωση-δικαίωση τῆς νεοκυπριακῆς συνείδησης καί τοῦ κυπριακοῦ κράτους.Τό θετικό μέ τό Γραικό καί αὐτούς πού τόν ἀκολούθησαν εἶναι ὅτι συγκεντρώνει διάφορα στοιχεῖα καί ὅτι φτιάχνει ἕνα ἄλλο πόλο ἀπέναντι στό 'Ελληνοχριστιανικό πού μπορεῖ νά 'δηγήσει καί στή γέννηση μιᾶς συζήτησης - μελέτης πάνω στήν Κυπριακή ἱστορία.Πέρα ἀπό αὐτό ἡ ἱστορία τοῦ Γραικοῦ χρειάζεται τή δική της κριτική ἑρμηνεία, μιά καί ἐδῶ ὁ στόχος (ἰδεολογικο-ιστορική στήριξη τοῦ Κυπριακοῦ κράτους καί τοῦ ΑΚΕΛ) καθορίζει τήν ἀνάλυση καί τήν παρουσίαση τῶν γεγονότων.

Αὐτό τό κείμενο ἀποτελεῖ μιά προσπάθεια παρεμβολῆς πέρα ἀπ'τούς δύο πόλους ('Ελληνοχριστιανικό - νεοκυπριακό).Τά στοιχεῖαπού στηρίζουν τήν ἱστορική μου ἀνάλυση βγαίνουν ἐν μέρει ἀπό μιά κριτική ἀνάλυση ὅσων παραθέτουν οἱ παραπάνω ἰδεολόγοι ἤ ἱστορικοί.Καί ὅλα αὐτά τά ἀναφέρω ἄν ἔχει κανείς ὄρεξη νά κοιτάξει τίς πηγές ἀλλά καί γιά νά μή δημιουργηθεῖ καμμιά αὐταπάτη ὅτι ἡ παρακάτω ἀνάλυση βασίζεται σέ μιά ἱστορία πού ἔχει γραφτεῖ ὁλοκληρωμένα.'Η Κυπριακή ἱστορία σά γεγονότα, ντοκουμέντα καί στοιχεῖα μόλις τώρα ἀνακαλύπτεται καί γράφεται.Αὐτά γιά νά διατηρεῖ ὅποιος διαβάζει αὐτό τό κείμενο ἤ ὁτιδήποτε ἄλλο πάνω στήν Κύπρο, τίς ἀμφιβολίες καί τίς ἐπιφυλάξεις του.

Καί μιά τελευταία σημείωση: Διάφορα θέματα (λ.χ. ἐκπαίδευση, κράτος κλπ.) ἐμφανίζονται σέ διάφορες ἀναλύσεις - δέν πρόκειται γιά ἐπανάληψη.'Αντίθετα πρόκειται γιά μιά προσπάθεια νά βγοῦν οἱ διαστάσεις ἑνός φαινομένου στήν ὁλότητά του καί νά κοιταχτοῦν οἱ ἀλληλεπιδράσεις διαφόρων δομῶν.

'Εκδίδονται -κατά θέμα- χωρίς τήν ὑποχρέωση τακτῆς ἡμερομηνίας

'Υπεύθυνος γιά τήν ἔκδοση καί τήν κυκλοφορία τους: Λεωνίδας Χρηστάκης

Ταχυδρομική Θυρίδα: Τ.Θ. 21028, 114 10 ΑΘΗΝΑ

Συνδρομές-ἀρωγές δ έ ν γίνονται δεκτές.

Δεν αφιερωνεται στο Μακαριο ή στους ηρωες της ΕΟΚΑ

Αυτό το κείμενο γράφτηκε με βασικό στόχο (και ελπίδα) να προκαλέσει κάποιο διάλογο μέσα από διαφωνίες και ανταλλαγές απόψεων.Απ'αυτή τη άποψη αποτελεί μια προσωπική προσπάθεια συγκρότησης κάποιας αντίκρυσης και κριτικής πάνω στην κυπριακή πραγματικότητα.Στα πλαίσια μιας ελευθεριακής ανάλυσης,που βάζει σα κύριες κοινωνικές αντιφάσεις τη ταξική δόμηση, τη πατριαρχία και το κράτος,γίνεται μια προσπάθεια συγκρότησης μιας εναλλακτικής αντίκρυσης της ιστορικής και σύγχρονης κυπριακής πραγματικότητας.Το κεντράρισμα πάνω στον εθνικισμό γίνεται γιατί αυτή η ιδεολογία είχε και έχει μια καθοριστική επίδραση στη Κύπρο, και όπως προσπαθώ να δείξω στο πρώτο κομμάτι έπαιξε και παίζει ένα καθοριστικό ρόλο στην ανάπτυξη διάφορων ομάδων και ατόμων στο χώροτης μή-θεσμοποιημένης αριστεράς.Και ως ένα σημείο σ'αυτό το χώρο απευθύνεται το κείμενο-γι'αυτό άλλωστε υπάρχουν και αρκετές αναφορές στους Τροτσκιστές και στους Μαρξιστοενωτικούς.ΟΧΙ γιατί έπαιξαν ή παίζουν κάποιο καθοριστικό ρόλο στη κυπριακή πραγματικότητα,αλλά γιατί αποτελούν τις μόνες αντικρύσεις που έχει πρόσφερει ή έχουν προσφερθείσ'αυτό το "χώρο".Τώρα για να λέμε και την αλήθεια απ'τους καθαρόαιμους Τροτσκιστές ή Μαρξιστοενωτικούς δε περιμένω και καμμιά ουσιαστική ανταπόκριση μια και δε δείχνουν έτοιμοι για οτιδήποτε άλλο εκτός από "ψηστήρι".
Η ελπίδα για ανταπόκριση πηγαίνει πιο πολύ σε άτομα που τοποθετούνται στον ελευθεριακό χώρο ή ανένταχτους και περιπλανώμενους.Πέρα από την ελπίδα για κάποια συζήτηση το κείμενο δεν προσφέρεται σαν θέσεις ή τελειωτικά συμπεράσματα κανενός-ομάδας ή ατόμου.Αυτό είναι ψάξιμο' δεν είναι ούτε ιστορικό εγχειρίδιο ούτε στατικές πολιτικές θέσεις.Η μόνη χρήσιμη πολιτική λειτουργία που μπορεί να έχει αυτό το κείμενο είναι να ξεπερασθεί.
Από άποψη μεθοδολογίας ίσως να δημιουργηθεί η εντύπωση με το διάβασμα αυτού του κειμένου ότι εισηγούμαι μια κριτική ανάλυση βάσει της οποίας είναι οι δομικές δυναμικές των σχέσεων εξουσίας,με ελάχιστη επίδραση από τους εξουσιασμένους είτε σαν ομάδες,είτε σαν άτομα.Και είναι πιθανό αυτό,απ'την ίδια τη φύση του κειμένου-κριτική της ιδεολογικής ηγεμονίας του εθνικισμού και των διαδικασιών που προάγει.Σ'αυτό το πλαίσιο το βάρος πέφτει ασύμμετρα στις δομικές αλλαγές.Η αντίληψή μου,που είναι φανερή σε διάφορα κομμάτια του κειμένου,είναι ότι οι δομικές αλλαγές είναι αποτελέσματα της διαλεκτικής μεταξύ των αυτόνομων δυναμικών των δομών εξουσίας και των εξουσιαζομένων.Με άλλα λόγια η σημερινή εξέλιξη είναι αποτέλεσμα της επικράτησης της εξουσίας στο βαθμό που αυτή η εξέλιξη καθορίστηκε απ'τήν ανάγκη εξαφάνισης ή αφομοίωσηςτης κοινωνικής σύγκρουσης.Η δυναμική των δομών αλλοιώνεται απ'τη παρέμβαση των ανθρώπων και μια ανάλυση της σημερινής πραγματικότητας στο σύνολό της (και όχι μόνο του εθνικισμού),πρέπει να κοιτάξει τις λανθάνουσες αντιφάσεις στις δομές,σαν αποτέλεσμα προηγούμενων κοινωνικών συγκρούσεων που νικήθηκαν.Ένα άλλο στοιχείο που πρέπει να τονισθεί σ'αυτά τα πλαίσια είναι ότι η ήττα ή η αφομοίωση της κοινωνικής σύγκρουσης σε διάφορες ιστορικές περιόδους δεν είναι αναπόφευκτη.Δηλαδή,η ιστορική πορεία θα μπορούσε να ήταν διαφορετική αν οι εξουσιασμένοι κέρδιζαν στη κοινωνική σύγκρουση.Είναι γι'αυτό που ονομάζω τις δομικές αλλαγές"ήττα της κοινωνικής σύγκρουσης" -σ'αντίθεση με τους Μαρξιστές δε νομίζω ότι ο καπιταλιστικός ή ο κρατικό-σοσιαλιστικός εκμοντερνισμός είναι ο αναπόφευκτος δρόμος κοινωνικής εξέλιξης.
Χρειάζεται και μια ιδιαίτερη σημείωση για το ρόλο του ατόμου σ'αυτές τις διαδικασίες-αν όχι για τίποτα άλλο,γιατί η τάση αποφυγής ευθυνών του καθένα σαν ατόμου δίνει και παίρνει στη Κύπρο.Η θυματοποίηση και η ταυτόχρονη αθωωποίηση της ελληνοκυπριακής κοινότητας μετά το '74 είναι χαρακτηριστική αυτής της αστείας όσο και σαχλής τάσης για αποφυγή ευθυνών.Φταίνε οι ιμπεριαλιστές,οι Τούρκοι,η ΕΟΚΑ Β'-όλος ο κόσμος εκτός από το "καημένο","καθώς πρέπει" κύπριο νοικοκυραίο.Στην ουσία πλάι σ'όλους αυτούς,ένα μεγάλο μέρος της ευθύνης τόχουν οι ελληνοκύπριοι σαν άτομα.Για 14 χρόνια κάθονταν στ'αυγά τους,ή έτρεχαν σαν πρόβατα στα συλλαλητήρια, *και στο πραξικόπημα τη βόλεψαν οι περισσότεροι στα σπίτια τους και ας "ήξεραν τί θα γινόταν* μετά".Η ευθύνη είναι άμεση και ο μόνος τρόπος να την αποφύγεις είναι να την φορτώσεις στους άλλους ή στη "θεία μοίρα".Και μερικές προκαταβολικές διευκρινήσεις για την ορολογία και την απασχόληση με διάφορα θέματα:
Απ'τη φύση του θέματος αλλά και λόγω του αλλοτριωτικού διαχωρισμού της γνώσης,υπήρχε ένα συνεχές πρόβλημα απ'την αρχή,να μην καταντήσει το κείμενο εξάσκηση διανοουμενίστικης αυτοϊκανοποίησης.Έκανα μια προσπάθεια πιο εκτεταμένης διατύπωσης διαφόρων θεμάτων σε μερικά σημεία για να αποφύγω κλισέ εκφράσεις που θέλουν λεξικό να τις καταλάβεις.Σε ένα άλλο επίπεδο προσπάθησα να αποφύγω την αντικατάσταση γνωστών όρων (λ.χ. νεοαποικισμός,εθνικό κ.λ.π) αν και η αντίληψή μου για κάποιο θέμα είναι ίσως η ελαφρά διαφορετική ή ακόμα και συχνά αντίθετη απ'τη συνηθισμένη χρήση.Ο όρος "εθνικό" είναι ένα παράδειγμα.Αν και αμφισβητώ τον ίδιο τον όρο "έθνος",χρησιμοποιώ την έκφραση "εθνικό" για να εκφράσω γενικούς κίνδυνους που αντιμετωπίζει ένα σύνολο ανθρώπων.Πιο πέρα η διατύπωση εκφράσεων όπως Κύπριοι,Έλληνες,Τούρκοι κ.λ.π. γίνεται με την καθημερινή έννοια του όρου -άνθρωποι που κατοικούν σε ένα εύκολα ξεχωριστά γεωγραφικό χώρο (λ.χ. Κύ-

πριοι) ή που κατοικούν στα σύνορα που αστυνομεύει το ομώνυμο κράτος.Αν και κάποιος θα μπορούσε (και ως ένα σημείο σωστά νομίζω) να με κατηγορήσει ότι αναπαράγω την αλλοτρίωση στη γλώσσα μ' αυτό το τρόπο -εντούτοις,νομίζω ότι σ'αυτό το στάδιο υπάρχουν σημαντικά πράγματα που πρέπει να συζητηθούν παρά να κολλάμε στις ορολογίες.

Και μια τελευταία σημείωση για την επιλογή θεμάτων:

1. Αν και έχει σποραδικές αναφορές στους Τουρκοκύπριους και τους Τούρκους το κείμενο όταν ασχολείται με τον εθνικισμό,αναφέρεται βασικά στην ελληνοκυπριακή παραλλαγή.Πέρα από τους πρός τα έξω υστερισμούς του Τουρκοκεντρικού εθνικισμού,πολύ λίγα ξέρουμε για τις διαδικασίες που προώθησε μέσα στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα και στην Τουρκία και τις ομάδες εξουσίας που τον προώθησαν και τον προωθούν.

2. Υπάρχουν ορισμένα θέματα που αν και είναι εξαιρετικά σημαντικά (λ.χ. η πολιτική του "διαίρει και βασίλευε" των άγγλων τη δεκαετία του '50,οι αναμίξεις των Αμερικάνων και οι χρηματοδοτήσεις της CIA,κ.λ.π. δέν πολυαναφέρονται.Καί ό λόγος είναι άπλός.Αυτά τα θέματα έχουν αναλυθεί τόσο πολύ (κάθε χρόνο βγαίνει και κάποιο βιβλίο, ή ένας σωρός άρθρων γι αυτά) που θάταν ανούσια η επανάληψη.Επαναλαμβάνω πάντως ότι αυτά είναιδεδόμενο σ'αυτή τήν ανάλυση.

3.Διάφορα θέματα (λ.χ. εκπαίδευση,κράτος κ.λ.π) εμφανίζονται σε διάφορες αναλύσεις-δεν πρόκειται για επανάληψη.Αντίθετα πρόκειται για μια προσπάθεια να βγούν οι διαστάσεις ενός φαινομένου στην ολότητά τους και να κοιταχτούν οι αλληλεπιδράσεις διαφόρων δομών.

Αν και η ευθύνη για τις τελικές απόψεις είναι φυσικά δική μου,ωστόσο,στη διαμόρφωση των ιδεών και στο γράψιμο,με βοήθησαν πάρα πολύ 4-5 παιδιά που για διάφορους λόγους ίσως να μή ήθελαν τα ονόματά τους εδώ.

Και μια τελευταία σημείωση για τους Κύπριους Μαρξιστοενωτικούς:το γεγονός ότι οι απόψεις μας διαφέρουν διαμετρικά και το ότι στο κείμενο υπάρχει μια (έντονη ή μή) κριτική των αντιλήψεών τους,θάταν τελείως λάθος να παρεξηγηθεί αυτή κριτική πολιτικών θέσεων συν κριτική ήθους και συνέπειας αυτών των ανθρώπων.

ΟΡΟΙ

ΑΚΕΛ	Ανορθωτικό Κόμμα εργαζόμενου λαού - το Κομμουνιστικό Κόμμα.
ΕΔΕΚ	Σοσιαλιστικό Κόμμα του Βάσου Λυσσαρίδη.
ΔΗΣΥ	Δημοκρατικός Συναγερμός με αρχηγό τον Κληρίδη και Κόμμα που καλύπτει το χώρο των παλιών Ενωτικών.
ΔΗΚΟ	Δημοκρατικό Κόμμα - του προέδρου Κυπριανού και για την ώρα το "Κόμμα του κράτους".
ΤΜΤ	Τρομοκρατική Τουρκοκυπριακή Εθνικιστική Οργάνωση.
ΕΟΚΑ	"Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών" αγώνας '55-'59.

Οι όροι "νεο-κύπριοι" και νεο-ελληνο-κύπριοι χρησιμοποιούνται με την ίδια έννοια μια και η μαζική έκφραση της ταύτισης με το κυπριακό κράτος εκφράζεται στο επίπεδο του ελληνοκυπριακού κράτους και συνείδησης.

ΣΥΝΤΟΜΟ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ

(Η ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΓΙΝΕΤΑΙ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ)

1571 Οι Τούρκοι καταλαμβάνουν την Κύπρο από τους Λατίνους.
Στα πρώτα χρόνια, προσπαθώντας να κερδίσουν προσβάσεις στο νησί, φέρονται ευνοϊκά στους Ορθόδοξους. Η διοίκησή τους στη συνέχεια εξαρτάται από τους εκάστοτε κυβερνήτες και τις διάφορες φάσεις που περνά η Οθωμανική Αυτοκρατορία. Γίνονται διάφορες φιλιλατινικές εξεγέρσεις, στην αρχή, που λιγοστεύουν με το πέρασμα του χρόνου.

1660 Η εκκλησία γίνεται συν-διοικητής, αν όχι ουσιαστικός διοικητής της Κύπρου, με την παραχώρηση ειδικών προνομίων από το Σουλτάνο.
Γίνονται τοπικές εξεγέρσεις από μέλη και των δύο κοινοτήτων.

1765 Κοινή μαζική εξέγερση ορθόδοξων και μουσουλμάνων κάτω από την ηγεσία του Χαλήλ Αγά (διοικητή της Κερύνειας) ενάντια στην οικονομική εξαθλίωση και τους νέους φόρους που επιβάλλονται. Η εξέγερση συντρίβεται με στρατεύματα που στέλλονται απ'έξω. Πρέπει να σημειωθεί ότι σ'αυτή τη περίοδο οι μουσουλμάνοι δείχνουν πιό έντονες τάσεις εξέγερσης -ίσως γιατί υπάρχει έντονη ταξική κινητικότητα προς τα κάτω στην κοινότητά τους.

1804 Νέα εξέγερση που αρχίζει σαν κοινή ανάμεσα στα λαϊκά στρώματα. Η παρεμβολή της εκκλησίας-που μεσολαβεί να έρθουν στρατεύματα να την καταστείλουν- δημιουργεί διακοινοτικούς ανταγωνισμούς και επεισόδια.

1821 Ελληνική επανάσταση και καθάρισμα λογαριασμών ανάμεσα στις ελίτ. Απαγχονίζεται ο Αρχιεπίσκοπος Κυπριανός.

1833 Τρείς εξεγέρσεις (του Θησέα, Καλογήρου Ιωαννικίου και Γκιαούρ Ιμάμη) που ξεκινούν απο τη λαϊκή δυσφορία για την οικονομική κατάσταση.
Γίνονται προσπάθειες συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων "ηγετών".
Ο Γκιαούρ Ιμάμ καταλαμβάνει την Πάφο για 4 μήνες.
Ακολουθεί καταστολή με στρατεύματα που έρχονται απ'έξω. Ο Ιωαννίκιος και ο Γκιαούρ Ιμάμ εκτελούνται. Ο Θησέας ξεφεύγει μέσω των ξένων προξενείων.

1878 Η Κύπρος παραχωρείται στην Αγγλία. Οι Άγγλοι αναδιορθώνουν τη διοίκηση του νησιού σε πολιτική βάση και θέτουν σιγά-σιγά τα θεμέλια του σύγχρονου κράτους. Στο ίδιο διάστημα παρατηρείται και μια αλματώδης άνοδος της εκπαίδευσης. Εντωμεταξύ αρχίζουν τα πρώτα διαβήματα από κύκλους διανοουμένων αστών και της εκκλησίας για την Ένωση. Η Τουρκοκυπριακή ελίτ ζητά επιστροφή στην Τουρκία.

1900 Εκκλησιαστική κρίση με πολύπλευρες προεκτάσεις. Αδιάλλακτοι εθνικιστές εναντίον μετριο-
1910 παθών, αστοί εναντίον τσιφλικάδων, μητροπόλεις εναντίον αρχιεπισκοπής κ.λ.π.

1912 Διακοινοτικά επεισόδια σε διάφορα χωριά και πόλεις την εποχή των Βαλκανικών πολέμων. Αν και τα επεισόδια δεν ήταν μαζικά, εντούτοις δείχνουν ότι ο εθνικισμός αρχίζει να ριζώνει και να διαχωρίζει. Γίνονται οι πρώτες (έστω και μικρές) μετακινήσεις κατοίκων σε 2-3 χωριά.

1914 Η Αγγλία προσαρτά την Κύπρο (μέχρι τότε η Κύπρος ανήκε θεωρητικά στην Τουρκία και η Αγγλία διοικούσε με ειδική συμφωνία) και προτείνει στην Ελλάδα την Ένωση για να μπεί η τελευταία στον πόλεμο.
Η Ελλάδα με φιλογερμανική κυβέρνηση αρνείται.

1926 Συντριπτική ήττα των αδιάλλακτων εθνικιστών στις εκλογές. Δημιουργία του ΚΚΚ (Κομμουνιστικού Κόμματος) από διανοούμενους και εργάτες. Αν καί άγρια κυνηγημένο, το κόμμα αποκτά κάποια επιρροή σε μερικές περιοχές.

1931 Τα Οκτωβριανά. Λαϊκή εξέγερση με αφορμή τους νέους φόρους. Η εξέγερση αποκτά γρήγορα ενωτικό χαρακτήρα. Οι Άγγλοι απαντούν με καταστολή.

1931 Οι Άγγλοι επιβάλλουν δικτατορία και προχωρούν στην ουσιαστική συγκρότηση της υποδοχής
1940 του κυπριακού κράτους. Είναι στα πλαίσια της γραφειοκρατίας, που δημιουργείται αυτή τη περίοδο, που συγκλίνουν και τα συμφέροντα διαφόρων ελίτ (αστών, τσιφλικάδων κ.λ.π). Η καταπίεση του ελληνικού-ενωτικού εθνικισμού τον κάνει αντι-αποικιακό σύμβολο.

1941 Οι Άγγλοι χαλαρώνουν τη δικτατορία. Ιδρύεται το ΑΚΕΠ απο παράνομους πυρήνες του ΚΚΚ, φιλελεύθερους πολιτικούς και λαϊκά στοιχεία. Το ΑΚΕΠ εμφανίζεται σαν διακοινοτικό κόμμα (παρ'όλο που κι'αυτό έχει σαν σκοπό την ένωση). Αρχικά μοιάζει μ'ένα πλατύ λαϊκό κίνημα ενάντια στην αποικιοκρατία, τη παλιερική γραφειοκρατία (τους "διορισμένους") και την κοινωνική ανισότητα. Ο εκφυλισμός γίνεται σταδιακά αλλά γρήγορα στα επόμενα χρόνια.

1943 Περίοδος έντονης κινητοποίησης του ΑΚΕΛ και θεαματικής ανόδου. Συντρίβει τη δεξιά
1947 στις δημοτικές εκλογές και εκλέγει τον Λεόντιο, αρχιεπίσκοπο, με μεγάλη πλειοψηφία.

1947 Ο Λεόντιος πεθαίνει σύντομα μετά την εκλογή του. Ο νέος υποψήφιος του ΑΚΕΛ χάνει τις εκλογές μέσα σ'ένα κλίμα αυξανόμενης πόλωσης και μαζικής νοθείας. Οι Άγγλοι προτείνουν σύνταγμα Αυτοκυβέρνησης. Το ΑΚΕΛ προσπαθεί να πετύχει αποχή και καλεί τους δεξιούς ηγέτες να παραιτηθούν από τα κυβερνητικά πόστα. Η δεξιά φυσικά αρνείται και το ΑΚΕΛ λαμβάνει μέρος στις συνομιλίες που αποτυγχάνουν. Έτσι το ΑΚΕΛ έχει ήδη μια διπλή ήττα. Αποτυγχάνει να αποκτήσει πρόσβαση και στα 2 κέντρα εξουσίας της Κύπρου (την εκκλησία και το Κράτος). Αν και το ΑΚΕΛ ακολουθούσε και τότε μια τακτική εθνικής "Λαϊκό μετωπικής ενότητας", από το '47 και μετά βάζει αυτή τη γραμμή πάνω απ'όλα και ακολουθεί τις επιλογές των κέντρων εξουσίας, ψάχνοντας για την κατάλληλη ευκαιρία να καταξιωθεί στα

μάτια τους και να αποκτήσει πρόσβαση σ'αυτά.

1948 Περίοδος εντόνων απεργιών.'Αγγλοι,εκκλησία και δεξιά κινητοποιούνται εναντίον του τελευταίου μαζικού σκιρτήματος ταξικής σύγκρουσης.Πολλές απεργίες ειναι διακοινοτικές. Παρά τα μικρά υλικά κέρδη η ήττα ειναι αποφασιστική.Η ήττα στο εργοστάσιο και στο δρόμο σιγουρεύει την επιβολή της ηγεσίας του ΑΚΕΛ πάνω σε μεγάλα λαϊκά στρώματα.Οι πολιτικές επιλογές του κόμματος γίνονται η μόνη ελπίδα γι'αυτά τα στρώματα που θέλουν να βγούν απ'τη μιζέρια και την ήττα.
Τον ίδιο χρόνο και κάτω απ'την επίδραση του εμφύλιου στην Ελλάδα,δημιουργείται στην Κύπρο μια τρομακτική πόλωση Αριστεράς και Δεξιάς που τ'αποτελέσματά της ειναι ακόμα φανερά.Δημιουργούνται ποδοσφαιρικοί σύλλογοι κ.λ.π.
Ενώ η ρήξη Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων μόλις και διακρίνεται,η ρήξη αριστεράς-δεξιάς ξεσπά απότομα και σπάζει την Ελληνοκυπριακή κοινότητα στα δύο.Το μίσος ανάμεσα σ'αριστερούς και δεξιούς ήταν για πολλά χρόνια πολύ πιό έντονο απ'ότι αυτό Ελληνοκυπρίων-Τουρκοκυπρίων.

1949 Νέα ηγεσία του ΑΚΕΛ
Επισημοποιείται το σύνθημα:ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΜΟΝΟ ΕΝΩΣΗ με οποιαδήποτε Ελληνική κυβέρνηση.Η νέα ηγεσία του ΑΚΕΛ ειναι η ίδια που υπάρχει σήμερα και που δεν θέλει φυσικά ν'ακούσει για ένωση.

1950 Δημοψήφισμα για την 'Ενωση - 97% των Ελληνοκυπρίων ψήφισαν Υ π έ ρ της 'Ενωσης,ενώ οι υπογραφές δίνονταν στη δημοσιότητα, 15.000 Τουρκοκύπριοι διαδήλωναν εναντίον τῆς ἕνωσης στη Λευκωσία.

1955 Αρχίζει ο αγώνας της ΕΟΚΑ.
Ο αγώνας περνά από διάφορες φάσεις-Εξορίζεται ο Μακάριος,στη πόλη Μαχέ των Σεϋχελλῶν νήσων,που βρίσκονταν κάτω απ'την Αγλλική αποικιοκρατία.Γίνονται αλεπάλληλες ανακωχές. Σκοτώνονται ηρωϊκά (και κάτω από παράξενες συνθήκες προδοσίας) μερικά από τα πιο φιλελεύθερα στελέχη της ΕΟΚΑ.Αύξεντίου,Μότσης κ.λ.π.

1958 Ο Γρίβας καί ἡ Τρομοκρατική Τουρκοκυπριακή Εθνικιστική Οργάνωση.Αρχίζουν δολοφονίες αριστερών και μετά γίνονται εκτεταμένες διακοινωτικές ταραχές με πρωτοφανείς,για τις σχέσεις των δύο κοινοτήτων, σφαγές.Οι Αγγλοι υποθάλπτουν τη διαίρεση κατά το γνωστό: Διαίρει και Βασίλευε.

1959 Υπογράφονται οι συμφωνίες της Ζυρίχης-Λονδίνου και ανακηρύσσεται το Κυπριακό κράτος.

1960 Κατά τη διάρκεια της υπογραφής οι 'Αγγλοι για να πιέσουν το Μακάριο τού αποκάλυψαν ότι είξεραν που κρυβόταν ο Γρίβας στην Κύπρο.

1963 Το Σύνταγμα δεν λειτουργεί ομαλά ενώ οι εθνικιστές και των δύο κοινοτήτων φτειάχνουν
1964 ομάδες κρούσης.Ο Μακάριος προσπαθεί ν'αναθεωρήσει τό Σύνταγμα.Οι Τουρκοκύπριοι αρνοῦνται.Στο τέλος του '63 ξεσπούν συγκρούσεις στη Λευκωσία.Γίνονται εκτεταμένες σφαγές αμάχων.Ο -μετα-πρόεδρος του πραξικοπήματος Σαμψών,πρωτοστατεῖ στίς σφαγές Τουρκοκυπρίων στην 'Ομορφίτα.
Απειλείται επέμβαση της Τουρκίας και οι συγκρούσεις ξεσπούν κατά διαστήματα.(Αύγουστος 64,συγκρούσεις στην Πυλληρία).Το τέλος του 64 βρίσκει τους Τουρκοκυπρίους κλεισμένους σε γκέττο ενώ η ελίτ τους αποχωρεί από την κυβέρνηση.

1867 Νέες συγκρούσεις υποκινημένες απο τον Γρίβα,στην Κοφίνου και τον "Αγιο Θόδωρο.Υπάρχουν και πάλι κατηγορίες απο τους τουρκοκυπρίους για βιοπραγίες εναντίον αμάχων.Εντωμεταξύ ο Μακάριος αρχίζει να προωθεί τις θεωρίες του "εφικτού".Η 'Ενωση είναι ο σκοπός αλλά το πρακτικό αυτή τη στιγμή είναι η ανεξερτησία.

1968 Αρχίζουν οι πρώτες κινήσεις εναντίον του Μακάριου απο ακροδεξιούς-ενωτικούς.

1971 Συγκροτείται η ΕΟΚΑ Β'από τον Γρίβα και αρχίζειένας κλεφτοπόλεμος με βόμβες,δολοφονίες, απαγωγές αντίστροφες βιαιότητες του κράτους και αντίστροφες βιαιότητες εναντίον μελών ή οπαδών τής ΕΟΚΑ Β.
Η υποστήριξη της ΕΟΚΑ Β'απο τη χούντα ειναι γνωστή και ο φατριασμός της Αθήνας λειτουργούσε και στην Κύπρο.
Απ'ότι φαίνεται και απο τα δημοσιευμένα έγγραφα της CIA υπήρχε και μια αμερικάνικη χρηματοδότηση των αντι-κυπριακών δραστηριοτήτων.

1974 Παρικόμα - Εισβολή.
Κατάληψη τής Β.Κύπρου απο τον Τούρκικο Στρατό.
Ο πόλεμος διαρκεί πολύ-λίγο.Μαζική φυγή Ελληνοκυπρίων στο νότο.

1977 Θάνατος του Μακάριου.

Η κ ρ ί σ η σ υ ν ε χ ί ζ ε τ α ι.

Τό κείμενο είναι χωρισμένο σέ 4 κομμάτια:

α) Τό πρῶτο εἶναι μιά προσπάθεια πρώτης προσέγγισης καί ξεκαθαρίσματος ἀναλύοντας τή λειτουργία τοῦ ἐθνικοῦ, ἐθνικισμοῦ πάνω στή γενική, ἀνάπτυξη καί στήλωμα τῆς ἑλληνοκυπριακῆς ἀκροαριστερᾶς.Εἶναι ὡς ἕνα σημεῖο καί ἡ προσωπική πορεία πού ὁδηγεῖ σ'αὐτό τό κείμενο.

β) Τό δεύτερο κομμάτι εἶναι μιά εἰσήγηση πάνω στίς πραγματικές διαστάσεις αὐτοῦ τοῦ φαινομένου πού θά μποροῦσε νά ὀνομαστεῖ ἐθνικό.

γ) Τό τρίτο πού εἶναι ἴσως καί τό μεγαλύτερο ἀποτελεῖ μιά κριτική ἀνάλυση τοῦ ἑλληνοχριστιανισμοῦ (καί μ'αὐτό ἐννοῶ ὅλη τήν ἰδεολογική φανφάρα τῆς ἑλληνικότητας εἴτε λέγεται ἔτσι ἤ πιό ἐκλεπτυσμένα) σάν ἰδεολογίας τῆς ἱστορικῆς προσέγγισης στά κυπριακά δεδομένα καί σάν ἰδεολογικό κάλυμα διαφόρων διαδικασιῶν ἀναδόμησης τῶν ἐξουσιαστικῶν δομῶν (ταξική δομή - πατριαρχική πολιτική - κρατική συγκεντροποίηση κ.λ.π.).Αὐτό τό κείμενο ἀποτελεῖ ταυτόχρονα καί μιά προσπάθεια ἀνάλυσης τῶν ἱστορικῶν ἐξελίξεων τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

δ) Τό τελευταῖο κομμάτι εἶναι κριτική ἀνάλυση τῆς ἑλληνοκυπριακῆς συνείδησης.

Το «Εθνικο» η ακροαριστερα και ο «Χωρος»

Το "Εθνικό"(που στη συγκεκριμένη περίπτωση εκφράζει την κατοχή της Β.Κύπρου απ'το στρατό του Τούρκικου κράτους και τις "πλεχτάνες των Ιμπεριαλιστών" εναντίον μας) υπήρξε ένας βασικός πόλος αναφοράς της Κυπριακής ακροαριστεράς που πρόβαλλε δειλά -δειλά μετά το '74 και που για μερικά κομμάτια της εξακολουθεί φυσικά να είναι το ΠΡΟΒΛΗΜΑ.
Σε μια πρώτη φάση αμέσως μετά το '74 και μέσα σε μία κατάσταση που μύριζε γενικό αναβρασμό ρίχτηκε το σύνθημα της "στράτευσης" της κοινωνίας,για μια "λαϊκή άμυνα"κ.λ.π (μιλώντας κάποιος για ακροαριστερό χώρο αυτή τη εποχή είναι λίγο παρατραβηγμένο φυσικά.Είχαν όμως αρχίσει οι πρώτες διαδικασίες ανάμεσα σε διάφορα άτομα και ομάδες τόσο στο χώρο της ΕΔΕΚ που έκφρασε έντονα αυτά τα ρεύματα εκείνη τη εποχή) όσο και ανάμεσα σε ακελικούς και ενωτικούς.Είναι επίσης και η περίοδος των προσπαθειών για συγκρότηση του ΚΚΚ.
Η ΕΔΕΚ που είχε που είχε και την παράδοση της "Αντίστασης"στο πραξικόπημα έκφρασε για ένα διάστημα αυτή τη διάθεση-άρνηση κάθε συμβιβασμού με δειλές προτάσεις για κρατικά σοσιαλιστικά μέτρα,απέναντι στην πολιτική της κοινωνικής ειρήνης και του κατευνασμού που υιοθετούσε το ΑΚΕΛ και το κράτος.
Οι αντιφάσεις της ιδεολογίας της στράτευσης σαν πανάκειας για όλα τα προβλήματα (εξωτερικά και εσωτερικά) δέν άργησε να φανεί.Οι αστοί,ο Μακάριος,το κράτος,το ΑΚΕΛ,χρησιμοποιήσαν την ίδια λογική αλλά για ακριβώς αντίθετους στόχους.Οι εργάτες δέχτηκαν όχι μόνο το πάγωμα αλλά και τη μείωση των μισθών,οι πρόσφυγες εξευμενίστηκαν,ολόκληρη η κοινωνία άρχισε να παίρνει ξανά το δρόμο της προβατοποίησης μέσα στά πλαίσια της "Εθνικής ενότητας" για τον Μακροχρόνιο.
Τελικά το επιχείρημα των προαγωγών του θεάματος και της κοινωνικής ειρήνης ήταν ταυτόσημο με αυτό που υιοθετούσαν οι "υπονομευτές".Ναι χρειαζόμαστε "στράτευση" αλλά στράτευση χωρίς "εθνική ενότητα" δεν νοείται και φυσικά "εθνική ενότητα" και "κοινωνική σύγκρουση" είναι αλληλοαποκλειόμενες καταστάσεις.
Οι αντιφάσεις της ΕΔΕΚ (1) μόλις υποχρεώθηκε να πάρει κάποια "υπεύθυνη" θέση ήταν ενδεικτικές της κατάστασης.Σ'αυτά τα πλαίσια (και με την ταυτόχρονη τώση κάποιας "αγωνιστικής" διάθεσης που υπήρχε ανάμεσα στη νεολαία) η απογοήτευση αλλά και η συνειδητοποίηση ότι ένα μεγάλο μέρος όλης εκείνης της ιδεολογίας της "στράτευσης" ήταν καθορισμένο από την άρχουσα ιδεολογία,οδήγησε διάφορα άτομα στην απόρριψη του όλου θέματος.Ιδιαίτερα η συνειδητοποίηση της προσωπικής μας μιζέριας (σεξουαλικής,ψυχολογικής κ.λ.π) οδήγησε σε μια άρνηση που κουβαλούσε μέσα της ένα αίτημα για ζωή που φαινόταν τελείως άσχετο με την πολιτική σχιζοφρένεια των πολιτικάντηδων.
Βέβαια αυτή η εξέλιξη δεν ήταν γενική.Μέσα στην ΕΔΕΝ συνεχίστηκε για ένα διάστημα μια "μάχη οπισθοφυλακής" μέχρι που το κόμμα άφησε στη μπάντα κάθε πρόσχημα και πέταξε μαζικά έξω τους τροτσκιστές,"εισοδιστές" και τους άλλους αριστερίζοντες.Η "Αριστερή πτέρυγα" ακολούθησε τη δικιά της διαλυτική πορεία μετά,για να μείνουν τελικά οι "καθαρόαιμοι" να εκδίδουν τη "Σοσιαλιστική Έκφραση".Η "στράτευση" εξακολουθεί να παίζει ένα βασικό ρόλο σ'αυτή την ομάδα,μόνο που έχει φορτισθεί τώρα με μια πιό ξεκάθαρη "ταξική" και ταυτόχρονα "διεθνιστική" συνιστώσα.Το θέμα γι'αυτούς είναι να ενωθούν με τους τουρκοκύπριους εργάτες και να τα βάζουν όλοι μαζί ενωμένοι, με τους αστούς και τους κατακτητές.
Μέσα στη θεαματική πόλωση "αριστεράς-δεξιάς"οι εκφραστές τροτσκιστές έχουν ταχθεί με τη δήθεν αριστερά (ΑΚΕΛ - ΕΔΕΚ) και βάλθηκαν να την"ξαναεπαναστατικοποιήσουν" με το εισοδισμό τους και τις κομματικές ενότητες (2).
Από μια άλλη σκοπιά,διάφορα άτομα περνόντας από την προσπάθεια για ανασύσταση του ΚΚΚ ή άλλες

μαρξιστο-λενινιστικές ομαδούλες ή κουβαλώντας μια ενωτική παράδοση ή ανακαλύπτοντας το φώς της αλήθειας στον Ψυρρούκη,πετάχτηκαν στο άλλο άκρο,άρχισαν να ψάχνουν για το επαναστατικό υποκείμενο ανάμεσα στους ακροδεξιούς ενωτικούς (3).Αυτός ο χώρος παρουσίασε σε κάποια φάση μια ενδιαφέρουσα παρέμβαση-καθώς συγκέντρωνε άνθρώπους αριστερούς (αλλά όχι ακελικούς) και πρώην ακροδεξιούς,προβάλλοντας έτσι σά προσπάθεια να σπάσει όλη η θεαματική πόλωση αριστεράς-δεξιάς.Ωστόσο ήταν ένα παιγνίδι που παιζόταν πάνω στα ιδεολογικά σοφίσματα της πόλωσης ΑΚΕΛ - Ενωση.Το ΑΚΕΛ κάποτε υποστήριζε την ένωση λ.χ. -που σημαίνει ότι η ένωση είναι αίτημα του λαϊκού κινήματος (άρα επαναστατικό) και ότι το λαϊκό κίνημα ήταν τότε επαναστατικό.Σ'αυτά τα πλαίσια το εθνικό είχε την κύρια θέση -αλλά είχε ταυτόχρονα και νέες διαστάσεις.Αυτοί οι μαρξιστές έβαλαν σαν εθνικό το πρόβλημα της ένωσης και έκαναν διάφορες προσπάθειες να το δέσουν με την κατοχή και τους"ιμπεριαλιστές".Σε μια πρώτη φάση υποστήριζαν λχ. ότι το πραξικόπημα και η εισβολή δεν θα γίνονταν αν είχε γίνει η ένωση.Σε μια πιό νέα φάση πετάχτηκε η άποψη του "ότι έγινε,έγινε" αλλά επειδή η "τούρκικη αστική τάξη"είναι επιθετική,ο μόνος τρόπος για να σωθούμε είναι η ένωση, (ας είναι και διπλή).

Αυτό που είναι εκπληκτικό σ'αυτή τη κατάσταση είναι η εντύπωση ότι έχει ανακαλυφθεί κάτι φοβερό νέο.Ουσιαστικά εκτός από τη μαρξιστική σάλτσα που στολίζει τα επιχειρήματα,η ουσία είναι η ίδια με ότι έχουμε όλοι ακούσει χιλιάδες φορές στα σχολεία της ελληνοχριστιανικής (παρά)μόρφωσης. Οσο για τη διπλή ένωση που πάει να γίνει και επαναστατική λύση για μερικούς,την είχε προτείνει το Τούρκικο κράτος από τη δεκαετία του 50 και οι Αμερικάνοι από το '63.

Το φαινόμενο έχει την αστεία του πλευρά,ιδιαίτερα όταν οι τροτσκιστές ή οι μαρξιστο-ενωτικοί παραπονιούνται ότι ο "κυπριακός λαός" έχει χάσει την ιστορική του μνήμη.Υπάρχει ωστόσο και μια σοβαρή -και θλιβερή -πλευρά.Η ακροαριστερά που γεννήθηκε και προσπαθεί ακόμα να επιβιώσει με το εθνικό σαν το ΠΡΟΒΛΗΜΑ έχει βολευτεί κάτω από τον ήλιο της Κυπριακής ιδεολογίας και της φαντασιακής πόλωσης αριστεράς-δεξιάς.Η αρτηριοσκλήρωση,η κινδυνολογία και η εθνική,κοινωνική, ταξική κ.λ.π. ενότητα έφτιαξαν δύο ακόμα μαγαζιά αυτής της ιδεολογίας.

Η ομάδα που βγάζει το περιοδικό (4) που έτσι κι αλλιώς ανήκει στον ελευθεριακό χώρο -όχι στον αριστερίστικο- έχοντας πάρει μια ξεκάθαρη -αρνητική θέση πάνω στην αναγωγή του εθνικού σαν βασικότερο πρόβλημα της ύπαρξης μας,βρέθηκε σ'ένα αδιέξοδο όταν πρόπερσι άρχισε μια προσπάθεια ανάλυσης της Κυπριακής πραγματικότητας.Δεδομένης της έλλειψης πολλών ελευθεριακών αναλύσεων σε βάθος για τέτοιες καταστάσεις και την παντελή έλλειψη οποιουδήποτε στοιχείου στη Κύπρο για να στηριχτούμε,η αναζήτησηπολλές φορές μετατρεπόταν σε πελαγοδρομία.

(Αυτό το κείμενο-που μπορεί κάλλιστα να είναι μια ακόμα πελαγοδρομία- βγήκε μέσα από τις περσινές συζητήσεις σα μια πρώτη προσπάθεια κάποιου είδους ανάλυσης.Ταυτόχρονα εκφράζει και μια προσωπική μου άποψη στη διαφωνία που εκφράστηκε μέσα στην ομάδα κατά πόσο αξίζει να ασχοληθεί κανένας με τον εθνικισμό και το εθνικό.

Κατ'αρχήν χρειάζεται κάποιο ξεκαθάρισμα όρων.Τό "εθνικό" εκφράζει ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει ένα σύνολο ανθρώπων (λαός,έθνος κ.λπ) ανεξάρτητα από τους εσωτερικούς διαχωρισμούς (κοινοτικούς,ταξικούς) και σχέσεις εξουσίας αυτού του συνόλου (ταξικές,πατριαρχικές,κρατικές). Το πρόβλημα προέρχεται συνήθως από εξωτερική επέμβαση,εξέρτηση,εκμετάλλευση κ.λ.π. Έτσι λ.χ. η εισβολή του Τούρκικου κράτους το '74 έπληξε πρόσφυγες σα σύνολο ανεξάρτητα από τις εξουσιαστικές σχέσεις που τους καθόριζαν πρίν (η αναδημιουργία των ίδιων σχέσεων είναι μια άλλη ιστορία).

Ο εθνικισμός σ'οποιαδήποτε μορφή προβάλλει αυτό το πρόβλημα σαν κύριο και καθοριστικό της όλης κοινωνικής ζωής.Ο εθνικισμός απαντά στο εθνικό πρόβλημα στο επίπεδο που τίθεται το πρόβλημα.Αγνοώντας τους εσωτερικούς διαχωρισμούς και εξουσιαστικές σχέσεις προσπαθεί να προβάλει μια αντίσταση απέναντι σ'ενα άγνωστο,απειλητικό "Αλλο".Μ'αυτή την έννοια ο εθνικισμός αναπαράγει προωθεί και θεσμοποιεί σε νέα πλαίσια τις ήδη υπάρχουσες εξουσιαστικές σχέσεις.

Ο εθνικισμός λειτουργεί σαν ιδεολογία του στάτους κβό στο εσωτερικό της κοινωνίας.Σ'αυτό οφείλεται σ'ένα βαθμό και η συχνή ανακάλυψη και προβολή ενός"άλλου" και στο εσωτερικό (5),π.χ. προδότες,συνομότες κ.λ.π.Είναι μιαπρακτική μέθοδος να ξεφορτώνεται το κράτος κάθε ενοχλητικό ενώ ταυτόχρονα εντείνεται η πίεση πάνω στην κοινωνία για ενοποίηση -ομοιογενοποίηση-,αναστέλλοντας τις κοινωνικές συγκρούσεις και ισοπεδώνοντας τις διαφορές.

Ωστόσο η εξίσωση "ο εθνικισμός" είναι μαλακία,υπεραπλουστεύει την κατάσταση και αποφεύγει το πρόβλημα.Γιατί πέρα από το γεγονός ότι ο εθνικισμός προβάλλει έστω σαν μια αλλοτριωμένη απάντηση σε ένα παρ'όλα αυτά υπαρκτό πρόβλημα,υπάρχει και το γεγονός ότι οι άνθρωποι παίρνουν σοβαρά τό θέμα και το πιστεύουν.Η απήχηση του εθνικισμού σαν ιδεολογία εκφράζει ως ένα σημείο τη σημασία των προβλημάτων που τείνει να αντιμετωπίσει.Ταυτόχρονα όμως αυτή η απήχηση είναι δεμένη στις σχέσεις εξουσίας που διαπερνούν την κοινωνία και που αναπαράγονται με τον εθνικισμό.

Σ'αυτά τα πλαίσια ο διαχωρισμός "εθνικού" -εθνικισμού είναι σημαντικός.Γιατί το εθνικό πρέπει να ιδωθεί στις πραγματικές του διαστάσεις σαν πρόβλημα υπαρκτό ενώ ο εθνικισμός σαν ιδεολογία χρειάζεται να αναλυθεί και να κριτικαριστεί για να μπορέσει να αρθρωθεί ένας εναλλακτικός λόγος.

Για να μην μπερδεύουμε όμως τα πράγματα,αυτό που ουσιαστικά λέω,είναι ότι το"εθνικό" είναι ένα πρόβλημα που μας επιβλήθηκε από διάφορες δομές εξουσίας (εσωτερικές και εξωτερικές).Ο εθνικισμός είναι η ιδεολογία που θεσμοποιεί εσωτερικά το πρόβλημα προβάλλοντάς το διαστρεβλωμένα μέσα από τις δομές εξουσίας που υπάρχουν.Αν υπάρχει μια άμεση ανάγκη είναι η αποθεαματικοποίηση του εθνικού και η κριτική του εθνικισμού,έτσι ώστε να δούμε τις πραγματικές διαστά-

σεις του προβλήματος και πόσο μας αφορούν.Ο εθνικισμός είναι μια ιδεολογία που νομιμοποιεί το στάτους κβό αλλά για να την καταλάβεις πρέπει να προσπαθήσεις να την αναλύσεις και όχι να την εξορκίσεις.Η κριτική της ιδεολογίας όσο εξονυχιστική και αν χρειαστεί να είναι πρέπει κάποτε να βρεί την πραγματικότητα και θα χρειαστεί να προτείνει εναλλακτικές λύσεις.Αυτό φυσικά δε σημαίνει ότι θα τρέξουμε αμέσως με τις μαγικές συνταγές,μπαίνοντας στο ρυθμό της εξουσίας "αν είμαστε εμείς θα κάναμε αυτό" ή "αυτό πρέπει να γίνει".Αντίθετα ίσως χρειαστεί μια κριτική αναδημιουργίας (και στην Κύπρο τελικά αυτό χρειάζεται).Μια κριτική και μια δραστηριότητα πάνω σε συγκεκριμένα θέματα που θα επιτρέψει τη δημιουργία ενός αυτόνομου χώρου και λόγου.Αλλά μια κριτική που θα ξέρει ότι όσο ο λόγος της και η αντεξουσία τηςδε θα μπορεί να αντιμετωπίσει αυτά της θεσμοποιημένης εκουσίας σε όλα τα επίπεδα θάναι λίγο-πολύ αιχμάλωτη στη δύναμη του κράτους και των άλλων μηχανισμών σε περιόδους κρίσης.Σε ένα πόλεμο η λύση θα είναι η φυγή ή ο αγώνας κάτω από το κράτος για το κράτος.Και για ένα πρόσφυγα το δίλλημα θα παίζεται μεταξύ του ποιοί θα γυρίσουν και πόσο ισχυρό θα είναι το κεντρικό κράτος.

Διαστάσεις ενός προβλήματος που μπορεί να ονομαστεί ΕΘΝΙΚΟ

Μιλώντας σήμερα για το Κυπριακό-ή το εθνικό- υπάρχει συχνά μια αίσθηση "αυτονόητου" στη συζήτηση.Και όμως αυτό το "αυτονόητο" δεν είναι καθόλου προφανές αν κοιτάξει κανείς το τί έκφρασε το "εθνικό" για διάφορες ομάδες ανθρώπων τις τελευταίες δεκαετίες σ'αυτό το χώρο. Για την Ελληνοκυπριακή ακροδεξιά λ.χ. όχι μόνο το αίτημα για ένωση αλλά και ένα έντονο αντικομμουνισμό και αντιτουρκισμό,για τους ακελικούς κάποτε έκφραζε αντιαποικιακό αγώνα με προέκταση την ένωση,ενώ μετά την ανεξαρτησία το πρόβλημα μετακινήθηκε στην ανάγκη προστασίας του κυπριακού κράτους.Από την άλλη για την τουρκοκυπριακή ακροδεξιά το πρόβλημα εκφραζόταν περισσότερο σαν αγώνας εναντίον των "Ελλήνων και των κομμουνιστών" και φυσικά ανάμεσα σ'αυτά τα άκρα υπήρχαν και ένα σωρό άλλες αντιμετωπίσεις (ο κίνδυνος του Ελληνικού η Τουρκικού κράτους αναλόγως της κοινότητας ή παράταξης που ανήκε ο καθένας,ο ιμπεριαλισμός κ.λ.π.)
Αυτό το μωσαϊκό αντιμετωπίσεων του εθνικού είναι χαρακτηριστικό τόσο της πολυπλοκότητας του θέματος όσο και της ιδεολογικής φόρτισης του εθνικισμού που κομματιάζοντας την πραγματικότητα και τα προβλήματά της και προβάλλοντας τα διαχωρισμένα της αποσπάσματα στο φανταστικό επίπεδο,έθεσε και θέτει τις βάσεις της κυπριακής ιδεολογικής ηγεμονίας.
Θα ασχοληθούμε παρακάτω με την ιδεολογική (και δομική) λειτουργία του εθνικισμού.Για την ώρα θα προσπαθήσουμε μια σύντομη ανάλυση του "εθνικού" σ'αυτό το γεωγραφικό χώρο,προσπαθώντας να δούμε τις πραγματικές του διαστάσεις.
Σ'αυτά τά πλαίσια η ανάλυση δεν περιορίζεται μόνο στα "κοινοτικά ή εθνικά" (όρος που έτσι κι αλλιώς τον θεωρώ αρκετά αμφισβητήσιμο,όπως φαίνεται και αλλού σ'αυτό το κείμενο,όταν η ερμηνεία του ταυτίζει μεγάλες ομάδες ανθρώπων με τα έθνη και κράτη που τους αστυνομεύουν) όρια.
Το εθνικό (ή το κυπριακό) εκφράζει (για τους σκοπούς της παρακάτω ανάλυσης)τούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν οι κοινότητες των ανθρώπων που κατοικούν στο νησί Κύπρος.Από "εξωτερικές δυνάμεις".Φαινομενικά ορισμένοι "εξωτερικοί κίνδυνοι" φαίνονται να ευνοούν μερικές κοινότητες ή πολιτικές παρατάξεις (λ.χ. η ένωση ή η τουρκική εισβολή) ακόμα και ολόκληρο (λ.χ. ο τουρισμός)Ωστόσο με τη διεθνή θεσμοποίηση των εθνών-κρατών σαν τοπικών μηχανισμών δόμησης της κοινωνικής εξουσίας και του ιμπεριαλισμού-νεοαποικισμού σα διεθνούς μηχανισμού δόμησης,τα σχετικά βραχυπρόθεσμα ωφέλη μιας κοινότητας από κρατική ή ιμπεριαλιστική επέμβαση,αποκτούν σταδιακά μια αρνητική γεύση μπροστά στην ισοπέδωση και την εκμετάλλευση των "πρώην προστατών".Τα βραχυπρόθεσμα κέρδη γίνονται σταδιακά μακροπρόθεσμες πληγές.Η εμπειρία των Ε/Κ πρίν το πραξικόπημα και των Τ/Κ μετά την εισβολή είναι χαρακτηριστική σ'αυτόν τον τομέα.Σ'αυτά τα πλαίσια θα κοιτάξουμε το "εθνικό" σε 3 διαφορετικά επίπεδα.
α) Το πρόβλημα του στρατηγικού - γεωγραφικού χώρου της Μ.Ανατολής.
β) Τη νεο-αποικιακή εξάρτηση.
γ) Τον ιμπεριαλισμό των κρατών Ελλάδας - Τουρκίας στον Κυπριακό χώρο και τον μεταξύ τους ανταγωνισμό.

Ο στρατηγικός χώρος (Μ.Ανατολή),οι επεμβάσεις και η ειρήνη.

Αυτό φαίνεται ένα θέμα λυμένο και υπερεξαντλημένο πρίν κάν ξεκινήσουμε.Η Κύπρος στο μεσανατολικό χώρο,τα πετρέλαια,η αραβο-ισραηλινή διένεξη,οι αμερικάνικες δολοπλοκίες και τα ρέστα.Παρ'όλο που αυτή η ανάλυση έχει αρκετές αλήθειες,εντούτοις έχει εσκεμμένα περιορισμένο οπτικό πεδίο (που ενισχύεται βασικά από τη δακρυβρεχτη αλληλεγγύη μας με τα αραβικά κράτη και το σωβινισμό τους και στην αθωωποίηση του ρώσσικου ιμπεριαλισμού για ότι γίνεται στην περιοχή).Το ψητό φυσικά για τους ρώσσους και τους αμερικάνους είναι τα πετρέλαια και ο πολιτικός έλεγχος της περιοχής.Σ'αυτά τα πλαίσια ο ρόλος της Κύπρου παραμένει αυτός που ήταν από τότε που πήραν το νησί οι Άγγλοι-ένας ακραίος "σταθμός χωροφυλακής" που να βοηθά όποιον το κατέχει να αστυνομεύει τις εξαρτήσεις του και να εμποδίζει την είσοδο των αντιπάλων στη πειοχή.Ο καθοριστικός ρόλος που έπαιξε αυτή η γεωγραφική θέση,στη σύγχρονη ιστορία του νησιού (από άποψη ξένων επεμβάσεων άμεσων ή έμμεσων) είναι αρκετά φανερός.Οι αγγλικές βάσεις και τα αμερικανικά ραντάρ είναι χαρακτηριστικά αυτών των εξελίξεων.Η Κύπρος για την ώρα είναι

σταθμός χωροφυλακής του δυτικού ιμπεριαλισμού.
Ωστόσο εδώ πρέπει να αρχίσουμε να ξεκαθαρίζουμε τα πράγματα γιατί κάπου εδώ τελειώνει και η ομοιότητα ανάλυσης με εκείνη την προβληματική (τόσο προσφιλή στους αριστερούς "αντι-ιμπεριαλιστές" μας) που βλέποντας το πιό πάνω,τραβά τη γραμμή αντιπαράθεσης της με τον "αμερικάνικο και σιωνιστικό ιμπεριαλισμό" και μας τοποθετεί στο πλευρό του "αράβικου αντιϊμπεριαλισμού" κ.λ.π.
Βλέποντας την τύχη των Παλαιστηνίων (που για 30 χρόνια σφάζονται από το Ισραήλ και τα αραβικά κράτη),τη φασιστική δομή και ιδεολογία των αραβικών κρατών,τον αυξανόμενο επεκτατισμό του Ισραήλ (και φυσικά όχι μόνον αυτού) και την ένταση του ανταγωνισμού των υπερδυνάμεων, μια αίσθηση ότι το πρόβλημα δεν μπαίνει στα τόσο άνετα και αγαπημένα κλισέ του "καλού-κακού", που βόλεψαν και βολεύουν την αριστερά.
Το πρόβλημα δεν είναι απλά η "ιμπεριαλιστική επέμβαση των δυτικών" αλλά το όλο παιγνίδι του ανταγωνισμού των υπερδυνάμεων.Πιό πέρα τα ίδια τα κράτη της περιοχής έχουν αρχίσει να αναπτύσσουν ένα σχετικά αυτόνομο ιμπεριαλισμό (μέσα στα πλαίσια της αυξανόμενης οικονομικής τους δύναμης) που κάνει την κατάσταση στην περιοχή ακόμα πιό εκρηκτική και ταυτόχρονα φυσικά, οδηγεί σε μια αυξανόμενη καταπίεση στο εσωτερικό τους,δείχνοντας σ'αυτή τη διαδικασία και το πραγματικό πρόσωπο του εθνικισμού σ'αυτή τη περιοχή.
Σε μια πρώτη αντίκρυση του θέματος υπάρχει μια ανάγκη ανάληψης ευθυνών.Γιατί όταν 30 - 40 το πολύ μίλια από το σπίτι σου υπάρχουν βόμβες που μπορούν να τινάξουν ολόκληρη την περιοχή στον αέρα ή ραντάρ που καθοδηγούν τη μιά παράταξη σ'αυτά τα σφαγεία που λέγονται πόλεμοι στη Μ.Ανατολή έχεις τέλος πάντων μιά ευθύνη για την ανοχή σου.Ακόμα όταν πουλάς υποκριτική συμπαράσταση (όπως κάνει το κυπριακό κράτος) που στη πράξη εκφράζεται με την ηρωοποίηση του κάθε δικτάτορα-των αραβικών κρατών και του σοβιετικού ιμπεριαλισμού,στην ουσία αποφεύγεις το πρόβλημα και την ευθύνη σου.
Αυτή η αντίκρυση (να ανέχεσαι πρακτικά χρησιμοποίηση του χώρου σου από τον ένα αντίπαλο και να σκίζεις τον κώλο υπέρ του άλλου),τόσο χαρακτηριστική της κυπριακής ιδεολογίας,βολεύει ως ένα σημείο τις ενοχές,ενώ ταυτόχρονα βλέποντας τον κόσμο σε στύλ άσπρο - μαύρο αποφεύγει οποιοδήποτε προβληματισμό (6).
Πέρα ωστόσο από την ηθική ευθύνη και τις ιδιολογικές ανάγκες που εξυπηρετεί η αποφυγή προβληματισμού για ότι γίνεται στη Μ.Ανατολή υπάρχει και μια άλλη διάσταση του θέματος.Για τα στρατηγικά συμφέροντα των υπερδυνάμεων ανήκουμε στο μεσανατολικό χώρο και κατά συνέπεια οι εξελίξεις σ'αυτό το χώρο μας καθορίζουν άμεσα.Έχει ήδη αναφερθεί ότι το ενδιάμεσο της δύσης για την Κύπρο πηγάζει σ'ένα μεγάλο βαθμό απ'τη γεωγραφική της θέση.Σ'αυτά τα πλαίσια η Κύπρος θα εξακολουθεί να αποτελεί στόχο άμεσων ή έμμεσων επεμβάσεων των υπερδυνάμεων ανάλογα με τις εξελίξεις στη Μ.Ανατολή.Για την ώρα το ΑΚΕΛ και ο ΔΗ.ΣΥ εκφράζουν μια ισορροπία στις έμμεσες επεμβάσεις.Η κατάλυση ακόμα και ενός στοιχειώδους "πολιτικού διαλόγου" (έστω και στα πλαίσια μιας αστικής δημοκρατίας) ή ακόμα και ο καθορισμός της θέσης τους πάνω στο Κυπριακό ανάλογα με τα συμφέροντα των πατρόνων τους είναι μια χαρακτηριστική πλευρά των αποτελεσμάτων αυτών των επεμβάσεων.
Αυτές ωστόσο οι επεμβάσεις εκφράζουν μόνο μια πτυχή του προβλήματος-πιό πέρα υπάρχει ένα βασικό ζήτημα φυσικής επιβίωσης.Ο υπερεξοπλισμός των κρατών της περιοχής,τα ζωτικά συμφέροντα των υπερδυνάμεων και η εύφλεκτη κατάσταση που επικρατεί δημιουργούν σοβαρούς κινδύνους γενικευμένου πολέμου.Ο οποιοσδήποτε δικτάτορας μπορεί να κηρύξει ακόμα πιό ηλίθιους πολέμους απ'αυτόν μεταξύ Ιράκ - Ιράν.Και σ'ένα γενικευμένο πόλεμο η Κύπρος σαν θύλακας του ενός συνασπισμού μπορεί να γίνει πεδίο μάχης για τους πυραύλους των υπερδυνάμεων και των τσιρακιών τους.Και σ'αυτά τα πλαίσια είναι ανατριχιαστικό να σκέφτεται κανείς ότι το 65 % (7) -το λιγότερο- των κυπρίων ψηφίζουν κόμματα παραρτήματα που άν ήταν στην εξουσία μόνα τους θα γέμιζαν αυτό το τόπο πυραύλους των πατρόνων τους.
Υπάρχει σ'αυτά τα πλαίσια μια άμεση ανάγκη για ένα αυτόνομο κίνημα ειρήνης που να αντιπαραθέτει τόσο στους δύο ιμπεριαλισμούς όσο και στον εθνικισμό -ιμπεριαλισμό των κρατών της περιοχής.Ο κίνδυνος του πολέμου έχει γίνει τόσο πραγματικός και η τεχνολογία του τόσο επικίνδυνη ώστε το πρόβλημα της ειρήνης να μπαίνει σα βασικό πρόβλημα φυσικής επιβίωσης για τους λαούς της περιοχής -και απ'αυτήν την άποψη μπορεί να το τοποθετώ σ'αυτήν την κατηγορία προβλημάτων που ονομάζω "εθνικά".

Μορφές "νεοαποικιακής" εξάρτησης.

Η αυξανόμενη γραφειοκρατικοποίηση των επαγγελμάτων,η ξένη οικονομική βοήθεια σαν μόνιμο στήριγμα της οικονομίας (με αντάλλαγμα το περιφερόμενό μας κλαψούρισμα (8) και η τουριστικοποίηση των πάντων φτιάχνουν αλληλένδετα μιαν άλλη μορφή εξάρτησης τη νεο-αποικιακή).
Πρίν προχωρήσουμε ωστόσο είναι ανάγκη να ξεκαθαρίσουμε ένα πράγμα γιατί υπάρχει μια κριτική (αρκετά προσφιλής στον ακροαριστερό χώρο) που στο αντικαταναλωτικό της μένος σου δίνει ώρες ώρες την εντύπωση ότι θα προτιμούσε τους ανθρώπους πεινασμένους παρά χαζούς καταναλωτές. Για μένα τουλάχιστον το γεγονός ότι το βιωτικό επίπεδο ανέβηκε κατακόρυφα,το ότι ο κόσμος δεν παγώνει στα τσαντίρια είναι και ευχάριστο και θετικό.
Ωστόσο αυτή η άνοδος του βιωτικού επιπέδου και ο συνακόλουθος καταναλωτισμός έγιναν όχι μόνο αυτοσκοπός και μηχανισμός αναπαραγωγής του θεάματος αλλά και εξαφάνισαν καθε ίχνος οικο-

νομικής αυτάρκειας και αυτονομίας.
Με τον πόλεμο στο Λίβανο αρχίζουμε σιγά-σιγά να γινόμαστε κέντρο "υπερακτιαίων επιχειρήσεων" (ήδη η κυβέρνηση ανακοίνωσε το περασμένο καλοκαίρι ότι αυτός είναι ένας από τους στόχους της μετά την παραχώρηση άδειας λειτουργίας σε 4 διεθνείς τράπεζες σε δύο μήνες).Η ήδη υπερδιογκούμενη γραφειοκρατία μας αποκτά μια νέα ώθηση καθώς γραφεία ευρωπαϊκών οίκων ξεπηδούν από παντού.Τα επακόλουθα αυτής της εξέλιξης άρχισαν ήδη να φαίνονται στο εσωτερικό -μια αρτηριοσκλήρωση κάθε σκέψης,μια ένταση της προβατοποίησης στα πλαίσια του βολέματος.
Στο διεθνές πεδίο η εξέλιξη είναι πιό υπόγεια και πιό μακροχρόνια.Χάνοντας κάθε παραγωγική ικανότητα,αυτό το νησί εξαρτάται πλήρως από το διεθνές κεφάλαιο για την οικονομική του ευημερία.Είναι μια μορφή εξάρτησης που δε χρειάζεται την "πολιτική των κανονιοφόρων" για να πείσει για τις θελήσεις της.Ο οικονομικός εκβιασμός θα δουλέψει το ίδιο αποτελεσματικά.
Και αν ο οικονομικός ανταγωνισμός ευρωπαϊκών και αμερικάνικων κεφαλαίων αποκτήσει μια ένταση στην περιοχή θα είμαστε από τα πιθανά κέντρα μιας σύγκρουσης.Και στο βαθμό που αυτό τα διεθνή συμφέροντα δεν εξυπηρετούν μόνο τις γραφειοκρατίες των κομμάτων -εξαρτημάτων τους αλλά και οικονομικές ελίτ,δημιουργούν εξωτερικές πιέσεις και εκβιασμούς αλλά και εσωτερικές εντάσεις (το ΔΗ.ΚΟ και ο ΔΗ.ΣΥ φαίνονται σ'ένα ορισμένο βαθμό προδιαγραμμένα σχήματα αυτών των συγκρούσεων).Και βέβαια κανένας δεν θα πρέπει να υποτιμά τα σοβιετικά οικονομικά συμφέροντα που εκφράζονται σε ένα δύκτιο ιδιωτικών και κρατικών επιχειρήσεων και συναλλαγών και φυσικά το κεντρικό ρόλο του ΑΚΕΛ σα μεσάζοντα.Η οικονομική βοήθεια (9) που μας έστησε σε μεγάλο βαθμό στα πόδια μας,μετά το '74,έχει ένα διφορούμενο χαρακτήρα.'Ηταν χρήσιμη βραχυπρόθεσμα,αλλά το γεγονός ότι αυτή η οικονομία έχει μάθει να ζεί μ'αυτές τις ενέσεις τόνωσης,μακροπρόθεσμα δημιουργεί τέτοια προβλήματα εξάρτησης που οι επιλογές μας σαν κοινωνία να περιορίζονται στο επίπεδο του πόσα βήματα θα κάνουμε πάνω στο τεντωμένο σκοινί των διάφορων (και συχνά αντίπαλων μεταξύ τους) ευεργετών μας.
Ο τουρισμός είναι μια τρίτη πτυχή ,πτυχή αυτού του προβλήματος που ενώ μας βοήθησε οικονομικά έφτιαξε ταυτόχρονα ένα δύκτι εξάρτησης και δεσίματος από τα διάφορα μητροπολιτικά κέντρα.
Με το τουρισμό φυσικά,διάφορα εσωτερικά προβλήματα αρχίζουν να φαίνονται από τώρα με την καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος,τις περιφραγμένες παραλίες κ.λ.π.
Η ιδιαιτερότητα του τουρισμού βρίσκεται ίσως στο γεγονός ότι το ξεπούλημα αυτού του χώρου γίνεται μέρα μεσημέρι μπροστά στα μάτια μας.(Βέβαια ο τουρισμός έχει και μια τεράστια κοινωνική επίδραση σαν μοχλός πίεσης για εκμοντερνισμό.Η ανάλυση ωστόσο αυτής της πτυχής και γενικά του τουρισμού και της ιδεολογικής του λειτουργίας θα χρειαζόταν μια ξέχωρη ανάλυση-συζήτηση).Σ'αυτό το σύμπλεγμα προβλημάτων που αυξάνουν την εξάρτηση και ταυτόχρονα βιάζουν τοων εσωτερικό κοινωνικό και φυσικό χώρο δεν υπάρχει καμμιά εναλλακτική πρόταση - εκτός από ένα ηλίθιο αντιτουρισμό λές και φταίνε οι τουρίστες για τη μαλακία μας.Για να μη μιλήσει κανένας για τις φαντασιώσεις των Μαρξιστο-ενωτικών που βλέπουν τη ρίζα του κακού-πού αλλού- στη μή πραγματοποίηση της ένωσης.Βλέπετε το ελληνικό κράτος θάχε ενδοιασμούς να μας κάνει νησί - θέρετρο (όπως κάνει τώρα το Κυπριακό).

ΕΛΛΑΔΑ - ΤΟΥΡΚΙΑ - ΚΥΠΡΟΣ

Το ελληνικό κράτος (όπως και τα άλλα που δημιουργήθηκαν στην περιοχή με τη σταδιακή αποσύνθεση της οθωμανικής αυτοκρατορίας) στο μεγαλύτερο μέρος της σύγχρονης ιστορίας του,χαρακτηριζόταν από μια έντονη τάση γεωγραφικού επεκτατισμού.Βέβαια αυτός ο επεκτατισμός είχε πάντα τη κάλυψη της "απελευθέρωσης των προγονικών εδαφών"-και η Κύπρος φυσικά δεν ήταν εξαίρεση-.Ο κρατικός επεκτατισμός (που αποτελεί ταυτόχρονα εξάπλωση και διαδικασία συγκεντροποίησης της δομής του κράτους) συμβαδίζει σ'αυτά τα πλαίσια με μια προσπάθεια πολιτιστικής ισοπέδωσης που συντρίβει τις αυτόνομες κουλτούρες διαφόρων κοινοτήτων εντάσσοντάς τες στην ομοιογενοποιημένη "εθνική κουλτούρα" των διανοούμενων του κράτους.Πιό κάτω γίνεται μια ανάλυση των αρνητικών αποτελεσμάτων αυτών των διαδικασιών στο εσωτερικό της κοινότητας,και του ρόλου τους στη συγκρότηση της ιδεολογικής ηγεμονίας.Για την ώρα θα εκφράζει ένα "πολιτιστικό ιμπεριαλισμό" του ελληνικού κράτους απέναντι στις κυπριακές κοινότητες.
Πέρα από την ιδεολογική και δομική λειτουργία του επεκτατισμού υπήρχε και μια οικονομική διάσταση στο ενδιαφέρον για την Κύπρο.Το νησί (σχεδόν στις ακτές της Μ.Ανατολής) άρχισε να αποκτά όλο και πιό μεγάλη σημασία καθώς το ελληνικό εφοπλιστικό κεφάλαιο αποκτούσε μια όλο και πιό καθοριστική θέση στην οικονομική ζωή της χώρας.Η Κύπρος θα μπορούσε να ήταν ένα μοναδικό κέντρο διακίνησης και εμπορίου για τα πλοία και τις επιχειρήσεις των εφοπλιστών.Ταυτόχρονα στην Κύπρο η ανασυγκροτημένη ιδεολογική ηγεμονία κατάφερε για ένα διάστημα (1930-57) να κινητοποιήσει μεγάλες μάζες με την εθνικιστική φαντασίωση.Το ελληνικό,ωστόσο κράτος,δεμένο απο τις εξαρτήσεις του και τις εσωτερικές του πιέσεις στάθηκε ανίκανο να εκμεταλλευτεί τις ευκαιρίες (1914,1945)και όταν τελικά μισοσύρθηκε απ'αυτούς που είχε μεθύσει με παραμύθια στην Κύπρο ,το μόνο που μπόρεσε να κάνει ήταν να τα μπαλώσει όπως-όπως στη Ζυρίχη.Η είσοδος της Τουρκίας στην κυπριακή διαμάχη κατά τη δεκαετία του του '50,άρχισε να περιπλέκει το πρόβλημα δημιουργώντας σταδιακά ένταση ανάμεσα στα δύο κράτη,ένταση που πήρε νέες διαστάσεις μετά το '74 και επεκτάθηκε και πέρα από το κυπριακό στο Αιγαίο κ.λ.π.Στα πλαίσια της εξέλιξης των δομών και της ιδεολογίας των δύο κρατών,το κυπριακό απαίτησε κατά καιρούς μια ιδιαίτερη λειτουργία (είτε σαν χώρος επέκτασης είτε σαν χώρος ιδεολογικής εκφόρτισης και καλλιέργειας μίσους απέναντι στο αντικειμενοποιημένο "άλλο" τον εχθρό της φυλής).

Σ'αυτά τα πλαίσια το εθνικό εκφράζεται σε τέσσερα (τουλάχιστον)επίπεδα:
α) Από τη μια υπάρχει σαν πρόβλημα επεκτατισμού και κρατικής προσάρτησης.Με αυτό το πρόβλημα ωστόσο δεν εννοώ τον "κίνδυνο" προσάρτησης του ενός κράτους (κυπριακού) από το άλλο (ελληνικό) Η προοπτική δημιουργίας του έθνους-κράτους είναι εγγενές χαρακτηριστικό του εθνικισμού και σαν τέτοιο δημιουργεί **το πρόβλημα** της άρνησης της οποιασδήποτε απελευθερωτικής αιχμής του εθνικισμού.Η προοπτική του κράτους αρνείται την αυτοδιάθεση των κοινοτήτων,και σαν τέτοιο είναι (για μένα τουλάχιστον) αρνητικό φαινόμενο σε οποιαδήποτε μορφή.Ωστόσο η προσάρτηση από ένα ήδη μεγάλο και συγκροτημένο κράτος αυξάνει την ισοπέδωση,την εκμετάλλευση και την εξάρτηση από το μητροπολιτικό κέντρο.Το '74 ήταν σε μεγάλο βαθμό αποτέλεσμα της περιόδου εκείνης που η Κύπρος εμοιαζε με αποικία του "εθνικού κέντρου" της Αθήνας και της Αγκυρας, ανάλογα με την κοινότητα.

β) Σ'ένα άλλο επίπεδο η πολιτιστική ισοπέδωση που προωθεί το μητροπολιτικό κέντρο,όχι μόνο καταστρέφει τις περιφερειακές κουλτούρες αλλά θέτει και την βάση της ιδεολογίας που υπονομεύει κάθε πολιτιστική εξέλιξη.Η "επαρχία" υπάρχει σα λείψανο του παρελθόντος ή σαν τουριστικό θέρετρο.
γ) Πιό πέρα η πιθανότητα κρατικής προσάρτησης ή επέμβασης αποτελούσε πάντα ένα κεντρικό πρόβλημα για την κοινότητα που θα υπόκειτο σαν ηττημένη,αυτή την εξέλιξη.Οι ελληνοκύπριοι ποτέ δεν ασχολήθηκαν με το τί σήμαινε η ένωση για τους τουρκοκύπριους.Οταν πήραν μια απάντηση (τουλάχιστον από μια μερίδα αυτής της κοινότητας) τους βγήκε ξυνή.Το '74 δημιούργησε μιαν ανάποδη κατάσταση έτσι,πού αυτοί κινδυνεύουν τώρα να είναι οι ελληνοκύπριοι.
δ)Μια άλλη πτυχή -ίσως η πιό άμεσα επικίνδυνη- του προβλήματοςείναι η όξυνση των ελληνοτουρκικών σχέσεων (τόσο για πραγματικές διαφορές όσο και για εσωτερική κατανάλωση),Με τον τρόπο,ωστόσο,που είναι τοποθετημένο τώρα το πρόβλημα,μια σύγκρουση ανάμεσα στα δύο κράτη για οποιοδήποτε (εξωτερικό ή εσωτερικό λόγο) θα μας κάνει σίγουρα το πεδίο μάχης τους. Και σε μια τέτοια σύγκρουση,πέρα από τη μοίρα της ηττημένης κοινότητας θα υπάρχει και πάλι πρόβλημα επιβίωσης για όλους.Τελικά όσοι ζήσουν απ'τις ναπάλμ θα κάνουν παρέα με τα ερείπια Μια αρκετά ενδιαφέρουσα πτυχή του κυπριακού είναι και η αυτόνομη δυναμική που απόχτησε το θέμα (σαν ιδεολογία)ανάμεσα σε πολλούς ανθρώπους στην ελλάδα.Και φυσικά το κυπριακό,και η "εθνική" του διάσταση δεν είναι παρά κομμάτια της ιδεολογίας της "εθνικής ολοκλήρωσης" με την οποία ντεντεύεται απ'τη γέννα του το ελληνικό κράτος.Το σημαντικό όμως είναι ότι η αυτοδύναμη προοπτική της ιδεολογίας ανάμεσα στους ελλαδίτες υπήρξε πάντα εύκολος τρόπος πολιτικού καπηλεύματος και εκμετάλλευσης.Έτσι η ελληνική αριστερά έπαιξε σ'αυτά τα αισθήματα για να βγεί απ'την ήττα της και να παρουσιασθεί βασιλικότερη του βασιλέως στις διακυρήξεις της,την "άρνηση να δεχτεί τις συμφωνίες της Ζυρίχης" κ.λ.π. είναι ενδεικτικό σε τί πολιτικό επίπεδο παίχτηκε το θέμα.
Η παρεμβολή του κυπριακού στην ελληνική πολιτική σκηνή ήταν και επιβλαβής και αποπροσανατολιστική.Ήταν το θέμα που χρησιμοποιούσαν ανέκαθεν οι πολιτικοί,είτε για να κριτικάρουν και να πάρουν υποστήριξη χωρίς να θίγουν άλλα "ταμπού" θέματα,είτε για να στρέψουν την προσοχή του κόσμου "πέρα απ'το Αιγαίο" και τον κίνδυνο απ'τούς"βαρβάρους".
Η χούντα το είχε παίξει έντονα αυτό το χαρτί και για ένα διάστημα μετά το '74 το θέμα φαινόταν να είχε εγκαταλειφθεί απ'τούς πολιτικούς.Αλλά η εκλογή του Παπανδρέου άλλαξε το σκηνικό γρήγορα.Ο νέος πρωθυπουργός ήλθε στην Κύπρο και άρχισε να πουλάει "συμπαράταξη""αγώνα" κ.λ.π.Η ιστορία δεν είχε τίποτα νέο -απλώς πήγε να το παίξει κι αυτός όπως άλλοι πρίν, προβλέποντας τί τον περίμενε στα χρόνια της διοίκησής του.Το κυπριακό θα μπορούσε να είναι μια βαλβίδα εκτόνωσης-στην ανεργία,την αστυνόμευση,την κρίση κ.λ.π.Τελικά δεν τα κατάφερε να την ώρα.Του την έσκασαν οι Κύπριοι κρατιστές όταν μπλέχτηκε στα πόδια τους.Η κίνηση ωστόσο του Παπανδρέου δείχνει ότι άν και η Τουρκία έχει την πρωτοβουλία στο νησί,η επιστροφή του ελληνικού κράτους στη διαμάχη δεν είναι καθόλου απίθανη.
(Το αστείο της υπόθεσης ήταν οι ακατέβατοι ύμνοι που έπεφταν τότε από τους Μαρξιστο-ενωτικούς για τον Παπανδρέου και το Χρυσόστομο -λιγάκι πρόωρα βέβαια αλλά που ξέρεις τι γίνεται)
Αν υπάρχει μια ανάγκη άμεση σ'αυτά τα πλαίσια είναι η ανάπτυξη ενός διαλόγου για κατανόηση και ειρήνη -μια γλώσσα ανάμεσα σε ανθρώπους,διαφορετική απο αυτήν των 3 κρατών (Ελλάδας,Κύπρου,Τουρκίας).

Ο ΕΛΛΗΝΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΣ - ΕΝΩΤΙΚΟΣ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

α) Ιδεολογικές συνισταμένες - Ο ελληνισμός σαν φαινόμενο.

Η "ελληνοχριαστιανική Ιστορία" που μας σέρβιραν για χρόνια οι διανοούμενοι του κράτους και της "κοινωνικής ειρήνης" έχει βασιστεί σε δύο κυρίως άξονες.
α) Στην ύπαρξη και στη μοναδικότητα αυτού του φαινομένου που λέγεται "ελληνισμός".
β) Σε μια αντίληψη της ιστορίας σαν μια ευθεία γραμμή που εκτείνεται απ'την αρχαιότητα στο παρόν,και της οποίας η αναλλοίωτη ουσία υπήρξε το φαινόμενο "ελληνισμός".Σ'αυτά τα πλαίσια η σχέση των ανθρώπων που υποτίθετο ότι ενσάρκωναν αυτό το φαινόμενο (τον ελληνισμό) με άλλους λαούς και πολιτιστικές ομάδες υπήρξε μια εκπληκτικά ασσύμετρη σχέση.Οι μεν "Ελληνες" "εκπολίτιζαν" ή "απελευθέρωναν" ενώ όλος ο άλλος κόσμος διέφθειρε ή "κατακτούσε βάρβαρα"

αυτό το μεταφυσικό πια φαινομενο.
Ο ρατσισμός αυτών των αντιλήψεων είναι κάτι περισσότερο από έκδηλος για όσους θέλουν να τον δούν.Κάτι τέτοιες καραμέλες πιπιλούσαν και αυτοί που οργάνωναν τις σφαγές των Τουρκοκυπρίων το '63 και το '67.Και φυσικά αυτή η μαλακία δεν είναι ανακάλυψη ούτε μοναδικότητα των ελληνοχριστιανών μας.
Αυτό που είναι ωστόσο ιδιαίτερα ενδιαφέρον και που έχει μια καίρια ιδεολογική λειτουργία είναι η γραμμική σχέση που προτείνεται ότι υπάρχει ανάμεσα στην αρχαιότητα και στο παρόν. Και αυτό γιατί εκφράζει μια από τις κύριες συνισταμένες του εθνικισμού -την τάση για ισοπέδωση των πολιτιστικών και άλλων διαφορών τόσο χρονικά όσο και κοινωνικά- και την ταυτόχρονη άρνηση των αντιθέτων συμφερόντων και αντιλήψεων που χωρίζουν διάφορες ομάδες ανθρώπων στα πλαίσια των εξουσιαστικών δομών που διέπουν τις σχέσεις τους.Ετσι για τους ελληνοχριστιανούς τοπικές,πολιτιστικές κ.λ.π. διάφορες συγκρούσεις ακόμα και φανερά αλληλοαποκλειόμενες αντιλήψεις,τρόποι ζωής και φιλοσοφικές τάσεις εκφράζουν κομμάτια ενός συνόλου -του ελληνισμού. Με διάφορους διανοουμενίστικους ακροβατισμούς όλα μπαίνουν στο ίδιο σακκί,-μαζί με τους αφορισμούς φυσικά για όσους δεν μας βολεύουν ακόμα σήμερα,σαν "διεφθαρμένους" κλπ.Η φυσική και αυτονόητη ερώτηση απέναντι σ'αυτό το κατασκεύασμα είναι απλά:γιατί έτσι; Δηλαδή γιατί αυτό το σύνολο; Γιατί αυτός ο χώρος που η μοντέρνα γεωγραφία των κρατών ονομάζει "Ελλάδα" (που στο κάτω κάτω περιλαμβάνει και χώρους που οι "Ελληνες" της αρχαιότητας τους θεωρούσαν βαρβάρους) και όχι τα Βαλκάνια,η Μ.Ανατολή κλ.π.;
Φυσικά δεν είναι τυχαίο ότι το βασικό καθοριστικό στοιχείο αυτού του συνόλου είναι το κράτος του.
Η άνοδος του εθνικισμού στο ευρωπαϊκό και μετά στο διεθνές προσκήνιο είναι συνυφασμένη με άνοδο του μοντέρνου κράτους και τον εκμαντερνισμό των άλλων εξουσιαστικών δομών (ταξικές σχέσεις,πατριαρχεία κ.λ.π.)

β) Οι Μαρξιστο-Ενωτικοί

Πρίν προχωρήσουμε στη συγκεκριμένη περίπτωση της Κύπρου είναι χρήσιμο να αναφέρουμε και τη Μαρξιστο-Ενωτική αντίληψη που (τουλάχιστον στο θεωρητικό της επίπεδο) φαίνεται να προτείνει μια πιό εκλεπτυσμένη θεώρηση του θέματος.
" Η εθνογένεση των λαών αρχίζει από τότε που αρχίζει η κοινωνική ζωή των ανθρώπων.Όμως τα έθνη αρχίζουν να αποκρυσταλλώνονται σαν ολοκληρωμένη ιστορική κατηγορία στην περίοδο παρακμής του φεουδαλικού μεσαίωνα".
Προσπερνώντας το γεγονός της θεμελίωσης των απόψεών του πάνω σε σταλινικούς ορισμούς (για το έθνος λ.χ.) και μόνο το γεγονός αυτό (η σταλινική βάση της ανάλυσης)θα έπρεπε να προβληματίσει λίγο και την ίδια την ανάλυση που μυρίζει ένα μπαγιάτικο Μαρξισμό,ο Ψυρρούκης προτείνει βασικά ότι στην πορεία της εθνογένεσης η αστική τάξη χάνει σταδιακά την ηγεσία του αγώνα και την αναλαμβάνει (ποιός άλλος;) το προλεταριάτο.
Σ'ότι αφορά τον ελληνικό χώρο και το κυπριακό ζήτημα ο Ψυρρούκης βρίσκει ότι αυτό το θέμα καταντά καίριο ζήτημα για τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του ελληνισμού.Οπως τα λέει περιληπτικά και ένας άλλος Μαρξιστο-ενωτικός;
"....το κυπριακό αποτελεί την συμπύκνωση όλων των αντιθέσεων της Ελληνικής κοινωνίας και του καθεστώτος υποτέλειας και παρακμής..." (12).
Σύμφωνα μ'αυτήν την θέση ο αγώνας των Κυπρίων ενάντια στην αποικιοκρατία και τον Ιμπεριαλισμό (ενσαρκωμένο απ'την Αγγλία) γίνεται αγώνας και του ελληνικού λαού για ανεξαρτησία.Η αστική τάξη που ξεπουλά την Ελλάδα στους ξένους,προδίδει τον αγώνα των ελληνοκυπρίων.(Χαρακτηριστικές περιπτώσεις για τον Ψυρρούκη είναι η άρνηση της Αγγλικής προσφοράς το '14,η καταδίκη των Οκτωβριανών από τον Βενιζέλο και η μη συμπερίληψη της Κύπρου στις "εθνικές διαδικασίες" το'45.) Ετσι η αστική τάξη χάνει την ηγεσία στον αγώνα της εθνογένεσης και πρέπει να τον αναλάβει η εργατική τάξη.Σ'αυτά τα πλαίσια η ένωση δε θα μπορούσε να γίνει έτσι απλά με μια παραχώρηση του νησιού στην Ελλάδα.(13).Αντίθετα το αίτημα της Ενωσης (αίτημα που εκφράζει τη δυναμική της Ελληνικής εθνογένεσης και το αντιιμπεριαλιστικό αγώνα του έθνους) έχει μια εκρηκτική δυναμική που ανατρέπει τις ισορροπίες και αμφισβητεί την ιμπεριαλιστική-καπιταλιστική εξάρτηση.
Και ο Ψυρρούκης παρατηρεί ότι στη δεκαετία του '50 το κυπριακό ήταν το θέμα που αμφισβήτησε την εθνικοφροσύνη της δεξιάς και έδωσε νέα ώθηση στο ελληνικό αριστερό κίνημα.Και στην Κύπρο στη δεκαετία του 40 το ΑΚΕΛ ήταν στην ηγεσία του αγώνα για την ένωση.Να λοιπόν,πάντα κατά τον Ψυρρούκη,που η εργατική τάξη αναλαμβάνει σιγά σιγά την ηγεσία στον αγώνα της εθνογένεσης. Από μια πρώτη άποψη φαίνεται ότι εδώ έχουμε κάποιους διαχωρισμούς (έστω και ταξικούς) μέσα στην ισοπεδωτική ενότητα του έθνους.Είναι ωστόσο απογοητευτικό να δείς ότι αυτό είναι μόνο η επιφάνεια.Ο Ψυρρούκης κάνει τις δικές του ισοπεδώσεις.Ακολουθώντας την μπολσεβίκικη αναλυτική φόρμουλα,ο Ψυρρούκης βλέπει μια εργατοαγροτική συμμαχία με ηγέτη φυσικά το προλεταριάτο (μέσω του κόμματόςτου).Το πρόβλημα μ'όλα αυτά είναι ότι ουσιαστικά εκτός από τους κακούς αστούς,όλοι οι άλλοι ανήκουν σ'αυτήν την φαντασιακή ενότητα που ονομάζεται ελληνικό έθνος και έχει κοινά συμφέροντα και στόχους και βασικά την ιστορική αναγκαιότητα της εθνικής ολοκλήρωσης.
Και τα αποτελέσματα είναι ότι ο Ψυρρούκης δεν ξεφεύγει τελικά από τα πλαίσια της κλασσικής ιδεολογίας του ελληνισμού.Αγνοεί ή δεν λαμβάνει υπ'όψιν τις διαφοροποιήσεις διαφόρων κοινωνικών και πολιτιστικών ομάδων.Υπάρχει και εδώ η μεταφυσική έννοια του ελληνισμού σα μια διαχρο-

νική οντότητα (που εξελίσσεται όμως ιστορικά) και που το σκάλωμα στο κυπριακό ζήτημα πρέπει να ξεπερασθεί για να ολοκληρωθεί η εθνική αναγκαιότητα.Φυσικά σ'αυτή την υπόθεση οι ιδιομορφίες και οι διαθέσεις των ανθρώπων είναι σχετικά αδιάφορες για τον ερμηνευτή και ιδεολόγο της ιστορικής αναγκαιότητας.Ασχετα με το τί νομίζουν ότι θέλουν οι Κύπριοι το καθήκον και η μοίρα τους είναι ιστορικά καθορισμένα.Ο Ψυρρούκης και διάφοροι Μαρξιστο-ενωτικοί λ.χ. επι-μένουν μέχρι σήμερα στο σύνθημα του '50 "αυτοδιάθεση-ένωση".Το σύνθημα είναι αστείο και αντι-φατικό γιατί άν είχαν αυτοδιάθεση σήμερα οι κύπριοι δεν θα διάλεγαν φυσικά ένωση.Και όμως το σύνθημα διατηρήται μέσα στα πλαίσια της ιδεολογίας της ιστορικής αναγκαιότητας και των "εθνικών πεπρωμένων".Ο μόνος τρόπος να αναγνωριστεί η απόφαση των Κυπρίων σαν σωστή (και σαν αυτοδιάθεση) είναι όταν διαλέξουν ένωση.Αλλιώς οι Κύπριοι δεν ξέρουν τί τους γίνεται.Ενας νεώτερος μαρξιστο-ενωτικός μας το λέει πολύ καθαρά:

"..όμως το κυπριακό είναι πολύ σοβαρή υπόθεση για να το αφήσουμε στα χέρια των νομικών, ό π ω ς ε ξ ά λ λ ο υ ε ί ν α ι π ο λ ύ σ ο β α ρ ή υ π ό θ ε σ η γ ι ά ν α μ ε ί ν η σ τ α χ έ ρ ι α τ ω ν Κ υ π ρ ί ω ν" (14).

Βέβαια όταν μιλάμε για τον ελληνισμό και τις ιστορικές του αναγκαιότητες,με το τί λένε οι Κύπριοι θα ασχολούμαστε τώρα;

Ως ένα σημείο ο Ψυρρούκης πιάνει μια αντίφαση αλλά παρατραβηγμένα και καθυστερημένα.Το Κυπριακό λειτούργησε σαν καταλύτης εξελίξεων στην Ελλάδα στη δεκαετία του '50.Αυτό που ουσιαστικά έκανε ήταν να αντιπαραβάλει τον εθνικισμό της δεξιάς με την εξάρτησή της,και να την γελοιοποιήσει.Και αυτό φυσικά έδωσε την ευκαιρία στην αριστερά να βγεί από το περιθώριο. Αλλά βγαίνοντας ξανά πρός τα έξω η αριστερά μεσω του εξευτελισμού της εθνικοφροσύνης,δεν κατάφερε ωστόσο να ξεπεράσει και την ιδεολογία της τελευταίας.Η αριστερά βγήκε στην επιφάνεια ποζάροντας σαν βασιλικότερη του βασιλέως στον πατριωτισμό της.(πατριωτισμός=εκλεπτυσμένος αριστερός όρος για τον εθνικισμό).Το αποτέλεσμα αυτής της ιστορίας ήταν τελικά να μετατοπιστεί απλώς ο "εθνικός εχθρός" αντί να είναι οι Βούλγαροι και να"κλαίει η Ελλάδα" για τη Β. Ηπειρο (15),οι όροι μεταφέρθηκαν στην Αγγλία αρχικά και μετά (μέχρι σήμερα)στη "Νατοϊκή Τουρκία" και στη "μαρτυρική Κύπρο" αντίστοιχα.Αυτό δεν μετατόπισε απλώς τον εθνικισμό,ουσιαστικά έφτιαξε ένα εθνικισμό όλων των ελλήνων ξανά.Και φυσικά από τότε η Κύπρος έπαιξε αρκετό ρόλο στις ελληνικές εξελίξεις (ιδίως μέχρι το '74).Αριστερά,Δεξιά και Κέντρο,πολιτικάντηδες και συνταγματάρχες κατάλαβαν γρήγορα ότι η καρδιά του ελληνικού εθνικισμού κτυπούσε στην Κύπρο.Και αποτέλεσε αυτός ο εθνικισμός ένα χαρακτηριστικό "ιδεολογικό μηχανισμό" του κράτους που ξαναθεμελίωσε σιγά σιγά το κράτος σαν πόλο αναφοράς "όλων των Ελλήνων".Το προοίμιο του "κοινωνικού κράτους" του ΠΑΣΟΚ (για να χρησιμοποιούμε και τη φρασεολογία της ΡΗΞΗΣ).Τά αποτελέσματα του εθνικισμού για την αριστερά ειδικότερα είναι πολύ φανερά για όποιον θέλει να τα δεί.Ο ελληνοκεντρικός σωβινισμός για την κουλτούρα (από τους κνίτικους εξορκισμούς της υποκουλτούρας των νέων σαν "αμερικάνικο τρόπο ζωής" ως τα γιατροσόφια ελληνικής μουσικής καθαρότητας του Σαββόπουλου,του Θεοδωράκη,του Μαρκόπουλου κ.λ.π.) το "βυθίστε το Χόρα" και ο άκρατος εθνικισμός του ΠΑΣΟΚ απέναντι στην Τουρκία,η εμφάνιση ανάμεσα στους διανοούμενους του Μαρξιστο-Ορθόδοξου ή νεοορθόδοξου ρεύματος κ.λ.π.Από μια άποψη η Μαρξιστο-ενωτική αντίληψη αυτής της ιστορίας,στο επίπεδο της θεωρίας.

Πέρα από τον Ψυρρούκη η ομάδα γύρω από το περιοδικό ΡΗΞΗ (που έχει ιδεολογικές ρίζες στην ομάδα του Ψυρρούκη το '63) ήρθε να ξεθάψει το ζήτημα τελειταία.Αν και αναμασώνται τα ίδια περί "εθνικής'ολοκλήρωσης" η πρότασή τους έχει και τις καινοτομίες της.Εγκαταλείπει ουσιαστικά το αίτημα "αυτοδιάθεση-ένωση" για το σύνολο της Κύπρου και αρκείται στην "ένωση του κομματιού που απόμεινε" με την Ελλάδα.Διπλή ένωση δηλαδή.Και ο λόγος είναι ότι αυτός ο μόνος τρόπος είναι να "σωθεί ο κυπριακός ελληνισμός" από το αφανισμό(γιατί το Τουρκικό κράτος είναι επεκτατικό) και να εξασφαλιστεί η ειρήνη στην περιοχή.

Τώρα γιατί το τουρκικό κράτος είναι φύσει "επεκτατικό,βάρβαρο,στρατοκρατικό" (εκφράσεις του Ψυρρούκη κ.λ.π.) ενώ το Ελληνικό είναι απλώς η ευγενής κατάληξη της εθνογεννητικής διαδικασίας του ελληνισμού,ποτέ δεν μας το εξήγησαν.Οπως ποτέ δεν μας εξήγησαν πως αυτοί οι "αντιιμπεριαλιστές" και επαναστάτες εναντίον του "κράτους-κεφαλαίου" αποφάσισαν τώρα να κάνουν αγώνα για την ίδια λύση που πρότειναν οι ιμπεριαλιστές για χρόνια τώρα (διπλή ένωση) και να ενδιαφερθούν για την "ολοκλήρωση" του κράτους που κατά τα άλλα θέλουν να "ανατρέψουν". Αν πράγματι η ΡΗΞΗ ενδιαφέρεται για την ειρήνη θάταν πιο πρακτικό να τα έβαζε με τον εθνικισμό του Αντρέα.Αντίθετα προτιμούν να γυρίσουν πίσω να ξαναπιάσουν τον Ψυρρούκη,να μπούν στη λογική του Ελληνισμού και φυσικά να προτείνουν υπεύθυνες και εθνικές θέσεις,(και όχι γκρουπουσκουλιάρικες και περιθωριακές όπως λένε).Και φυσικά όταν προτείνεις υπεύθυνες και εθνικές θέσεις δεν μπορείς να αγνοείς την ανάγκη στήριξης και ολοκλήρωσης του κράτους σου.

γ) Η κυπριακή ιστορία από μια άλλη σκοπιά

Γυρνώντας στα κυπριακά δεδομένα,είναι ανάγκη να κοιτάξει κανείς την ιστορία χωρίς τους εθνικιστικούς φακούς για να δεί το μέγεθος της ελληνοχριστιανικής φαντασίωσης (μαζί με τη Μαρξιστο-ενωτική της παραλλαγή).

Γιατί σε τελική ανάλυση υπάρχει και μια άλλη Ιστορία που δεν γράφεται γιατί δεν βολεύει την ιδεολογική ηγεμονία και που πρέπει να ψάξεις πίσω από τις λέξεις και τις αντιφάσεις των"ιστορικών" μας για να τη δείς.

Η Κύπρος κατοικείτο στο μεγαλύτερο μέρος της Ιστορίας της από διάφορες κοινότητες χωρισμένες θρησκευτικά,πολιτιστικά και σε ορισμένες περιπτώσεις ταξικά.Στην πιό πρόσφατη περίοδο έχουμε

κοινότητες Μαρωνιτών,Λατίνων,Αρμενίων,Εβραίων,Μουσουλμάνων (τούρκων),Ορθόδοξων Χριαστιανών (ελλήνων),Λινοβαμβάκων (θρησκευτική ομάδα που πίστευε ταυτόχρονα τον Χριαστιανισμό και το Μωαμεθανισμό).Η άνοδος και η πτώση αυτών των κοινοτήτων εξαρτήθηκε σε μεγάλο βαθμό από την αντιμετώπιση που είχαν από τους εκάστοτε κυβερνήτες.
Στους πρώτους μ.χ. αιώνες λ.χ. η εβραϊκή κοινότητα ήταν αρκετά ισχυρή ώστε να φθάσει στο σημείο να εξεγερθεί (115 μ.χ.).Η άνοδος του Χριστιανισμού και η καταπίεση οδήγησαν στην περιθωριοποίηση αυτής της κοινότητας.Η άνοδος του Χριστιανισμού μετά συνοδεύτηκε από έντονες κοινοτικές διαμάχες καθώς το ορθόδοξο ιερατείο σε συνεργασία με το κράτος εξαπέλυσαν ένα έντονο πόλεμο στους "ειδωλολάτρες" και τους αιρετικούς (αυτό για όσους απορούν για το ποιός μαλάκας αποκεφάλισε ή ακρωτηρίασε τα περισσότερα αρχαία αγάλματα).Αυτή την περίοδο η λέξη "έλληνας" (προς μεγάλη απογοήτευση των ελληνοχριστιανών μας)ήταν κάτι το αισχρό για την ορθοδοξία μια και ήταν φορτισμένη με το "ειδωλολατρικό" παρελθόν.
Η Λατινική κοινότητα εμφανίζεται και αναπτύσσεται κατά τη διάρκεια της φραγκοκρατίας(16) με τη βοήθεια του κράτους και σχεδόν εξαφανίζεται με την Τουρκοκρατία καθώς αυτή η κοινότητα γίνεται ο στόχος των επιθέσεων των νέων κυβερνητών -που φτάνουν στο σημείο να υποτάξουν την Λατινική στην Ορθόδοξη Εκκλησία.
Αυτή η άλλη Ιστορία της Κύπρου είναι φυσικά κάτι που έχει εξορκιστεί από τις επίσημες ή ανεπίσημες ιστορίες των ελληνοχριαστιανών μας.Στο βαθμό που ήταν ιστορικά γεγονότα και δεν μπορούσε να τα αγνοήσει κανείς πλήρως,η λύση ήταν εύκολη.Εκφραζαν μια "ηθική κατάπτωση" στη χειρότερη περίπτωση ή πιό συνηθισμένα ήταν αποτελέσματα της "καταπίεσης των κατακτητών". (βλ.Ιστορία του Ζανέτου).Έχει γούστο δηλαδή να είναι ποτέ δυνατό ένας ορθόδοξος χριστιανός (και μάλιστα έλληνας) να αλλάξει πίστη ή να γίνει αιρετικός από μόνος του.Αν επιμείνω στο ρατσισμό που εκφράζει ο Ελληνοχριστιανισμός (πλάι στην ιδεολογική του λειτουργία) είναι γιατί έχει μπολιάσει τόσο έντονα τη σκέψη μας ώστε παίρνουμε το έκτρωμα Ιστορίας που μας παρουσιάζει σαν αληθινό.Είναι ανάγκη να περάσουμε πίσω από την ιδεολογία -να διαβάσουμε την Ιστορία του ψέματος σαν τέτοια.

Οι σχέσεις ανάμεσα στις διάφορες κοινότητες ήταν για μεγάλα χρονικά διαστήματα απ'ότι φαίνεται αρκετά ανταγωνιστικές και σ'αυτό συνέτεινε σίγουρα ο έντονος θρησκευτικός χαρακτήρας αλλά και οι διάφορες δομές εξουσίας που καθόριζαν τις σχέσεις τους (ταξικές,ποιόν ευνοούσε ο κρατικός μηχανισμός κ.λ.π.).
Η Οθωμανική περίοδος αρχίζει με τα ίδια δεδομένα και η μουσουλμανική κοινότητα αναπτύσσεται έχοντας τα δεκανίκια της εξουσίας.
Ταυτόχρονα όμως και η Ορθόδοξη κοινότητα βγαίνει κερδισμένη από την αλλαγή κυβερνήτη.Το θρησκευτικό (και βασικά πολιτικό) μένος των Οθωμανών στρέφεται εναντίον των Λατίνων,ενώ η Ορθόδοξη εκκλησία ξαναποκτά τα δικαιώματα και αναλαμβάνει μάλιστα ένα ρυθμιστικό ρόλο στη διοίκηση σαν ηγέτης του Ορθόδοξου "μιλλέτ".
Η εξουσία της εκκλησίας αυξάνεται σταδιακά και μετά τις μεταρυθμίσεις του 1660 η εξουσία της ανεβαίνει κατακόρυφα.Ετσι ο TURNER ένας τέως διπλωμάτης που επισκέφθηκε την Κύπρο το 1815 παρατηρεί:
"Η Κύπρος παρ'όλο που θεωρητικά υπάγεται στην εξουσία ενός Μπέη διορισμένου από τον Σουλτάνο στην ουσία κυβερνάται από τον Ελληνα Αρχιεπίσκοπο και τον κλήρο του".
Αυτό δημιούργησε ποικίλες αντιδράσεις.Από τη μια μεριά έντονο ανταγωνισμό στην κορυφή της εξουσίας ανάμεσα σε εκκλησία και οθωμανική πολιτική εξουσία.Στον πάτο της ιεραρχίας υπήρξαν διάφορες αντιδράσεις.Απο τη μια παρατηρείται ένα πλησίασμα των Χριστιανών και των Μουσουλμάνων -ταξικά με την εξαθλίωση των Μουσουλμάνων,πολιτιστικά και θρησκευτικά.Ενα ενδιαφέρον στοιχείο σ'αυτόν τον τομέα είναι η κοινότητα των Λινοβαμβάκων.Είναι γνωστή η τάση των Χριστιανών και των Μουσουλμάνων της τότε εποχής (πράγμα που συνεχίστηκε ωστόσο σε μικρότερο βαθμό μέχρι τα μέσα του 20στού αιώνα) να κάνουν κοινά προσκυνήματα στους ιστορικούς ναούς ο ένας του άλλου,Η παρεμβολή αυτής της Χριστιανομωαμεθανικής κοινότητας (που φυσικά για τους Ελληνοχριστιανούς Ιστορικούς ήταν απλώς Χριστιανοί που υποχρεώθηκαν να αλλάξουν θρησκεία επιφανειακά) είανι χαρακτηριστικό της τάσης για συμβίωση και πολιτική αλληλεπίδραση στα πλαίσια της αυτονομίας κάθε κοινότητας.
Σ'αυτά τα πλαίσια η αυξανόμενη διαφθορά της εκκλησίας και της Οθωμανικής ιεραρχίας άρχισαν από τα μέσα του 18 ου αιώνα να δημιουργούνται οι βάσεις για κοινέςεξεγέρσεις πάνω σε ταξικά αιτήματα (1765,1804,1833).
"Μουσουλμάνοι και Ορθόδοξοι έτρωγαν τα ίδια φαγητά,φορούσαν τα ίδια ρούχα,έχτιζαν σπίτια και εκκλησίες και τζαμιά σε στενά συσχετισμένη αρχιτεκτονική.Η αποδοχή από το Ισλάμ της πολυγαμίας και η απαγόρευση στην κατανάλωση οινοπνευματωδών έκαναν πολύ λίγα για να διαχωρίσουν τις δύο κοινότητες.Παρά το ότι οι δύο κοινότητες ήταν χωριστές στη θρησκευτική λατρεία, στα κανάλια πολιτικής αντιπροσώπευσης και στον οικογενειακό νόμο,η διαίρεση (και οι αντιφάσεις) ανάμεσα στις αστικές ελίτ και τους αγρότες ήταν κοινωνικά πιό σημαντική και η πηγή βίαιων εξεγέρσεων.Μουσουλμάνοι και Ορθόδοξοι αγρότες εξεγέρθηκαν μαζί σε διάφορες περιπτώσεις.Οι επίσκοποι και οι κυβέρνήτες συνεργάστηκαν στη διοίκηση του νησιού παρά τις εσωτερικές τους συγκρούσεις για την εξουσία."CASE STYDY:CYPRUS".
Σ'αυτά τα πλαίσια η εκτέλεση του αρχιεπισκόπου και άλλων επισκόπων το 1821 ήταν περισσότερο έκφραση των εσωτερικών διαμαχών της ελίτ της εξουσίας (μια και ο Κυπριανός είχε εναντι-

ωθεί και καταδικάσει οποιαδήποτε κίνηση στο νησί) παρά των εθνικών διαμαχών κ.λ.π.Ωστόσο αυτή η εικόνα της συνύπαρξης και της ταξικής αντιπαράθεσης άν και είναι χαρακτηριστική του 19 ου αιώνα και των αρχών του 20 ου δεν είναι και μοναδική όπως θέλουν να την παρουσιάζουν οι νεο-κύπριοι ιστορικοί,απολογητές.(17).Η εσωτερική δομή των δύο κοινοτήτωνμε βασική δομή κοινωνικής συναίνεσης την κοινοτική πατριαρχεία (που στηρίζεται και θεμελιώνει τις σχέσεις εξουσίας τόσο στις διαπροσωπικές σχέσεις όσο και στο κοινωνικό σύνολο) την περίπλοκη πολιτική δόμηση της εξουσίας (η θεωρητική εξουσία της Μουσουλμανικής διοίκησης και η πρακτική εξουσία της εκκλησίας) και η σταδιακή αλλαγή των οικονομικών σχέσεων ανάμεσα στις δύο κοινότητες (με την εξαθλίωση των μουσουλμάνων και της σταδιακής ανόδου των Ορθοδόξων) άφηναν πάντα ανοιχτή την πιθανότητα νέων κοινοτικών ανταγωνισμών..
Χαρακτηριστική περίπτωση αυτής της δυνατότητας είναι η εξέγερση του 1804,για την οποία ο Κ.Κύρρης παρατηρεί:
"Παρ'όλο που η εξέγερση είχε σ'ένα μεγάλο βαθμό τον χαρακτήρα ταξικής σύγκρουσης ανάμεσα στις εκμεταλλευόμενες μάζες και των δύο κοινοτήτων ενάντια στις εκμεταλλεύτριες τάξεις και των δύο,σχετικά μεγάλος αριθμός των Τούρκων που σκοτώθηκαν από τα Τούρκικα στρατεύματα που υπηρετούσαν τα συμφέροντα των τελευταίων(αρχουσών τάξεων) δημιούργησε αγανάκτηση ενάντια στις ελληνικές αρχές οι οποίες είχαν ουσιαστικά το πάνω χέρι στο διακανονισμό της υπόθεσης και είχαν πληρώσει τους μισθούς των στρατευμάτων.Ετσι η σύγκρουση απόκτησε σε λίγο εθνικό χαρακτήρα (K.KYRRIS:SYMBIOTIC ELEMENTS IN THE HISTORY OF TWO COMMUNITES IN CYPRUS p. 262 CK)
Οι κοινοτικές διαμάχες είναι φυσικά το χαρτί που προσπαθούν να παίξουν και οι δυό άρχουσες τάξεις για το σταμάτημα των κοινών εξεγέρσεων.Είναι σ'αυτά τα πλαίσια που αρχίζει η άνοδος του Ελληνικού εθνικισμού για την λειτουργία του οποίου θα μιλήσουμε πιό κάτω.
Είναι ωστόσο γεγονός ότι οι κοινοτικές διαμάχες και η πραγματική μαζική απήχηση του εθνικισμού σαν προοπτική απελευθέρωσης έρχεται πολύ αργότερα.Οι ρίζες της διαμάχης ωστόσο - οι εξουσιαστικές σχέσεις μέσα και ανάμεσα στις δύο κοινότητες -υπήρχαν από πρίν.
Ο ερχομός των Άγγλων -η θεσμοποίηση της οικονομικής και πολιτικής ανόδου της Ορθόδοξης κοινότητας,η ανάπτυξη του Μεγαλοϊδεαλισμού στην Ελλάδα και η εισαγωγή του στην Κυπριακή κοινωνία μέσω των σχολείων και η αναδόμηση διαφόρων δομών εξουσίας οδηγούν σταδιακά στη εθνικιστική 30ετία (1930-60).

δ) Διαδικασίες αναδόμησης της εξουσίας και εθνικισμός

Ο εθνικισμός είναι ένα πολύ σύνθετο φαινόμενο.Από τη μια εκφράζει μια προσπάθεια απελευθέρωσης της οποίας το ελληνικό κράτος είναι η κατάληξη και η ασφάλεια.Ταυτόχρονα στο ιδεολογικό στερέωμα ο εθνικισμός συμβαδίζει και πολύ συχνά εκφράζει διαδικασίες κοινωνικής αναδόμησης.Θα προσπαθήσουμε πιο κάτω να δούμε την αλληλεπίδραση και το βαθμό έκφρασης μέσω του εθνικισμού τριών διαδικασιών:
1) Τήν άνοδο των αστών και την προσπάθεια αποφυγής των ταξικών διακοινοτικών συγκρούσεων από τις άρχουσες τάξεις.
2) Τη διαδικασία αναδόμησης της πατριαρχείας από ιδιωτικο-οικογενειακό φαινόμενο σε κοινοτικό και την καθοριστική σχέση της πατριαρχικής ιδεολογίας στην εθνικιστική ιδεολογία.
3) Τη διαδικασία συγκεντροποίησης της εξουσίας,ορθολογικοποίησης της διοίκησης ανάπτυξης της γραφειοκρατίας και την ισοπεδωτική - πολιτιστική επίδραση του μητροπολιτικού εθνικισμού και την άνοδο της νέας ιδεολογικής ηγεμονίας με βασικούς ερμηνευτές (παραχαράκτες) τους διανοούμενους του κράτους.

1) Ταξική αναδόμηση και ο εξορκισμός της κοινωνικής σύγκρουσης

Η εμφάνιση της έντονης ταξικής διαμάχης στο β'μισό του 18ου και στις αρχές του 19ου αιώνα (που θα συνεχιστεί σε μικρότερη κλίμακα σ'όλο τόν 19ο αιώνα και μέχρι το πρώτο μισό του 20ου) εκφράζει ως ένα βαθμό μια διαδικασία αυτονόμησης των πιό καταπιεσμένων ταξικά στρωμάτων από την ιδεολογική ηγεμονία των κοινοτικών ιεραρχιών.Ιδιαίτερα οι εξεγέρσεις του 1833 είναι χαρακτηριστικές μιας έντασης και ποιότητας των εξεγέρσεων.
Σ'αντίθεση με την εξέγερση του Χαλήλ τον 18ο αιώνα κατά την οποία οι εξεγερμένοι έψαχναν για ηγεσία ανάμεσα στην άρχουσα τάξη το 1833 είχε έντονα λαϊκό χαρακτήρα με προεκτάσεις κοινωνικής ανατροπής.Οι εξεγέρσεις ξεσπούν μετά από μαζικές διακοινοτικές κινητοποιήσεις για την οικονομική κατάσταση και ακόμα και οι ηγέτες (18) της βγαίνουν από τον καλύτερο κλήρο των δύο κοινοτήτων (ιμάμης,καλόγηρος Ιωαννίκιος) και δηλωμένους αντίπαλους της ελίτ.Ενώ όμως η αυθόρμητη ταξική εξέγερση αποτελεί επέκταση και πλάτεμα των ταξικών διακοινοτικών εξεγέρσεων οι νέες ηγεσίες που προβάλλουν (ιδιαίτερα οι Χριστιανοί Θησέας - και σε μικρότερο βθαμό ο Ιωαννίκιος που συνεργάστηκε και με τον ιμάμη στην Πάφο) έχουν κάποια συνεργασία με τα προξενεία των μεγάλων δυνάμεων και σ'αυτά τα πλαίσια εμφανίζεται και η πιθανότητα της ένωσης σαν"απελευθέρωσης" (20) (είχε ήδη συγκροτηθεί το νεοελληνικό κράτος).Αυτή η προβολή της προσάρτησης σε άλλα κράτη σαν προοπτική απελευθέρωσης είναι μια περίπτωση που αν και όχι καθοριστική το 1833 εντούτοις ανεβαίνει σταδιακά τον 17ο αιώνα και ιδιαίτερα τον 20ο καθώς ο ίδιος ο πληθυσμός "διδάσκεται" ότι αυτή είναι η μόνη

λύση απελευθέρωσης ή μέσα από την εξάπλωση του εθνικισμού.
Η ιστορική αποσιώπηση και η τωρινή διαστρέβλωση των γεγονότων (από νεο-κύπριους και ελληνοχριστιανούς ιστορικούς) είναι ως ένα σημείο ενδεικτική της ιστορίας του ψέματος που προσπαθεί να δικαιολογήσει την τωρινή δόμηση της εξουσίας μέσα από μια μυθολογία του παρελθόντος.
Σ'αυτά τα πλαίσια,της τότε εποχής,υπήρχε μια ανάγκη διάσπασης της ενότητας στη βάση και στη ανασυγκρότηση φαντασιακών διαχωρισμών και ενοτήτων για να εξορκιστεί η ογκούμενη κοινωνική σύγκρουση.Η μουσουλμανική διοίκηση προσπαθεί να αναζωπυρώσει τον κοινοτικό ανταγωνισμό και συγκρούσεις σε περιόδους κρίσεις (1841,1853,1862,1871 κ.λ.π.) εντούτοις η επιτυχία αυτής της μεθόδου είναι ελάχιστη και εξακολουθούν να παρατηρούνται κοινές τοπικές εξεγέρσεις.
Η Ορθόδοξη ιεραρχία ακολουθεί ένα διαφορετικό δρόμο.Μια προσπάθεια ανασυγκρότησης της ιδεολογίας της ηγεμονίας,για τη μετατόπιση των αντιφάσεων σε θρησκευτικό -κοινοτικό επίπεδο. Σ'αυτό έχει δύο συμμάχους.Το νεοσύστατο Ελληνικό κράτος με τις επεκτατικές του διαθέσεις και την αστική τάξη που δημιουργημένη στις πόλεις,γνωρίζει μια σταδιακή άνοδο τον 19ο αιώνα.Βέβαια οι αστοί και η εκκλησία (μαζί με τους τσιφλικάδες) έχουν ως ένα σημείο ανταγωνιστικά οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα.Ωστόσο η επιθυμία των αστών να απαλλαγούν από το σάπιο οθωμανικό φεουδαρχισμό (και αργότερα από την αποικιοκρατία) και ο φόβος τους απέναντι στις λαϊκές εξεγέρσεις τους σπρώχνουν σε μια όχι και τόσο άνετη συμμαχία με την εκκλησία και τους τσιφλικάδες ενάντια στη Μουσουλμανική ελίτ και τον κίνδυνο της αυξανόμενης κοινωνικής σύγκρουσης.Η βασική συνεισφορά του Ελληνικού κράτους και των αστών βρίσκεται στη σταδιακή οικοδόμηση της νέας ιδολογίας του εθνικισμού.Ιδιαίτερα μετά τον ερχομό των Άγγλων και την κάποια απομάκρυνση της διοίκησης από την θρησκευτική ιεραρχία και την ανάπτυξη των σχολείων οι αστοί αρχίζουν να παίζουν ένα όλο και πιο κεντρικό ρόλο στη ελληνοκυπριακή κοινότητα.Οι ανταγωνισμοί με τις άλλες ελίτ φυσικά συνεχίζονται μέχρι το 1930 οπότε η ανάπτυξη της γραφειοκρατίας από τους Άγγλους δημιουργεί τη βάση για μια νέα σχέση.
Η σχολική εκπαίδευση (προωθημένη έντονα από τους αστούς και από ένα σημείο και πέρα από την εκκλησία) έπαιξε ένα καθοριστικό ρόλο στη συγκρότηση της φαντασιακής ενότητας του ελληνικού έθνους και την απώθηση της προοπτικής της κοινωνικής σύγκρουσης.Τα κοινοτικά σχολεία (που γνώρισαν μια τρομακτική άνοδο στην Αγγλική διοίκηση) παίρνοντας τη διδακτική ύλη και τους δασκάλους από τη μητρόπολη του Ελληνο-κεντρικού διανοουμενισμού και σωβινισμού ενθάρρυναν τον διακοινοτικό ανταγωνισμό και τη δημιουργία εθνικών στερεότυπων (βλ.μελέτες του GEEST και MURVIN) (21)."Η εκπαίδευση ήταν ίσως το στοιχείο -κλειδί για την δημιουργία της εθνικής διαίρεσης.Στην ουσία ο κυπριακός πληθυσμός έπρεπε να διδαχθεί νέες ταυτότητες σαν Ελληνες και Τούρκοι νέες μορφές γλώσσας και αλλαγμένα έθιμα."(22).
Πέρα από τη διάσπαση της ταξικής ενότητας στις δύο κοινότητες η σχολική εκπαίδευση θεσμοποίησε σε ένα νέο επίπεδο τόσο τις ταξικές όσο και ιδεολογικές αντιφάσεις.
Ο δάσκαλος και ο παπάς,οι αστοί και οι τσιφλικάδες απόκτησαν ένα νέο επίπεδο ιεραρχικής δικάιωσης.Στο βαθμό που η ελληνοκυπριακή κοινότητα έβαλε σα στόχο την ένωση και τον εθνικισμό σαν το ιδεολογικό υπόβαθρο οι άρχουσες τάξεις έμπαιναν αμέσως στην φαντασιακά δομημένη κοινότητα που απέκλειε τον Τουρκοκύπριο γείτονα και έβλεπε μια "εθνική" σχέση με τον κάθε ορθόδοξο Ελληνόφωνο τοκογλύφο.Αυτό στα πλαίσια ενός νέου διαχωρισμού:αυτοί που είχαν την εξουσία κατείχαν τώρα και την "γνώση".Η κυπριακή γλώσσα εξορίστηκε σαν "βάρβαρη" μπροστά στο πολιτισμό των κατασκευασμάτων της μητρόπολης (Αθήνας) δημοτική και καθαρεύουσα.
Το διαχωρισμένο θέαμα δομείται ιεραρχικά.Η αλλοτρίωση του απλού ανθρώπου μπροστά σ'αυτό τον ιεραρχικό διαχωρισμό (που ήταν δικαιωμένος στην απελευθερωτική προοπτική της Ένωσης) είχε αρχίσει ήδη τη διαδικασία παθητικοποίησης που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κυπριακή ζωή.
Η τελευταία μαζική ταξική σύγκρουση εκδηλώνεται το 1948 καθώς η σταλινική γραφειοκρατία του ΑΚΕΛ παραδέρνει ανάμεσα στις εσωτερικές της διαμάχες και τη θεαματική πόλωση που προκαλεί η ακροδεξιά η εκκλησία και αποικιοκράτες.Η ήττα της ταξικής αντιπαράθεσης είχε ανάλογα αποτελέσματα με τη σταδιακή ήττα της ταξικής συμμαχίας το 19ο αιώνα.
Ενας νέος διαχωρισμός διαπερνά τη κυπριακή κοινωνία -αυτή τη φορά ανάμεσα στην Αριστερά και Δεξιά.Η αποδοχή από τη σταλινική γραφειοκρατία του ΑΚΕΛ της ιδεολογικής ηγεμονίας του εθνικισμού επικυρώνει το διαχωρισμό.Είκοσι χρόνια τώρα το ΑΚΕΛ ψάχνει γιά την είσοδο του στο κρατικό στερέωμα εξουσίας και την ταξική για το ΑΚΕΛ-το θέμα ήταν ότι το κόμμα έχασε τα πιστοποιητικά "πατριωτισμού" που επιτρέπουν την είσοδο στην κοινωνική εξουσία του κράτους.Εκτός από μερικές σποραδικές απεργίες η ταξική σύγκρουση στην Κύπρο έχει καταπιεστεί και καταπιέζεται στο όνομα της "εθνικής ενότητας" και του εθνικισμού (Ελληνικού ή νεοελληνο-κυπριακού).Αυτό που φαίνεται περισσότερο στη πολιτική σκηνή είναι οι συγκρούσεις των διαφόρων ομάδων της ελίτ και των αστών δεμένους με διαφορετικά οικονομικά συμφέροντα (Ευρωπαϊκά ή Αμερικάνικα κεφάλαια,το Ρώσσικο κρατικό σοσιαλισμό κ.λ.π.)
Υπάρχει ωστόσο και μια άλλη διάσταση της ταξικής δόμησης της κυπριακής κοινωνίας που παραβλέπεται συχνά -η αυξανόμενη οικονομική εξάρτηση των Τουρκοκυπρίων από το Ελληνοκυπριακό κεφάλαιο.Φυσικά οι Ελληνοχριστιανοί θα διαμαρτυρηθούν λέγοντάς μας "έ και τί στο καλό φταίμε εμείς για την ανικανότητά τους".Βέβαια το κωμικοτραγικό στην όλη υπόθεση είναι ν'ακούς και Μαρξιστές να σου λένε τα ίδια (για τους απολογητές του καπιταλισμού είναι λίγο αυτονόητο αφού λένε τα ίδια και για τους εργάτες αλλά για τους Μαρξιστές...).

Τό κύριο μέρος αυτής της εξέλιξης είναι φυσικά η προοπτική της ανόδου ενός ταξικού-εθνικού κινήματος των Τουρκοκυπρίων ακόμα και άν ο αντιαποικιακός αγώνας είχε ανεξαρτησιακούς στόχους όπως ονειρεύονται οι νεο-ελληνο-κύπριοι.

2) Εθνικισμός και πατριαρχεία.
Από την κοινοτική στην κοινωνική πατριαρχεία.

Σε μια πρώτη αντίκρυση,το ιδεολογικό -φαντασιακό πλαίσιο του εθνικισμού,είναι αρκετά φορτισμένο με πατριαρχικές εικόνες.Ο εθνικισμός είναι η θεωρία της "φυλετικής καθαρότητας" και της εθνικής αξιοπρέπειας που περνά από την κατοχή της γυναίκας - αντικείμενο. Η "μητέρα-πατρίδα" στα χέρια του "βάρβαρου κατακτητή" οι γυιοί της που θα την απελευθερώσουν και φυσικά θα την έχουν δικιά τους.Ακόμα και η πρακτική των εθνικιστικών κινημάτων είναι αρκετά έκδηλη.Πέρα από τον αντικατοχικό αγώνα υπάρχει συνήθως και μια παράλληλη προσπάθεια εξάγνισης και "καθαρίσματος" της φυλής - τα συνηθισμένα θύματα αυτής της ιστορίας (πέρα από τους πολιτικούς αντιπάλους)είναι τα αποβράσματα του "λούμπεν" και ιδιαίτερα οι πόρνες (που φυσικά δεν είναι και τόσο τυχαίο) (23).
Πιο πέρα,στο επίπεδο των εικόνων και μοντέλλων που προβάλλει η εθνικιστική φαντασίωση, ο καθορισμός του όλου οικοδομήματος από τις πατριαρχικές αξίες και εξιδανικεύσεις είναι εμφανής.Το πρότυπο του ήρωα είναι ο πειθαρχημένος σκληρός άντρας ή ο ηγέτης που φαίνεται να απέχει από κάθε επαφή με τις γυναίκες πέρα από του να δίνει διαταγές ή να τις εξυμνεί στο κρύψιμο,τη γέννα και τη συμπαράσταση στους άνδρες-ήρωες.
Η ΕΟΚΑ (24) ήταν φυσικά το απόγειο αυτού του μοντέλλου.Μια μικρή ελίτ ανδρών-ηρώων (25) με την καθοδήγηση "στρατηλατών" και "εθναρχών" αναλαμβάνει να "απελευθερώσει" το νησί.
Η πατριαρχεία φυσικά προϋπάρχει του εθνικισμού.Αλλά έτσι όπως τουλάχιστο τη ξέρουμε στον ευρωπαϊκό χώρο,η πατριαρχεία έχει αλλάξει σημαντικά τους τελευταίους αιώνες.Ενώ πρίν ήταν θεμελιωμένη στη προσωπική εξουσία του άνδρα-πατέρα-πατριάρχη στο οικογενειακό πλαίσιο (θα ονομάσουμε αυτή τη σχέση κοινοτική πατριαρχία),τώρα έχει απλωθεί και διαχυθεί στη "μοντέρνα κοινωνία" με το μπόλιασμα των μοντέρνων μαζικών θεσμών και δομών εξουσίας (λ.χ. κράτος-πατριάρχης,πορνογραφία) με τα χαρακτηριστικά της.(κοινωνική πατριαρχεία) (26).
Η διαφοροποίηση αυτή μεταξύ κοινοτικής και κοινωνικής πατριαρχίας δεν είναι κάτι το στατικό ή διαχωριστικό του στύλ καπιταλισμός-φεουδαρχία (27).Αν και έχει ορισμένα κοινά με τον παραπάνω διαχωρισμό (που βασίζεται στις ταξικές σχέσεις) εντούτοις είναι πολύ πιο πολύπλοκος.Η πατριαρχεία σε οποιαδήποτε κοινωνία (είτε σύγχρονη είτε πιο παλιά) αποτελεί το βασικό μοχλό κοινωνικής συναίνεσης και ίσως την αρχέτυπη σχέση εξουσίας.Και η οικογένεια είναι από τους βασικούς θεσμούς αυτής της δομής εξουσίας(δομής που απλώνεται από την κουλτούρα ως την οικονομία και την πολιτική).Μ'αυτή την έννοια τόσο η οικογένεια όσο και η κοινωνική διάχυση της πατριαρχίας είναι ιστορικά φαινόμενα.Ωστόσο στη "μοντέρνα κοινωία", με την αστικοποίηση,το μαζεμα χιλιάδων ανθρώπων στις πόλεις, την εξάπλωση των μέσων μαζικής επικοινωνίας, το σπάσιμο των δεσμών αίματος,της"επεκταμενης οικογένειας" κλπ. οδηγούν σε κρίση την παραδοσιακή πατριαρχία,την οικογενεια,την παραδοσιακή ηθική κ.λ.π.(28).
Ο εθνικισμός εμφανίζεται στον ευρωπαϊκό χώρο (και αργότερα στον παγκόσμιο),περίπου την ίδια εποχή που η κοινοτική πατριαρχία μοιάζει να αποσυντίθεται κάτω από πολλαπλές πιέσεις (η ίδια η πατριαρχία φαίνεται να μπαίνει σε κρίση σε μερικές περιπώσεις) (29).Σ'αυτή τη κρίση της πατριαρχίας που αποτελεί ταυτόχρονα και κρίση των ιδεολογικών φαντασιώσεων της κοινωνίας,ο εθνικισμός δεν εμφανίζεται σαν ένα άσχετο παράλληλο φαινόμενο.Αποτελεί ουσιαστικά την ιδεολογία που βοηθά στην αναδόμηση και σταθεροποίηση της πατριαρχίας σε νέα επίπεδα.Σε οποιαδήποτε μορφή του (είτε σαν πολεμοχαρής αντρισμός είτε σαν πολιτιστική στροφή στις ρίζες της πατριαρχικής κουλτούρας) ο εθνικισμός ξαναθεμελιώνει τη κοινωνική συναίνεση πάνω σε φαντασιώσεις άμεσα ταυτισμένη με την πατριαρχική δόμηση.
Η σχέση μεταξύ εθνικισμού και πατριαρχικών δομών φάνηκε αρκετά καθαρά όταν ο εθνικισμός έφτασε στο απόγειό του με το φασισμό και ναζισμό.Αλλά οι αναλύσεις πάνω σ'αυτά τα φαινόμενα έμειναν ως ένα σημείο στις ακρότητες του εθνικισμού και την σχέση αυτών των ακροτήτων με τον ολοκληρωτισμό.Ιδιαίτερα μετά την εμφάνιση των αντιαποικιακών κινημάτων το '50 και το '60,η ανάλυση της σχέσης του εθνικισμού με την πατραρχία προσπεράστηκε και ξανανέβηκε στο προσκήνιο η θέση του Λένιν για καλούς και κακούς εθνικισμούς (ο εθνικισμός των καταπιεσμένων είναι "καλός" ενώ των καταπιεστών "κακός").
Ωστόσο στα τέλη της δεκαετίας του '60 και κατά αυτή του '70 οι ειδδυλλειακές εικόνες άρχισαν να σβήνουν καθώς οι υποτιθέμενοι "καλοί εθνικισμοί" συνέχισαν με καταπληκτική ομοιότητα να παράγουν εκτρώματα.Αρχισε τότε (ιδιαίτερα με την παρέμβαση του φεμινιστικού κινήματος) ένα πιό κριτικό αντίκρυσμα αυτών των κινημάτων και του νέου "εθνικο-απελευθερωτικού" εθνικισμού. Πρίν αρχίσουμε μια πιο λεπτομερειακή ανάλυση του ελληνοκυπριακού εθνικισμού πρέπει να αναφέρουμε και μια αντίφαση στα λεγόμενα "εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα".
Αναφέρθηκαν στην αρχή αυτού του κομματιού οι ιδεολογικές διαφορές-φαντασιώσεις του εθνικισμού δα προέκταση πατριαρχικών αξιών και εικόνων.Αυτή η τάση του εθνικισμού συναντά ένα άμεσο πρόβλημα στις ανάγκες που δημιουργούνται από την αντι-αποικιακή "απελευθερωτική" αιχμή των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων.Σε τελική ανάλυση ο εθνικισμός σαν "εθνικό" (με την έννοια ότι απευθύνεται έστω και θεωρητικά σ'όλο τον πληθυσμό) κίνημα πρέπει να προσφέρει κάτι στις γυναίκες για να κερδίσει όχι μόνο την ανοχή τους αλλά στην ανάγκη τη συμμετοχή τους (σαν

βοηθοί των ανδρών φυσικά).Η ένταση ανάμεσα σ'αυτές τις δύο τάσεις εκφράζεται σ'ένα άλλο επίπεδο σαν αντίφαση ανάμεσα σε εκσυγχρονιστικές-μοντερνιστικές τάσεις (που προωθούν μια αναδόμηση της εξουσίας σε νέα πλαίσια) και πιο συντηρητικές-παραδοσιακές.Αυτή η αντίφαση είναι μια μεταβολή που ποικίλλει από κίνημα σε κίνημα και αν και οι εκσυγχρονιστικές τάσεις επικρατούν στις περισσότερες περιπτώσεις,υπάρχουν ωστόσο διάφορες φάσεις και στάδια εξελίξεων.
Το ενδιαφέρον στοιχείο στη κυπριακή περίπτωση είναι ότι αυτή η αντίφαση εξακολουθεί να επιβιώνει και να δημιουργεί διάφορα κωμικοτραγικά (λ.χ. η "μεσαιωνική" ηθικολογία και η θέση της γυναίκας σαν πολίτη β'κατηγορίας σε μια φαινομενικά αναδομημένη κοινωνική πατριαρχία Είναι σ'αυτά τα πλαίσια που είναι χαρακτηριστική η επίδραση των πιο παραδοσιακών πατριαρχικών αντιλήψεων.
Η ένταση ανάμεσα σ'αυτές τις δύο τάσεις όμως δεν πηρε μέχρι σήμερα ιδιαίτερα έντονο χαρακτήρα και αυτό γιατί το σχετικά περιορισμένο πεδίο έκφρασης για πίεση των γυναικών μέσα στον ελληνοχριστιανικό εθνικισμό και οι ιδιόμορφες ιστορικές συνθήκες (που οδήγησαν μέχρι τώρα σε μια συμμαχία "εκμοντερνιστών-παραδοσιακών") οδήγησαν σε μια γρήγορη αφομοίωση των γυναικείων προσπαθειών και στη συγκρότηση μιας κοινωνικής πατριαρχίας με παραδοσιακό ιδεολογικό υπόβαθρο.(μια κάποια τάση και πίεση για φιλελευθερωποίηση τελευταία σε προσωπικό επίπεδο δεν είναι άσχετη με την κρίση των εθνικιστικών φαντασιώσεων μετά την ήττα του '74)
Θα προσπαθήσουμε πιο κάτω να αναλύσουμε την αναδόμηση της πατριαρχείας που προωθεί ο εθνικισμός με νάση 3 χαρακτηριστικά αυτής της σχέσης εξουσίας:
α) Την ανάγκη για ύπαρξη ενός πατριάρχη.
β) την ανάγκη για "φυλετική καθαρότητα" βασισμένη στη σεξουαλική καταστολή και την αντικειμενοποίηση ενός 'Αλλου της γυναίκας στην αρχέτυπη σχέση.
γ) Την θεμελίωση της αθανασίας σα βασικής αξίας της πατριαρχικής κουλτούρας.

α) Η ανάγκη ύπαρξης ενός πατριάρχη-κάποιου με εξουσία που αποφασίζει διατάζει,τιμωρεί,υποβάλλει κ.λ.π. είναι αυτονόητη για τη δομή εξουσίας που ονομάζουμε πατριαρχεία.Στην κοινοτική πατριαρχεία το ρόλο τον έχει ο άνδρας-πατέρας και η εξουσία του,περνώντας από το διαπροσωπικό επίπεδο καθιερώνεται στο κοινοτικό με βάση την εξουσία του στην οικογένεια.Με ττην κρίση της κοινοτικής πατριαρχείας το άτομο άντρας-πατέρας δεν είναι πιο αρκετός.Στη μοντέρνα κοινωνία αναλαμβάνει σιγά σιγά το κράτος τη διεκπεραίωση πολλών από των καθηκόντων του παλιού ατόμου-άνδρα (αυτό φυσικά δ ε ν σημαίνει ότι οι άνδρες παύουν να είναι το κυρίαρχο φύλο-το κράτος όμως παίρνει αρκετές από τις παραδοσιακές εξουσίες τους).
Ο εθνικισμός προωθεί αυτήν την διαδικασία με δύο τρόπους.Από τη μια προσπαθεί να ξαναστήσει την οικογένεια σα σταθερό μόριο εξουσιαστικής αναπαραγωγής και "φυλετικής καθαρότητας" και από την άλλη προβάλ ένα υπέρ-ατομικό θεσμό που να αναλαμβάνει να ξαναθεμελιώσει την κοινωνική συναίνεση.
Σ'αυτά τα πλαίσια εντείνονται με την άνοδο του εθνικισμού (το 19ο και 20ο αιώνα) τα "ηθικοπλαστικά" κηρύγματα (30) της εκκλησίας,των αστών διανοουμένων και των ποιηταράδων που ήθελαν να παραστήσουν τους ηθικούς μπάτσους.Στα μέσα του 19ου αιώνα φτιάχνεται το πρώτο σχολείο-αναμορφωτήριο για τα "αλητάκια" που γύριζαν στους δρόμους ενώ στις αρχές του 20ου αιώνα αρχίζει η "φιλανθρωπική δράση" των αστών για την "ηθική διαπαιδαγώγηση" των φτωχών.(Είναι ειρωνικό ότι αυτή η "φιλανθρωπία" που εμφανίζεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και είναι βασικός μοχλός χειραγώγησης και ξαναστεριώματος της οικογένειας γίνεται μέσω των αστών γυναικών που ψάχνουν ίσως για μια διέξοδο από τη δική τους μιζέρια (βλ. στο "POLICING OF THE FYMILIES").
Ετσι την ίδια εποχή με την ανάγκη εξορκισμού της κοινωνικής σύγκρουσης,μπαίνει η ανάγκη να ενισχυθεί η οικογένεια,να ξαναποκτήσει κύρος η εκκλησία και να φτιαχθούν κοινωνικοί θεσμοί που να περιορίζουν την εκτροπή από τα ήθη.
Ο εθνικισμός εμφανίζεται σ'αυτά τα πλαίσια όχι απλώς σαν ενίσχυση αλλά σαν ιδεολογική κατεύθυνση,τα επιχειρήματα διαμορφώνονται:"Πρέπει να φτιάξουμε Έλληνες Χριστιανούς Ορθόδοξους -μια καθαρή φυλετικά ράτσα- και να ξεμπερδεύουμε από την άγνοια,τη διαφθορά,την απομάκρυνση από την εκκλησία,από αυτούς/τές που συζούν ή παντρεύονται Τούρκους ή Τουρκάλες,από τα αλητάκια του δρόμου κ.λ.π." Οι εθνικιστές ρίχνουν μεγάλο βάρος στην εκπαίδευση και στα σχολεία.Αρχίζει να φτιάχνεται εμβρυακά το σύγχρονο κράτος.Η εκκλησία και οι Άγγλοι φτιάχνουν σιγά σιγά τους θεσμούς ενός οικοδομήματος που ξαναδιαπαιδαγωγεί τους Κυπρίους.Ενός κράτους από το οποίο θα μάθουν να εξαρτώνται,να περιμένουν διαταγές,να το αγαπάνε.(Ο σύγχρονος κρατισμός των Κυπρίων έχει βαθειές ρίζες).Τα αποτελέσματα αυτής της διαδικασίας άρχισαν να φαίνονται ξεκάθαρα από το '50 και μετά.
Το '55 κορυφώνονται οι προετοιμασίες για την αρχή του "δυναμικού αγώνα" ενός αγώνα που φιλοδοξεί να απελευθερώσει την Κύπρο (και δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αρκετοί κύπριοι άνθρωποι το πίστεψαν σοβαρά το ζήτημα της απελευθέρωσης και έδωσαν τη ζωή τους γι'αυτό).
Παραθέτω πιο κάτω μερικά αποσπάσματα που μιλάνε μόνα τους από ένα ιστορικό πια έγγραφο του ΕΜΑΚ (όνομα της "επαναστατικής οργάνωσης" πριν μετονομαστεί σε ΕΟΚΑ).
" Τί στάση πρέπει να τηρήσει ο λαός;Δεν πρέπει ο λαός να παρασυρθεί από το πατριωτισμό του και τον ενθουσιασμό του που θα του προκαλούν ο αγώνας και οι επιτυχίες του ΕΜΑΚ και να ξεσηκωθεί σε ανοικτό επαναστατικό αγώνα ενάντια στον κατακτητή....Μόνο οι οργανωμένοι αγωνιστές του ΕΜΑΚ θα δρούν και πάντοτε κατά διαταγή του ΕΜΑΚ.Ο λαός πρέπει μόνο να παρακολουθεί με ζωηρό νδιαφέρον τους αγώνες του ΕΜΑΚ και να βοηθά εν ανάγκη με κάθε τρόπο,να έχει πλήρη εμπιστοσύνη,να πιστεύει απόλυτα στη σύντομο απελευθέρωση...."
Αυτό για τις ρίζες του σύγχρονου κρατισμού και της παθητικοποίησης.Αλλά έχει και άλλα ενδια-

φέροντα το έγγραφο,πέρα από τις γενικότητες για το λαό καλεί ειδικά τους "Τούρκους και τους κομμουνιστές" να μη λάβουν μέρος στον αγώνα.Και για όσους απορούν τι ρόλο τέλος πάντων θα παίξει ο λαός πέρα από του "να παρακολουθεί" "να μή λαμβάνει μέρος"και να "πιστεύει απόλυτα" έχει και κάτι γι αυτούς.
"Οσοι ανοργάνωτοι θέλουν να συνεργαστούν εις τον αγώνα ας γεμίζουν τους δρόμους και τους τοίχους με την λέξιν ΕΜΑΚ.Είναι και τούτο σοβαρά συμβολή".
Σ'αυτά τα πλαίσια η ΕΟΚΑ αποτελεί σημείο μεταφοράς.Είναι το ιδεολογικό απόγειο της εθνικιστικής φαντασίωσης στηριγμένο στις ρίζες της πατριαρχικής κουλτούρας και ταυτόχρονα το προοίμιο ενός κράτους που πρέπει να "αγαπάς" να "υπακούς" και να "έχεις απόλυτη εμπιστοσύνη", όπως στην ΕΟΚΑ.(και δεν είναι τυχαίο από μια άλλη άποψη ότι το κυπριακό κράτος που φτιάχτηκε το 60 ήταν τσιφλίκι των αγωνιστών της ΕΟΚΑ και της δεξιάς.Ο συλλογικός πατέρας είχε φτιαχτεί και οι Κύπριοι έτοιμοι να το δεχτούν.Η αντικατάσταση του Γρίβα από τον Μακάριο στο πατριαρχικό στερέωμα ήταν αρκετά φυσιολογική.Ο πρώτος μάλλον ποτέ δεν κατάλαβε τις εκσυγχρονιστικές προοπτικές του εθνικισμού.Ο Μακάριος το κατάλαβε και έπαιξε την αντίφαση εκσυγχρονισμού-παραδοσιακής ιδεολογικής φόρτισης για να φτιάξει το κράτος πατριάρχη και ταυτόχρονα να το εκπροσωπήσει προσωπικά.
Κατάφερε ως ένα σημείο να προσφέρει στους Κύπριους και τα δύο:ένα πατέρα προσωπικό και ένα οργανωμένο γραφειοκρατικό σύμπλεγμα-το κράτος.
Είναι γεγονός **ότι** η Κύπρος έμεινε ορφανή με το θάνατο του Μακάριου-έχασε τον προσωπικό της πατριάρχη.Αλλά έμεινε το κράτος του που παρά τις προσπάθειες του Κυπριανού δε φαίνεται να χρειάζεται πια τόσο το προσωπικό πατριάρχη.Ισως τελικά ο θάνατος του Μακάριου να απελευθερώσει τις δυναμικές της αντίφασης.

β) Η ιδεολογία της φυλετικής καθαρότητας,η αντίληψη δηλ. ότι δεν υπάρχει μια αγνή ράτσα-έθνος (το ελληνικό στην προκειμένη περίπτωση) που κινδυνεύει από εκφυλισμό,διαφθορά,μόλυνση,-είναι βασικό χαρακτηριστικό του εθνικισμού (όχι μόνο του ακροδεξιού αλλά και του αριστερού -ο τελευταίος βέβαια είναι πιο εκλεπτυσμένος).Οπως έχουν παρατηρήσει διάφοροι μελετητές του Ναζιστικού φαινομένου αυτή η τάση για "καθαρότητα" έχει βαθιά ρίζες που φτάνουν στην καταπιεσμένη σεξουαλικότητα στα πλαίσια της πατριαρχικής οικογένειας.Ταυτόχρονα η ιδεολογία της "φυλετικής καθαρότητας" στηρίζεται σε μια αρχέτυπη σχέση στα πλαίσια της πατριαρχίας.
Στη τάση για αντικειμενοποίηση ενός Αλλου σαν κάτι εχθρικό και υπονομευτικό-που πρέπει να υποταχτεί.Η γυναίκα,όπως παρατηρεί ή Σιμόν Ντέ Μπωβουάρ,είναι η χαρακτηριστική περίπτωση του Αλλου στην πατριαρχική κουλτούρα.Ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος,από την δικιά μας ελληνοχριστιανική κουλτούρα,το λέει αρκετά καθαρά:
" Η γυναίκα είανι αναγκαίον κακό,φυσικός πειρασμός,κίνδυνος του σπιτιού,θανάσιμος γοητεία".
Αυτή η αντικειμενοποίηση της γυναίκας σαν Αλλου στο διαπροσωπικό επίπεδο αποκτά με την κοινωνικοποίηση-αναδόμηση της πατριαρχίας,μακρο-κοινωνικά αντίστοιχα θεμελιωμένα στην εσωτερικευμέ αρχέτυπη σχέση με την γυναίκα.Ενώ στην κοινοτική πατριαρχία φυλάττεται η "καθαρότητα" της οικογένειας του χωριού κ.λ.π. στην κοινωνική πατριαρχία εμφανίζεται η "φυλετική καθαρότητα" σαν συλλογική έννοια στα πλαίσια του έθνους.Η ράτσα -το έθνος γίνεται κατά κάποιο τρόπο ένα κλειστό κύκλωμα,μια φαντασιακή μεγάλη οικογένεια.Πρέπει να φυλακτεί η αγνότητα,η καθαρότητά της από την μόλυνση.
Αυτή η θεωρία της φυλετικής καθαρότητας που προωθεί ο εθνικισμός στα πλαίσια της αναδόμησης της πατριαρχίας,δεν προωθεί μόνο ένα νέο συντηρητισμό αλλά έχει και άμεσα πολιτικές επιπτώσεις θεμελιωμένες στην ψυχολογική υποβολή.
Η πίεση στους Λινοβάμβακους να προσαρμοστούν με το Ελληνοχριστιανικό έθνος (αναφέρεται πιο κάτω) είναι χαρακτηριστική περίπτωση.Με την εμφάνιση των κομμουνιστών η μόλυνση **απειλείται** απ'αλλού:
"Να μη προσλαμβάνονται υπό ατόμων και σωματείων κομμουνισταί,τεχνίται και εργάται.Να κατα γγέλονται υπό των γονέων οι κομμουνισταί δάσκαλοι...να αποτρέπονται οι εκ των **χωρίων ερχό**μενοι εις τας πόλεις προς εκμάθησιν της τέχνης νεαροί από του ν α έ ρ χ ο ν τ α ι ε ι ς ε π ι κ ο ι ν ω ν ί α μ ε ά τ ο μ α π ρ ο σ β ε β λ η μ έ ν α α π ό τ ο μ ι κ ρ ό β ι ο τ ο υ κ ο μ μ ο υ ν ι σ μ ο ύ."
Ανακοίνωση συνέλευσης στην αρχιεπισκοπή το 1930.Αυτή η ανάγκη εφεύρεσης απειλητικών "Αλλων" συνεχίζεται και πιο έντονα όσο και ο εθνικιστικός πυρετός ανεβαίνει.Το 1958 οι "αγωνιστές" της ΕΟΚΑ αρχίζουν τις δολοφονίες φτωχών εργατών γιατί ήταν αριστεροί.Το πρώτο θύμα ο Μένοικος από το Λευκόνοικο,δέθηκε σ'ένα δέδρο και αφού πέρασαν οι εθνικόφρονες και τον έφτυσαν.κατόπιν τον σκότωσαν με λιθοβολισμό.Και το μίσος για το "αντικειμενοποιημένο 'ΑΛΛΟ" στρέφεται σιγά σιγά και πρός την Αλλη κοινότητα.Αυτή η προβολή απειλητικών"άλλων" ευνόησε τον εθνικισμό να σπάσει αποφασιστικά τη συμβίωση των δύο κοινοτήτων.Ο Τουρκοκύπριος μπορεί να ήταν ο φίλος,ο γείτονας ή ο συγχωριανός του Ελληνοκύπριου λ.χ. αλλά το γεγονός ότι ήταν Τούρκος δημιουργούσε τις προϋποθέσεις ανοχής για την τύχη του στα χέρια των εθνικιστών (η ίδια λογική λειτουργούσε φυσικά και ανάποδα για τους Τουρκοκύπριους απέναντι στους Ελληνοκύπριους)
Είναι στα πλαίσια της προέκτασης της πατριαρχικής αντικειμενοποίησης σε μακρο-κοινωνικά επίπεδα που μπορεί να ερμηνευθεί το γεγονός ότι ενώ ακόμα και στις αρχές του '60 οι φανατισμένοι εθνικιστές ήταν πολύ μικρή μειονότητα,κατόρθωσαν ωστόσο να φτιάξουν μια πραγματικότητα διακοινοτικών συγκρούσεων.
Ακόμα και σήμερα,πολλοί απορούν πώς έφτασαν ως εδώ τα πράγματα.Η ανοχή του μέσου Κύπριου σε πράγματα που διαφωνούσε ήταν καθοριστική για να φτάσουμε στο '74.Πολλοί Κύπριοι (Ελληνες

και Τούρκοι,αριστεροί και δεξιοί) παρόλο που διαφωνούσαν με τις σωβινιστικές ακρότητες τις ανέχθηκαν γιατί η διαφωνία θα τους στοίχιζε τη "ρετσινια" του ανθέλληνα ή του αντιτούρκου (αναλόγως της κοινότητας).
Μπαίνοντας στη φαντασιακή ενότητα του έθνους ανέχτηκαν το μίσος απέναντι στο "αντικειμενοποιημένο 'Αλλο" τους "βάρβαρους" της άλλης κοινότητας.
Πλάι στην ανοχή.η ανάγκη για "αντικειμενοποιημένουςάλλους" εχθρούς έτοιμους να κατασπαράξουν την κοινωνία των Κυπρίων- πήρε νέες διαστάσεις μετά το '74 και την άνθιση της νεοκυπριακής συνείδησης.Για μια εποχή στράφηκε ενάντια στους τέως Εοκαβητατζήδες και ανακάλυπτε κάθε λίγο και λιγάκι συνομωσίες.Σιγά σιγά όμως ξεπέρασε και αυτό και άρχιζαν να βρίσκονται νέοι στόχοι:η "διαφθορά" τα ναρκωτικά είναι σουξέ τελευταία και από καιρού εις καιρόν οι "αναρχικοί".(Η ταμπέλα χωρεί οτιδήποτε δε χωρεί στο μυαλό του κύπριου νοικοκυραίου).
Εχουμε εδώ μιά επέκταση της αρχέτυπης σχέσης. Η γυναίκα-αντικείμενο ειναι η θεμελίωση της εξουσίαστου αντιδρά και της συλλογικότητας του έθνους. Ειναι ενας "Αλλος" που αν δοθεί ή παρθεί (θεληματικά ή αθέλητα)από άλλους υπονομεύει τήν πατριαρχική εξουσία. Καί γιά νά "υπερασπισθεί" τόν εαυτόν της η πατριαρχική φαντασίωση δημιουργεί μια σειρά από αντικειμενοποιημένους αλλους που "μπορεί" να την υπονομεύσουν παίρνοντας τη γυναίκα-αντικείμενο.
Σ'αυτά τα πλαίσια ο βιασμός γίνεται το σύμβολο της αντρικής-εθνικής επικράτησης οσο καί της ήττας-ατίμωσης. Αν καί δεν εχει εξακριβωθεί ακόμα η πραγματική έκταση του φαινομένου των βιασμών κατά τις διακοινωτικές συγκρούσεις καί τήν εισβολή (καί οι δυό πλευρές κατηγορούν η μιά τήν αλλη γιά εκτεταμμένους βιασμούς) εντούτοις ειναι ένα θέμα πού πλανιέται συνεχώς (φανερά ή με υπονοούμενα) στις συζητήσεις γιά τόν "εθνικό αγώνα". Σχόλια του στυλ "θα σου γαμήσουν τη μάνα ή την αδερφή" σαν το ακραίο επιχείρημα εκφοβισμού αμα πεις δεν σε ενδιαφέρει το εθνικό, ή οι ανοιχτοί παροξυσμοί μερικών εθνικιστών που μπλέκουν την "εθνική-στρατιωτική"νίκη με τον βιασμό Τουρκάλων (και Ελληνίδων φυσικά άπ'τήν αλλη πλευρά της πράσινης γραμμής). Η αισθηση της ηττας των Ελληνοκυπρίων μετά το 74 εκφράζεται στα πλαίσια αυτής της πληγής. Αν προσέξει κανείς τα πόστερ και τη φιλολογία γύρω από την "τραγωδία" τα κλασσικά θέματα ειναι η βιασμένη γυναίκα, η γυναίκα που εμεινε μόνη της (έχασε τον άντρα της), η γυναικα-Κύπρος βιασμένη απο τον Αττίλα. Παίρνοντας σα σύνολο αυτα τα φαινόμενα, παρατηρούμε μια σταδιακή αναδόμηση της πατριαρχείας. Η γυναίκα γίνεται ιδιοκτησία του εθνους, η γυναίκα ταυτόσημη με το σώμα της πατρίδας-αυτο που οι αντρες αγωνίζονται να κρατήσουν δικό τους και "καθαρό" - η ξένη που θέλουν να αποκτήσουν και να βιάσουν.
γ) Ενα αλλο βασικό χαρακτηριστικό της πατριαρχικής κουλτούρας ειναι η τάση γιά αθανασία. Η τάση αυτή εκφράζεται με διάφορους τρόπους - γιά τους σκοπούς αυτού του κειμένου ειναι χρήσιμο ν'αναφέρει κανείς την Ιστορία, την οικειοποίηση του κορμιού της γυναίκας και (ιδιαίτερα)των παιδιών. Η ανδρική αθανασία στή κοινοτική πατριαρχία θεμελιώνεται στήν οικειοποίηση του κορμιού της γυναίκας (σάν αναπαραγωγικής μηχανής-αρνούμενος ταυτόχρονα τη σεξουαλική ηδονή) και των παιδιών, και στη δημιουργία μιας οικογενειακής ιστορίας που παει απο πατριάρχη σε πατριάρχη. Το γυναικείο σώμα σ'αυτα τα πλαίσια ειναι η αποικία οπου ο πατριάρχης φτιάχνει τήν αθανασία του και θεμελιώνει την κεντρική του εξουσία.
Με τη σταδιακή "κοινωνικοποίηση" της πατριαρχίας μέσω του εθνικισμού, δημιουργείται μια νεα κατάσταση. Η τάση των ανδρών-ατόμων για αθανασία, μετατρέπεται, με τη κοινωνική αναδόμηση της πατριαρχίας, σε τάση για αθανασία της συλλογικότητας του αντρικού φύλου- των πατριαρχών, των ηρώων κλπ.- στα πλαίσια της φανταστικής ενότητας του έθνους. Η ιστορία μνημονεύει τους "αθάνατους" ανδρες-ηρωες που οχι μονο διατήρησαν το γυναικείο σώμα που τους ανήκει δικό τους, αλλα και που διατήρησαν το σώμα της πατρίδας δικό τους. Ο εθνικισμός ονειρεύεται πολέμους "αθανασίας" στούς οποίους οι γυναίκες ειναι διπλά χαμένες. Χάνουν τα παιδιά τους για την πατριαρχική φαντασίωση, ενω ταυτόχρονα ολοι ξέρουν οτι το γυναικείο σώμα ειναι το πιο πολύτιμο λάφυρο (εστω και αν ειναι απωθημένο στη μοντέρνα γλώσσα του εθνικισμού) του νικητή - βιαστή. Με τον εθνικισμό και την κοινωνική πατριαρχία οι γυναίκες μεταβάλλονται, σε στιγμές πυρετού της εθνικιστικής φαντασίωσης, σε κοινή ιδιοκτησία του εθνους των ανδρών που απαιτά τήν παραγωγή και την ανατροφή εθνικών ηρώων που να βλέπουν στους παλιούς πατριάρχες για έμπνευση και να μην ειναι " γυναικούλες ".
Ταυτόχρονα το γυναικείο σώμα και η φανταστική του προέκταση στην έννοια της πατρίδας, ειναι η επιβεβαίωση της εξουσίας και του μηχανισμού αθανασίας για τη συλλογικότητα του αντρικού φύλου. Στο τέλος του αγώνα της ΕΟΚΑ λ.χ. , εκδόθηκε μια λίστα με τα ονόματα των"ηρώων": υπάρχουν 66 νεκροί άνδρες, 9 απαγχονισθέντες (άνδρες φυσικά) και μια υποσημείωση για 9 τυχαίως φονευθέντες απο τους Άγγλους και 64 απο τους Τούρκους. Δεν ειναι δύσκολο να καταλάβη κανένας που υπάγονται οι, ετσι κι αλλιώς, ελάχιστες, γυναίκες που σκοτώθηκαν για την ΕΟΚΑ - " τυχαίως φονευθέντες ". Οι"άνδρες" ειναι οι "ηρωες" που γράφουν την Ιστορία. Η δημιουργία της πατριαρχικής ιστορίας των ανδρών - ηρώων της ΕΟΚΑ, ειναι μια φάση σε μια μακριά διαδικασία αναδόμησης που ξεκινά απο παλιά στα σχολεία.
Ειναι το σχολείο που σβήνει την οικογενειακή πατριαρχική Ιστορία του παππού και του προπάππου (της " γενιάς ") και διαπαιδαγωγεί τα"παιδιά" του έθνους στις συλλογικότητες των πατεράδων του έθνους. Τα παιδιά και ιδίως οι νιοί γίνονται ιμάντες μεταβίβασης της αθανασίας σα βασικής αξίας της πατριαρχικής κουλτούρας. Στην κοινωνική πατριαρχία η ανατροφή των παιδιών περνά απο την οικογένεια και την κοινότητα σε συγκεντροποιημένους

θεσμούς (σχολεία - κράτος - γραφειοκρατία) που σημαίνουν το προανάκρουσμα της ανόδου του κράτους σαν άμεσου φορέα και διακανονιστή των πατριαρχικών σχέσεων.

Οπως τονίζει ο ARIES (CENTURIES OF CHILDHOOD) η αναγνώριση της παιδικότητας σε μιά πρώτη φάση έχει τα χαρακτηριστικά της αντίληψης ότι το παιδί ειναι λίγο πολύ μιά αγνή, άδεια ύπαρξη που αρκεί να γεμιστεί με το κατάλληλο υλικό και θα αναδείξη μιά νομοταγή τάξη πολιτών. Αυτή η τακτική, παρά τις εξελίξεις της, αποτελεί μιά άμεση αντικειμενοποίηση του παιδιού (αποτέλεσμα και των δύο πατριαρχικών τάσεων - αντικειμενοποίησης/εξουσιακής και οικειοποίησης της γέννας των γυναικών). Το σχολείο θα αναπληρώσει σε μεγάλο βαθμό την οικογένεια στην ιδεολογική διαμόρφωση. Νέες πατριαρχικές σχέσεις, νέα μοντέλα ακρωτηριασμού θα περάσουν σιγά-σιγά κάτω από την πίεση τόσο τών εξουσιασμένων όσο και τών δομικών αλλαγών για εκμοντερνισμό. Η αθανασία σαν κίνημα της συλλογικότητας (τού έθνους) βρίσκει στο κράτος τον εκφραστή της νέας κοινωνικής ανάγκης. Το παιδί-αντικείμενο ειναι το πεδίο μάχης που διαλέγει ο εθνικισμός (και αυτοί που το προωθούν) γιά να συντρίψει την κοινωνική σύγκρουση και να ανασυγκροτήσει την ιδεολογική ηγεμονία της εξουσίας. Τα παιδιά ειναι του έθνους - η ζωντανή έκφραση και η μελλοντική ελπίδα της αθανασίας του - και πρέπει να μορφωθούν στη νέα ιδεολογία σαν άδεια κουτιά που περιμένουν γέμισμα.
Η άνοδος της εκπαίδευσης στη περίοδο της Αγγλοκρατίας εκφράζει και μιά ανάλογη τάση από τη μεριά των αποικιοκρατών - δηλαδή να διαμορφώσουν ένα νομοταγή πληθυσμό. Ειναι σ'αυτά τα πλαίσια που εκφράζεται και η διαμάχη Άγγλων - εκκλησίας πάνω στην εκπαίδευση. Η διαμάχη αυτή που εκφράστηκε γύρω από το σύνθημα " όποιος ελέγχει την εκπαίδευση ελέγχει και την σκέψη των ανθρώπων " ηταν μιά ιδεολογική σύγκρουση στην οποία οι Άγγλοι χάσανε την ιδεολογική ηγεμονία της κυπριακής κοινωνίας (παρά τη διοικητική τους νίκη το 1930). Το σχολείο θα προάγει την ιδεολογική ηγεμονία του εθνικισμού, προάγοντας νέους μηχανισμούς αθανασίας - Ιστορία, status quo κλπ. - και εξουσίας στα πλαίσια μιάς αναδομημένης πατριαρχίας.

3) Συγκεντροποίηση και πολιτιστική ισοπέδωση

Η άνοδος τού εθνικισμού σαν ιδεολογίας συνοδεύεται ιστορικά και από την παράλληλη άνοδο της έννοιας και της δομής του μοντέρνου έθνους - κράτους. Αυτό τό χαρακτηριστικό του εθνικισμού και των κινημάτων που τον υιοθετούσαν δημιούργησε αρκετά νωρίς μιά έντονη δυσπιστία ανάμεσα στο ελευθεριακό χώρο απέναντι σε τέτοια κινήματα. Τα αγκαλιάσματα του Μπακούνιν με το Γαριβάλδη και η υποστήριξή του της αυτοδιάθεσης των σλαβικών λαών δεν είχε συνέχεια στην ελευθεριακή σκέψη. Γιατί στο βαθμό που διάφορα εθνικιστικά κινήματα είχαν μιά απελευθερωτική αιχμή αυτοδιάθεσης κλπ. η υποστήριξή τους ήταν αυτονόητη. Ταυτόχρονα όμως η ιδεολογική λειτουργία του εθνικισμού και ιδιαίτερα η προέκτασή του στό έθνος - κράτος, οχι μόνο δημιουργούσε σκεπτικισμό αλλά με τη θεσμοποίηση της νέας κρατικής εξουσίας αρνείτο ουσιαστικά την ίδια την απελευθερωτική του αιχμή - το αίτημα για αυτοδιάθεση. Αυτή η πορεία του εθνικισμού δεν ειναι τυχαία. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, η απελευθερωτική αιχμή ήταν υπονομευμένη από πρίν μέσα από τις εξουσιαστικές σχέσεις που αποτελούσαν την ιδεολογική βάση του εθνικισμού. Η παράλληλη πορεία τού εθνικισμού και του έθνους - κράτους αξίζει όμως να ιδωθεί πιό στενά γιατί φανερώνει μερικά από τα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της ιδεολογίας - και ιδιαίτερα το κεντρικό της ρόλο στη διαδικασία συγκεντροποίησης της κοινωνικής εξουσίας στο κράτος, τη γραφειοκρατία και τούς διανοούμενους. Υπάρχει μιά διπλή πτυχή σ'αυτή τη διαδικασία: η πολιτιστική ισοπέδωση και η συγκεντροποίηση εξουσιαστικών δομών. Η ισοπέδωση που λειτουργά στο πολιτιστικό επίπεδο έχει την τάση να αρνείται τις ιδιαιτερότητες διαφόρων κοινωνικών ομάδων και κοινοτήτων. Υπάρχει μιά διαδικασία δημιουργίας μιάς "εθνικής κουλτούρας"(που συνήθως λειτουργεί σαν η νέα ιδεολογική ηγεμονία) που στ πορεία της συντρίβει τις αυτόνομες περιφερειακές ή τοπικές κουλτούρες διαφόρων κοινοτήτων παρουσιάζοντες σαν εκφυλισμό ή " απολιτισμό ". Σ'αυτά τα πλαίσια εκφράζει την άνοδο των μητροπολιτικών (συνήθως της πρωτεύουσας ή των μεγάλων αστικών κέντρων) διανοούμενων που καθορίζουν συχνά ενκεφαλικά, τήν " εθνική κουλτούρα " διαλέγοντας ότι τους βολεύει από τη " λαϊκή κουλτούρα " και απορρίπτοντας το υπόλοιπο. Αυτή η άνοδος των διανοούμενων εκφράζει σε ένα άλλο επίπεδο την αρχή της μοντέρνας ομοιογενοποίησης του πληθυσμού και του καθορισμού της κουλτούρας ή υποκουλτούρας του μέσα από ιεραρχικά κανάλια. Η παθητικοποίηση και ο καταναλωτισμός έχουν μία άμεση σχέση μ'αυτές τις εξελίξεις. Μπροστά σε μιά κουλτούρα που μαγειρεύεται μέσα σε εταιρίες και κυκλώματα η θέση του παθητικού θεατή και του καταναλωτή ειναι θέση που φυλάττεται για τον απλό άνθρωπο στα πλαίσια αυτής της παραγωγής.

Γυρνώντας στο ελληνοχριστιανικό εθνικισμό ειναι ανάγκη να κοιτάξουμε την εμπειρία του Ελληνικού κράτους για να καταλάβουμε την επίδραση στο κυπριακό χώρο. Γιατί τελικά άν υπήρχε ένας τομέας όπου τά τελευταία 100-150 χρόνια είχαμε μιά λίγο πολύ κοινή εμπειρία με ανθρώπους που κατοικούν στά γεωγραφικά σύνορα του ελληνικού κράτους, αυτή ειναι η εμπειρία της πολιτιστικής ισοπέδωσης. Και αυτό σε μεγάλο βαθμό γιατί την έχουμε υποστεί από το ίδιο κέντρο εξουσίας - την Αθήνα και την εθνικιστική της διανόηση. Το ελληνικό κράτος και η διάνοηση που συγκρότησε την ιδεολογία του φαίνεται να έπασχε πάντα από ένα διπλό πρόβλημα. Μιά παθιασμένη ανάγκη να αποδείξει ότι το συγχρονο Ελληνικό κράτος ήταν απόγονος του αρχαίου " Ελληνικού " πολιτισμού και ταυτόχρονα μιά έντονη αντιπάθεια στην

ανατολική επίδραση που χαρακτήριζε τις λαϊκές κουλτούρες. Αυτά τα δύο συνθέταν ώς ένα σημείο ένα πρόβλημα ταυτότητας. Από τη μιά το Ελληνικό κράτος ήθελε να " ανήκει " στην Ευρώπη (και η αρχαιότητα ήταν η ιδεολογική του απόδειξη για τη θέση του). Ταυτόχρονα όμως οι άνθρωποι που τούς κόλλησαν την ετικέττα Έλληνες πολύ λίγα είχαν να κάνουν με τούς αρχαίους. Μετά από τόσους αιώνες είχαν φτιάξει δικές τους αυτόνομες κουλτούρες που εκφράζαν δικές τους ανάγκες και πόθους - και ταυτόχρονα ήταν έντονα επηρεασμένες από την επαφή με το ανατολικό πολιτισμό. Η αντίθεση στο ανατολικό στοιχείο και η ισοπέδωση των περιφερειακών αυτόνομων κουλτούρων ειναι τα 2 στοιχεία που χαρακτηρίζουν έντονα τη διαδικασία οικοδόμησης και συγκεντροποίησης της κοινωνικης εξουσίας στον Ελλαδίτικο χώρο. Με την εξάπλωση - επέκταση του Ελληνικού κράτους διάφορες κοινότητες (Τούρκοι, Μακεδόνες κλπ) " εξαφανίστηκαν " ενώ άλλες κάτω από την πίεση του κράτους των Αθηνών " προσαρμόστηκαν ". Ακόμα και οι ορθόδοξες χριστιανικές κοινότητες (που φαίνεται ότι αποτέλεσαν τη βάση του νέου κράτους) αναγκάστηκαν σταδιακά να εγκαταλείψουν την αυτόνομη περιφερειακά τους ανάπτυξη και να μετατραπούν σε εξαρτήματα του Μητροπολιτικού κέντρου των Αθηνών. Αν φαίνεται να επιτυγχάνεται κάτι θετικό με τη μεγαλύτερη επικοινωνία ανάμεσα στις κοινότητες, αυτό χάνεται τελείως καθώς η " νέα εθνική κουλτούρα " παύει σιγά σιγά να δημιουργείται από την κοινότητα. Η κυπριακή εμπειρία είχε αρκετά παράλληλα με τις άλλες περιφερειακές - αυτόνομες κουλτούρες του ελληνικού χώρου. Όχι γιατί στήν Κύπρο υπήρχε μιά κυπριακή κουλτούρα - όπως λένε μερικοί νεοκύπριοι. Αντίθετα ο κυπριακός πληθυσμός αποτελείτο από διάφορες κοινότητες όπως ανέφερα και πιό πάνω. Η βασική επίδραση αυτής της ισοπέδωσης ήταν να καταστρέψει την πιθανότητα αυτόνομης ανάπτυξης κάθε κοινότητας μέσα σε ένα πλαίσιο αλληλεπιδράσεων. Και αυτή η προοπτική φαίνεται να υπήρχε στο 19ο αιώνα. Αυτό δεν φαίνεται μόνο στις κοινές εξεγέρσεις αλλά και στην πιθανότητα ξεπεράσματος του θρησκευτικού φανατισμού στα πλαίσια της λαϊκής θρησκείας. Και αυτό ειναι έκδηλο τόσο στούς διακοινοτικούς γάμους (που σύμφωνα με ορισμένους παρατηρητές ήταν συνηθισμένο φαινόμενο κάποτε) όσο και στήν τάση για κοινά προσκυνήματα σε τζαμιά και εκκλησίες. Βέβαια το πιό εντυπωσιακό παράδειγμα αυτών τών αλληλεπιδράσεων ειναι η κοινότητα των Λινοβαμβάκων. Και η μοίρα αυτής της κοινότητας είναι χαρακτηριστική της συντριβής της προοπτικής της αυτόνομης κοινοτικής ανάπτυξης στα πλαίσια της αλληλεπίδρασης. Με την άνοδο του Ελληνοχριστιανικού εθνικισμού η εκκλησία αποφάσισε να σταματήσει τα μυστήρια στούς Λινοβάμβακους ελπίζοντας να τούς υποχρεώσει να διαλέξουν την Ορθοδοξία. Παρ'όλες τις πιέσεις όμως τελικά η κοινότητα προσχώρησε σταδιακά στη μουσουλμανική κοινότητα. Ο διαχωρισμός δούλεψε τέλεια (έστω και αντίθετα από τις ελπίδες της εκκλησίας) καταστρέφοντας ένα χώρο αλληλεπίδρασης. Η πόλωση μέσα από θεαματικούς διαχωρισμούς υπήρξε ένα κύριο στοιχείο της πολιτιστικής ισοπέδωσης. (Η ίδια πόλωση ξαναεμφανίστηκε μετά τον εμφύλιο στην Ελλάδα αυτή τη φορά ανάμεσα στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα). Ταυτόχρονα η ισοπέδωση με το να μεταφέρει σταδιακά το κέντρο δημιουργίας κουλτούρας στην Αθήνα άρχισε σταδιακά να προωθεί το πολιτιστικό μαρασμό αυτού του τόπου - ο πολιτισμός ερχόταν από την Αθήνα - και να θέτει τις βάσεις του μοντέρνου καταναλωτισμού. Η διάσταση στη περίοδο 1878-1930 μεταξύ διανοουμενίστικης και λαϊκής ποίησης (διανοούμενοι - ποιηταράδες) ειναι έκφραση ενός χάσματος πού μεγαλώνει αλλά όχι με αμοιβαίο δυνάμωμα. (Και βέβαια δεν ειναι τυχαίο ότι η μεγάλη πλειοψηφία των εθνικιστικών ποιημάτων προέρχονται από τούς διανοούμενους). Η λαϊκή ποίηση θα γίνεται όλο και πιο υπόγεια και απωθημένη (τώρα φαίνεται οι ειδικοί αποφάσισαν ότι πέθανε για καλά γι'αυτό άρχισαν να της φτιάχνουν " μουσεία "). Το δυνάμωμα της διανοουμενίστικης " κουλτούρας " θα σφραγίσει το θάνατο της"λαϊκής" και θα προωθήσει το διαχωρισμό τέχνης/καθημερινού ανθρώπου. Παράλληλα με τη διαδικασία πολιτιστικής ισοπέδωσης και ιδεολογικής συγκεντροποίησης παρατηρείται μιά παράλληλη συγκεντροποίηση στις δομές. Η άνοδος της εθνικιστικής συνείδησης ανάμεσα στους αστούς, τους διανοούμενους και τους εκκλησιαστικούς ιεράρχες στην αρχή παίρνει δίπλα σ'όλα τα άλλα και τη μορφή μιάς προσπάθειας ορθολογικοποίησης και συγκεντροποίησης της εκκλησιαστικής δομής. (Η εκκλησία λειτουργούσε σαν ένας πολιτικόςοργανισμός για την ελίτ της Ορθόδοξης κοινότητας κατά την Τουρκοκρατία). Οι διαμάχες που ξεσπούσαν λόγω του ρόλου αυτού αλλά και η σταδιακή αυτονομοποίηση των φτωχών στρωμάτων μαζί με τη διαφορά που χαρακτήριζαν πάντα τη κυπριακή εκκλησία είχαν ουσιαστικά διαμορφώσει διάφορα κέντρα εξουσίας μέσα στην ιεραρχία και ταυτόχρονα μιά τάση των ενοριών για περισσότερη αυτονομία. Η συγκεντροποίηση τόσο της διοικητικής δομής όσο και της ιδεολογικής επίδρασης της εκκλησίας'ήταν αναγκαία για την προώθηση τόσο των κοινοτικών διαχωρισμών όσο και για την ανασυγκρότηση της ιδεολογικής ηγεμονίας. Ωστόσο οι προσπάθειες δεν φαίνεται να είχαν σημαντικά αποτελέσματα μέχρι τον ερχομό των Άγγλων. Η Βρεττανική αποικιοκρατία βάλθηκε από την αρχή να οικοδομήσει μιά πιο ορθολογικοποιημένη συγκεντρωποιημένη πολιτική δομή (34). Μέσα στα πλαίσια που φτιάχνουν σταδιακά οι Άγγλοι οι εσωτερικές διαδικασίες στην εκκλησία εντείνονται. Από τη μιά η εκκλησία φαίνεται πρός στιγμήν να κινδυνεύει να χάσει την ηγεσία της κοινότητας καθώς οι Άγγλοι φτιάχνουν πολιτικές δομές αντιπροσώπευσης. Ταυτόχρονα οι πιέσεις στην εκκλησιαστική δομή να αναλάβει ένα κύριο ρόλο στη συγκρότηση μιάς ιδεολογικής ηγεμονίας με άξονα τον εθνικισμό εντείνονται. Αυτό φυσικά οξύνει και δίνει νέες διαστάσεις στις εσωτερικές κρίσεις ανάμεσα στα διάφορα κέντρα εξουσίας (Μητροπόλεις - Αρχιεπισκοπή). Αυτές οι συγκρούσεις εκφράστηκαν σε ένα πρώτο ανοιχτό επίπεδο στην προσπάθεια κατάλυσης του διοικητικού ελέγχου των σχολείων από τις τοπικές αρχές και της σχετικής αυτονομίας

των εκκλησιαστικών ενοριών (αυτό φυσικά ήταν και ένα κτύπημα της τάσης διαφόρων απλών ιερέων να ταυτίζεται με την κοινότητα σε διάφορες αντιδικίες με την εξουσία της ελίτ). Η εκκλησιαστική κρίση του 1900-10 πέρα από την ταξική της αιχμή (αστοί, συντηρητική πτέρυγα της εκκλησίας, τσιφλικάδες) ήταν και σε ένα άλλο επίπεδο μιά σύγκρουση μέσα από την οποία άρχισε νά ορθολογικοποιείται και να συγκεντροποιείται η εκκλησιαστική δομή. Οι 'Αγγλοι προωθούν αυτή τη διαδικασία καθώς φτιάχνουν τις βάσεις για μιά συγκεντρωτική κοινωνία μέσα από την σταδιακή οικοδόμηση της υποδομής ενός κυπριακού κράτους. Οι διενέξεις της ελίτ φυσικά εντείνονται σ'αυτά τα πλαίσια γιατί πλάϊ στους παλιούς τους ανταγωνισμούς μιά κεντρική αντίφαση αρχίζει να δημιουργείται και να αποκτά όλο και πιό εκρηκτικές διαστάσεις: Η Αγγλική διοίκηση μέ τον εκμοντερνισμό που προωθεί - την ανάπτυξη πολιτικών δομών, συγκεντροποιημένου σχολικού συστήματος, τη θεσμοποίηση των διακοινωτικών διαχωρισμών μέσα από τις διοικητικές δομές κλπ. - αποτελεί το αποφασιστικό παράγοντα στήν σταδιακή ανοικοδόμηση της ιδεολογικής ηγεμονίας της ελίτ και ταυτόχρονα ανοίγει το δρόμο για την κοινωνική και οικονομική άνοδο των αστών. Απ'αυτή την άποψη η Αγγλική διοίκηση όχι μόνο βοηθά τις ελίτ στον εξορκισμό της κοινωνικής σύγκρουσης αλλά ανοίγει και το δρόμο για μιά ανώδυνη ανοικοδόμηση των εξουσιαστικών δομών (και σε τελική ανάλυση ο στρατός της αποικιοκρατίας ήταν μιά πιό σίγουρη εγγύηση ασφάλειας από αυτόν της Οθωμανικής). Από την άλλη όμως η ιδεολογική ηγεμονία κτισμένη πάνω στο ελληνοχριστιανικό αλλαλούμ και τον εθνικισμό της 'Ενωσης ήταν εξ αντικειμένου αντίθετη στην Αγγλοκρατία. Σε τελική ανάλυση η ιδεολογική ηγεμονία, η αναδόμηση της εξουσίας και ο εξορκισμός της κοινωνικής σύγκρουσης θεσμοποιήθηκαν και αναπτύχθηκαν έντονα μέσα στα πλαίσια του εκμοντερνισμού των αποικιοκρατών - ταυτόχρονα όμως η θεαματικοποίηση της πραγματικότητας μέσα στην εθνικιστική φαντασίωση είχε ανάγκη την αντίθεση (έστω και ήπια) με τους 'Αγγλους και την επιμονή στην ένωση για να διατηρήσει την συνοχή της. Το διαχωρισμένο θέαμα και η φανταστική του ενότητα στην εικόνα έξω από τη ζωή άρχισε να θέτει τις βάσεις για το πολιτικό παραλογισμό πού θα ακολουθήσει η σύγχρονη ιστορία μας (από την ΕΟΚΑ ώς το '74).
Η παραπάνω αντίφαση είχε και ένα άλλο σημαντικό αποτέλεσμα. Δημιουργεί την ευκαιρία στην εκκλησία και στην συντηρητική πτέρυγα της ελίτ να διατηρηθεί στο προσκήνιο και μάλιστα σιγά σιγά νά προβάλλει και σαν ηγετικός μηχανισμός στην κυπριακή κοινωνία. Βέβαια οι συγκρούσεις ανάμεσα σε διάφορες ομάδες της ελίτ συνεχίζονται κάτω από την επιφάνεια. Το σημαντικό ωστόσο αποτέλεσμα όλων αυτών είναι ότι ο εκμοντερνισμός των 'Αγγλων μένει κάπου στη μέση - ιδιαίτερα σ'ότι αφορά την κοινωνική ζωή (όπως θα δούμε πιό κάτω η νέο (ελληνο) κυπριακή συνείδηση είναι ακριβώς η προσπάθεια να ολοκληρωθεί αυτός ο εκμοντερνισμός). Η ιστορία της Κύπρου μετά το 1930 είναι ιδιαίτερα φορτισμένη από αυτές τις αντιφάσεις καθώς το θέαμα αποκτά μιά αυτόνομη δυναμική. Η Παλμεροκρατία (1930-40) ειναι το αποφασιστικό βήμα των 'Αγγλων, να σπρώξουμ τη διαδικασία του εκμοντερνισμού στήν πραγμάτωσή της, - τη γέννηση της γραφειοκρατίας -.

Η γραφειοκρατία εμφανίζεται σαν χώρος συνάντησης των αλληλοσυγκρουόμενων ελίτ - και ταυτόχρονα σαν η εμφάνιση μιάς νέας ομάδας της ελίτ που θέτει τις βάσεις του κυπριακού κράτους. 'Οσο αυτή η γραφειοκρατία δυναμώνει καί νοιώθει τις δυναμικές της (που η λογική τους προοπτική ήταν το κυπριακό κράτος) η αντίφαση μεταξύ ιδεολογίας (ένωσης) και πραγματικότητας (η γραφειοκρατία σαν η βάση του μελλοντικού κυπριακού κράτους) συντηρείται μόνο στην αυτοδύναμη προοπτική του θεάματος. Για μερικά στρώματα της γραφειοκρατίας αυτό θα συνεχιστεί ώς το '74. Η άνοδος του ΑΚΕΛ το 41-46 αποτελεί τη πρώτη (και τελευταία μέχρι τώρα) λαϊκή αντίδραση στην αναπτυσσόμενη εξουσία της γραφειοκρατίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι τό '43 το ΑΚΕΛ κατεβαίνει για πρώτη φορά στις δημοτικές με κύριο σύνθημα " κάτω οι διορισμένοι " - ενώ και η μετέπειτα προπαγάνδα του (λ.χ. για τη Συνταγματική το '47) κεντράρεται στην υποκρισία της δεξιάς να επανδρώνει τον κρατικό μηχανισμό και ταυτόχρονα να παρουσιάζεται σαν αδιάλλακτη με τους 'Αγγλους. Τα πρώτα χρόνια του το ΑΚΕΛ μοιάζει μιά συνέχεια των λαϊκών κινημάτων του 19ου αιώνα καθώς προσπαθεί να ξεπεράσει τους διαχωρισμούς και να εκφράσει ένα αντι-αποικιακό-ταξικό-κοινωνικό λόγο, (η άνοδός του τότε ήταν εκπληκτική - 4 χρόνια μετά τη δημιουργία του κέρδισε τους 4 μεγαλύτερους από τους 6 δήμους του νησιού και διάφορους Τουρκοκυπριακούς δήμους). Ο εκφυλισμός ωστόσο έρχεται πολύ γρήγορα. Η ανάπτυξη της εσωτερικής γραφειοκρατίας (ώς ένα σημείο αναπόφευκτο αποτέλεσμα του μαρξισμού-λενινισμού της ηγετικής ομάδας που επικράτησε) καθώς και η προσπάθεια να προσεταιριστεί το παράλληλο γραφειοκρατικό μηχανισμό της εκκλησίας (με την εκλογή του Λεοντίου) το οδηγούν γρήγορα στα ιδεολογικά πλαίσια της ηγεμονίας και του θεάματος. Ο εθνικισμός είναι το σχοινί με το οποίο το ΑΚΕΛ δίνει σιγά σιγά τον εαυτό του για να συρθεί μετά στα πόδια των αντιπάλων ζητώντας πιστοποιητικά πατριωτισμού. Η στάση του ΑΚΕΛ από το '47 ώς το '60 αποτελεί μιά από εκείνες τις μοναδικές στιγμές πολιτικής σχιζοφρένειας (τουλάχιστον για τον κόσμο που ακολουθεί το ΑΚΕΛ) και πολιτικάντικης υποκρισίας (για τους ηγέτες) που χαρακτηρίζουν την κυπριακή πολιτική σκηνή. Ενώ στήν Ελλάδα χιλιάδες περνάνε από τη Μακρόνησο ύποπτοι σαν αριστεροί, και ενώ χιλιάδες σφάζονται , βασανίζονται κλπ. το ΑΚΕΛ σέρνεται μέσα στο θέαμα και τις αντιφάσεις του. Από τη μιά βρίζει την κυβέρνηση των Αθηνών σαν μοναρχοφασιστική, πουλημένη και τα ρέστα και από την άλλη πασκίζει να συναγωνιστεί την ακροδεξιά στον εθνικισμό φανατισμό με το σύνθημα: "'Ενωση και μόνο 'Ενωση με οποιαδήποτε Ελληνική κυβέρνηση ". (Αξίζει να σημειωθεί ότι 5-6 μήνες πρίν τις " λαϊκές κινητοποιήσεις " για αυτή τη γραμμή, το κόμμα

είχε κάνει ανάλογα πανηγύρια με σύνθημα " Αυτοκυβέρνηση - Ένωση "). Η γραφειοκρατία σαν κοινωνική δύναμη (μέσα και έξω από το ΑΚΕΛ) όχι μόνο κερδίζει το παιχνίδι εντάσσοντας και τους αντιπάλους της - αλλά και κάνει την πρώτη εντυπωσιακή είσοδο στην πολιτική, αναπαραγάγωντας φανταστικούς διαχωρισμούς, και ουσιαστικά καταλύοντας την πολιτική. Οι βάσεις του κυπριακού κράτους ήταν έτοιμες. Αν είναι κάτι σημαντικό στη δεκαπενταετία 45-60 είναι η σταδιακή άνοδος της εκκλησίας και ο προσεταιρισμός της κρατικής γραφειοκρατίας από αυτή. Η εκλογή και η αδιαμφισβήτητη εξουσία του Μακάριου είναι η σύνδεση των 2 μηχανισμών συγκεντροποίησης (Εκκλησίας - Κράτους) και η προσωρινή τους συμμαχία κάτω από το πατριαρχικό βλέμμα του Μακάριου.

δ) Η νεοκυπριακή συνείδηση και ο εκμοντερνισμός

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μιά προσπάθεια που (τουλάχιστον επιφανειακά) φαίνεται να έρχεται σε σύγκρουση με τον ελληνοχριστιανισμό (όχι απλώς τον όρο αλλά και την ιδεολογία) - αυτό που η ακροδεξιά, η εκκλησία και, ανάμεσα στούς ακροαριστερούς, οι Μαρξιστο-Ενωτικοί αποκαλούν με τόσο πάθος " νεοκυπριακή συνείδηση ". Πέρα από τις φαντασιώσεις που τους προβάλλουν οι παραπάνω, οι " νεοκύπριοι " (θεωρητικοί ή μη) προσανατολίζονται ουσιαστικά στην αντίληψη ότι πρέπει να ξεπεράσουμε και ιδεολογικά το σύμπλεγμα του ελληνισμού σαν εξάρτησης, από το εθνικό κέντρο και να αρχίσουμε να ταυτιζόμαστε με το κυπριακό κράτος. Έτσι αρχίζει ένα μπαστάρδεμα της Ιστορίας (πάντως για την ώρα δεν έχει φτάσει στόν παροξυσμό που έφτασε ο ελληνοχριστιανισμός) για να αποδειχτεί ότι είμαστε και δεν είμαστε Έλληνες, ότι ο αγώνας για την Ένωση ήταν καλός και δεν ήταν κλπ.

Τελικά φυσικά δεν ειναι δύσκολο να διακρίνεις την προέκταση αυτής της συλλογικής: κάπου θα βγεί σιγά σιγά και ένα κυπριακό έθνος του οποίου το κυπριακό κράτος θα αποτελεί τον κύριο άξονα. (35). Ωστόσο αν και το κέντρο βάρους είναι διαφορετικό (το κυπριακό αντί το Ελληνικό κράτος) οι ρίζες αυτού του φαινομένου πάνε πολύ πίσω και βγαίνουν άμεσα από την ελληνοχριστιανική φαντασίωση και την αναδόμηση της εξουσίας που προώθησε ο Ελληνο-Ενωτικός εθνικισμός. Όπως είδαμε και πιό πάνω οι διαδικασίες και δομές εξουσίας και ιδεολογίας που προώθησε ο ελληνοχριστιανικός εθνικισμός έφτιαξαν ουσιαστικά τις βάσεις του σύγχρονου κυπριακού κράτους. Και αν η " νεοκυπριακή " προβληματική έχει κάτι σίγουρο - απ'όπου ξεκινά η προβληματική της είναι αυτό το κράτος. Ο νεοκυπριασμός είναι ένας εθνικισμός που παίρνει την ιδεολογική του ηγεμονία και τις πραχτικές του από τον ελληνοχριστιανικό. Ισοπέδωση μέσα στην εθνική ενότητα, εξορκισμός της κοινωνικής σύγκρουσης, ανάγκη για ένα Αλλο όπου να προβάλλει το σκιάχτρο του κινδύνου, αναπαραγωγή της εξουσίας μέσα στην οικογένεια και θεσμοποίηση της αντικειμενοποίησηςτου άλλου, άνοδος του κράτους σαν διακανονιστή της κοινωνικής πατριαρχίας κλπ. Το διαχωρισμένο θέαμα, η προβατοποίηση των ανθρώπων εκμοντερνισμός μέ το γάντι. Είναι γι'αυτό που στα προηγούμενα κομμάτια και απ'εδώ και πέρα θα χρησιμοποιώ τον όρο νεο (ελληνο) κυπριακή συνείδηση - ακριβώς σαν αποψη ότι αυτή είναι μιά νέα όψη του παλιού παραμυθιού - του ελληνοχριστιανικού εθνικισμού και της λειτουργίας του σ'αυτό το χώρο -. Σ'αυτά τα πλαίσια η σχέση των όσων αναφέρθηκαν στο προηγούμενο κομμάτι είναι νομίζω έκδηλη και περιττό να επαναληφθεί. Πέρα από την ιδεολογικά συνέχεια ωστόσο η νεο (ελληνο) κυπριακή συνείδηση αποτελεί και μιά σημαντική εξέλιξη-στροφή ίσως στην κυπριακή ιστορία των τελευταίων 50 χρόνων. Σε μιά πρώτη φάση έρχεται να σφραγίσει μιά περίοδο και να πει φανερά αυτό που για χρόνια μας μασούσε ο Ελληνοχριστιανισμός- ότι τελικά η προέκταση του εθνικισμού ειναι αυτό το κράτος με το οποίο πρέπει τελικά να συμβιβαστεί η κοινωνική φαντασίωση. Σ'ένα άλλο, όχι και τόσο προφανές, επίπεδο η νεοελληνοκυπριακή συνείδηση αποτελεί ίσως το προμήνυμα 2 σημαντικών διαδικασιών της συμπλήρωσης του εκμοντερνισμού (και ταυτόχρονα το ξεκαθάρισμα παλιών λογαριασμών ανάμεσα στις ελίτ) και της δημιουργίας μιάς ιδεολογικής ηγεμονίας (και την ανασυγκρότηση του διαχωρισμένου θεάματος) έτσι ώστε να μπούν ένα τέλος στις αντιδράσεις της. Ο εκμοντερνισμός που η ολοκλήρωσή του μπλοκαρίστηκε από τον εθνικισμό (του οποίου είχε φτιάξει το πλαίσιο ανάπτυξης) φαίνεται να αποτελεί πάλι το κεντρικό θέμα. Με το θάνατο του Μακάριου οι ανταγωνισμοί ανάμεσα στο κράτος (με τη γραφειοκρατία και τους πολιτικούς του) και την εκκλησία άρχισαν να εκφράζονται παροδικά (για την ώρα) αλλά αρκετά έντονα. Ο ανταγωνισμός αποτελεί ώς ένα σημείο ξεκαθάρισμα ανάμεσα σε δύο κέντρα ιδεολογικής, πολιτικής και οικονομικής εξουσίας.Ταυτόχρονα όμως εκφράζει (και θα εκφράσει πιό έντονα στο μέλλον) μιά σύγκρουση εκμοντερνιστών και συντηρητικών, Το κράτος ώς ένα σημείο και οι μηχανισμοί εξουσίας που το στερεώνουν, φαίνεται αποφασισμένο (όπως φάνηκε μέ την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση και την εργατική νομοθεσία) να ορθολογικοποιήσει την κοινωνία πλήρως και να αναλάβει τον κεντρικό ρόλο της κοινωνικής εξουσίας. Πιεσμένος τόσο από τις ανάγκες της οικονομικής εξάρτησης (είτε με τη μορφή του τουρισμού, είτε του " υπαράκτιου σταθμού επιχειρήσεων ") για μιά σύγχρονη εκμοντέρνα κοινωνία αλλά και από τις εσωτερικές ανάγκες μιάς κοινωνίας που ασφυκτιά, οι προαγωγοί του εκμοντερνισμού ελπίζουν σε μιά ανώδυνη αναδόμηση των εξουσιαστικών δομών (όπως τά κατάφεραν οι όμοιοίτους τον καιρό του Ελληνο-Ενωτικού εθνικισμού). Η σύγκρουση εκφράζεται ανάμεσα σε 2 τάσεις, τους εκμοντερνιστές και τους συντηρητικούς. Οι όροι είναι ώς ένα σημείο παραπλανητικοί γιατί εκτός από την εκκλησία και ένα κομμάτι του ΔΗΣΥ οι άλλοι ειναι και από τα δύο - η θέση τους καθορίζεται περισσότερο από το ποιός κατέχει την κρατική εξουσία παρά από την " ιδεολογία " τους. Σε κάποιο βαθμό μπορεί να πεί κανείς ότι ο πιό συνεπής εκμοντερνιστής είναι η ίδια η κρατική δομή που χρειάζεται αυτή τη διαδικασία και που ώς ένα σημείο την

καθορίζει σ'αυτούς που τήν κυβερνάνε. Σέ ένα άλλο επίπεδο η νεοκυπριακή συνείδηση αποτελεί μιά ιδεολογική προσπάθεια να κλείσουν οι εσωτερικές αντιδράσεις της ιδεολογικης ηγεμονίας που οδήγησαν στους παραλογισμούς των τελευταίων 30 χρόνων. Έχουμε ήδη αναφέρει τον πολιτικό μαζοχισμό των ΑΚΕΛικών με το " Ένωση και μόνο Ένωση ". Λίγα χρόνια αργότερα ο αγώνας της ΕΟΚΑ βγάζει στη φόρα τις αντιφάσεις με ένα πιό εκρηκτικό τρόπο και οδηγεί στο κράτος-μπάλωμα της Ζυρίχης. Ωστόσο ο καθοριστικός χρόνος των εξελίξεων ήταν το '58 όταν το διαχωρισμένο θέαμα είχε τήν πρώτη του βίαια επαφή με την πραγματικότητα.

Αρχίζουν οι διακοινοτικές ταραχές με ομαδικές σφαγές ενώ ο Γρίβας και οι όμοιοί του στην Τουρκοκυπριακή κοινότητα σπρώχνουν τη λογική του διαχωρισμού και της αντικειμενοποίησης--του άλλου στο άκρο με μιά σειρά από δολοφονίες αριστερών. Το κράτος της Ζυρίχης κάτω από την πατριαρχική εξουσία του Μακάριου είναι μιά προσπάθεια ανασυγκρότησης του θεάματος μετά την συντριπτική του επαφή με την πραγματικότητα. Και είναι εντυπωσιακό αυτό που βγαίνει από τη Ζυρίχη όχι μόνο για την αστεία πίστη (;) των κατασκευαστών του ότι θα κρατούσε αλλά και γιατί είναι ίσως ένα παγκόσμιο φαινόμενο όπου μετά από ένα " εθνικό-απελευθερωτικό" αγώνα ένας λαός παίρνει ένα σύνταγμα χειρότερο από ότι πρότειναν πρίν οι αποικιοκράτες. Είναι καιρός αυτό το παραμύθι του αγώνα της ΕΟΚΑ να μπεί εκεί όπου ανήκει - στην αυτόνομη δυναμική της ιδεολογίας που έχασε κάθε επαφή με την πραγματικότητα. Το '63 είναι μιά επανάληψη του '58 - οι ρίζες του ελληνοκυπριασμού αρχίζουν από τότε στην προσπάθεια του Μακάριου να αποδεσμευτεί απο την ιδεολογική προέκταση (ένωση) και να δεχθεί το πρακτικό αποτέλεσμα της ιδεολογίας του εθνικισμού, (το κυπριακό κράτος). Έτσι εμφανίζεται η θεωρία του εφικτού. Η παρεμβολή τού κόσμου (του " λαού") σ'αυτές τις καταστάσεις πλανιόταν ανάμεσα στην υποταγή και υποστήριξη των εκμοντερνιστικών προσπαθειών του Μακάριου και την αντιπαράθεση με φαντάσματα του παρελθόντος. Η εμφάνιση της ΕΟΚΑ Β'απλώς έσπρωξε τις αντιφάσεις στα άκρα και πάλι - αλλά αυτή τη φορά ανάμεσα στην Ελληνοκυπριακή κοινότητα. Η πορεία στο πραξικόπημα και την εισβολή ήταν από ένα σημείο και πέρα τόσο αναμενόμενη όσο και ο παραλογισμός της όλης υπόθεσης. Η σύγκρουση του θεάματος με την πραγματικότητα και η έκρηξη των αντιφάσεων της ιδεολογίας το '74 ήταν καταστροφική. Η εμφάνιση της νεο (ελληνο) κυπριακής συνείδησης σ'αυτά τα πλαίσια ήταν μιά προέκταση του " εφικτού " - αλλά μιά προέκταση αποφασισμένη νά ανασυγκροτήσει την ιδεολογική ηγεμονία με συνοχή στη βάση ενός εθνικισμού που βλέπει περισσότερο καθαρά, που είναι, που πάει και τι φτιάχνει. Τώρα αν θα τα καταφέρει ή όχι είναι ένα δικό τους πρόβλημα. Εμείς τι κάνουμε;

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Τό 1976-77 ὅταν ὁ Μακάριος καί τό ΑΚΕΛ ἀρχίζουν νά δέχονται τή διζωνική. Ἡ ΕΔΕΚ παρά τό ὅτι θεωρητικά φώναζε ἐνάντια σ'αὐτή τήν πορεία, πρακτικά συμπορεύτηκε μιά καί κατέβηκε σέ κοινό ψηφοδέλτιο μέ τό ΑΚΕΛ καί τό μόνο πού ἔκανε ἀπέναντι στίς συμφωνίες Μακαρίου - Ντενκτάς (πού δέσμευαν τό Ἑλληνοκυπριακό κράτος μέ τή διζωνική) ἦταν νά "διατυπώσει ἐπιφυλάξεις".

2. Ἡ ἐπίσημη γραμμή τῆς "Σοσιαλιστικῆς ἔκφρασης" ἦταν ἡ ἀνάγκη μιᾶς ἀριστερῆς κυβέρνησης (ΑΚΕΛ - ΕΔΕΚ).

3. Ὑπῆρχε ἡ ἀντίληψη ὅτι αὐτό τό στρῶμα (ἑνωτικοί) πού ἀντιτάχθηκε στό κυπριακό κράτος (στή βάση τοῦ ὅτι ἡ ὕπαρξη του ἀπέκλειε τήν ἕνωση) ἦταν ἐπαναστατικό - κάπου κάπου μερικοί ἔβγαζαν αὐτά τά στρώματα σάν ἀσυνειδητοποίητους ἀντικρατιστές !! (βλέπε Πενταδάκτυλος Nº 4 "Τό κράτος στήν Κυπριακή κοινωνία").

3. Πρόκειται γιά τήν ὁμάδα πού ἔβγαλε τό περιοδικό "Μαῦρες Πινελιές" καί γιά τήν ὁποία γράφτηκε καί στήν ὁποία συζητήθηκε ἀρχικά αὐτό τό κείμενο.

5. Γιά περισσότερη ἀνάλυση αὐτοῦ τοῦ θέματος καί τῆς λειτουργίας του στά πλαίσια τῆς πατριαρχικῆς οἰκογένειας βλέπε τό κομμάτι γιά τήν πατριαρχική ἀναδόμηση.

6. Θά ἦταν καλά οἱ Μαρξιστοενωτικοί νά ρίχνανε καί καμμιά ματιά τοῦ σοσιαλιστικοῦ σιωνισμοῦ. Ἴσως δοῦνε μερικούς συσχετισμούς μέ τή δική τους περίπτωση καί τίς ἐπιπτώσεις τέτοιων "παντρεμάτων" - ὅπως ὁ σοσιαλισμός θυσιάζεται στήν ἀνάγκη γιά τό "ἐθνικό συμφέρον", ἤ πώς χρησιμοποιήθηκαν πολλοί ἄνθρωποι μέ τέτοιες ἀντιλήψεις γιά νά γίνει σήμερα αὐτό πού εἶναι, τό κράτος τοῦ Ἰσραήλ.

7. Ὁ ΔΗΣΥ καί τό ΑΚΕΛ πῆραν περίπου τόσα στίς ἐκλογές τοῦ '81.

8. Τό τελευταῖο πού ἄκουσα στά διάφορα κωμικοτραγικά τοῦ "κλαψουρίσματος", εἶναι ὅτι ἡ κυβέρνηση διατηρεῖ 1 - 2 καταυλισμούς μέ παράγκες (καί πληρώνει τούς πρόσφυγες νά μένουν ἐκεῖ) γιά τούς ἐπίσημους ἐπισκέπτες.

9. 'Η Κυπριακή οἰκονομία ἔχει "σταθεῖ στά πόδια της" μετά τό 74, σέ μεγάλο βαθμό λόγω τῆς ξένης βοήθειας. Σ'αὐτά τά πλαίσια πρέπει νά ἀναφέρουμε καί τήν τεράστια οἰκονομική βοήθεια τῆς 'Ελλάδας ἡ ὁποία ἦταν ἀπό τίς ψηλότερες. 'Η συνέχιση αὐτῆς τῆς βοήθειας εἶναι ἀστεία καί ὡς ἕνα σημεῖο σκανδαλώδης. Τό βιοτικό ἐπίπεδο στήν Κύπρο εἶναι πιό ψηλό ἀπ' τήν 'Ελλάδα - αὐτά τά λεφτά πού στεροῦνται οἱ ἄνθρωποι στήν 'Ελλάδα σέ περίοδο οἰκονομικῆς κρίσης δίνονται σέ μεγάλο βαθμό γιά νά συντηροῦν τίς ἐθνικιστικές αὐταπάτες.

10. Παρά τούς ἑλιγμούς τοῦ Μακαρίου καί τίς θεωρίες περί ἐφικτοῦ, ἡ ἰδεολογική φόρτιση ἦταν τόση πού κανένας δέν τολμοῦσε νά τά βάλει ἀνοιχτά μέ τό "ἐθνικό κέντρο". 'Ο Μακάριος ἦταν μιά χαρακτηριστική περίπτωση - ἀνέχθηκε γιά χρόνια συνωμοσίες στό στρατό καί προπαγάνδα ἐναντίον του στά σχολεῖα μέ τήν ἐλπίδα νά ἀποφύγει σύγκρουση μέ τό "ἐθνικό κέντρο" (ἀκόμα καί ὅταν αὐτό ἦταν ἡ Χούντα). Όταν ἀποφάσισε ὅτι δέν πήγαινε περισσότερο ἦταν ἤδη ἀργά.

11. 'Η Μαρξιστοενωτική ἀντίληψη πού χρονολογεῖται ἀπ'τή δεκαετία τοῦ 60 καί τήν πρώτη ἐμφάνιση τοῦ 'Ελληνικοῦ Μαοϊσμοῦ ἔχει βρεῖ στό πρόσωπο τοῦ ἱστορικοῦ Νίκου Ψυρούκη τό πνευματικό της πατέρα. 'Η ἔμφαση στήν ἀνάλυση πού ἀκολουθεῖ στό Ψυρούκη καί στή ΡΗΞΗ (ἀντί στούς Κύπριους Μαρξιστο-ενωτικούς) γίνεται γιατί αὐτοί φαίνεται νά ἔχουν καθορίσει σέ μεγάλο βαθμό τήν ἰδεολογία τῶν Κυπρίων συντρόφων. 'Επίσης πρέπει νά τονιστεῖ ὅτι οἱ Μαρξιστοενωτικοί δέν ἔχουν κατ'ἀνάγκη μιά ἑνιαία ἀντίληψη γιά ὅλα τά θέματα ἤ καί ἑνιαία ἰδεολογία. Χρησιμοποιῶ τόν ὅρο Μαρξιστο-ενωτικοί σάν ἕνα ὅρο γενικά ἀποδεκτό ἀπ'αὐτούς (βλέπε καί ΡΗΞΗ αρ.14). Όσο γιά τή ν ἀνάλυση βασίζομαι στό θεωρητικό τους καί σέ ἀπόψεις πού ἐκφράζονται χωρίς νά συναντοῦν ἀντίλογο ἀνάμεσά τους (λ.χ. διπλή ἕνωση).

12. Ρ.'Ολύμπιος, Τετράδια αρ.1." 'Η ἐπίδραση τοῦ Κυπριακοῦ στή σκέψη τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἀριστερᾶς."

13. 'Εδῶ ὁ Ψυρούκης τραβᾶ ἀρκετά τά πράγματα καί περιφρονεῖ ἐντελῶς τήν ἱστορική πραγματικότητα. Γιατί οἱ ἀναφερόμενες ἀρνήσεις τῆς 'Ελλάδας ἔγιναν σέ περιόδους ἰδιαίτερων ἱστορικῶν συγκυριῶν καί σέ καμμιά περίπτωση δέν διαγραφόταν ἡ ἕνωση. 'Απλῶς σέ πολιτικάντηδες τῆς 'Αθήνας ἀνάβαλαν τό θέμα γιά καλύτερη εὐκαιρία. Ἄς μήν ξεχνᾶμε ὅτι ἦταν ὁ "κομμουνιστοφάγος" Παπάγος πού ἄρχισε νά κινεῖ κάπως τά διπλωματικό δίχτυα γιά τήν ἕνωση. Καί στή Κύπρο ὁ ἀγώνας τῆς Ἕνωσης τό 50 εἶχε καθαρά σάν ἡγεσία τίς ἄρχουσες τάξεις. Εἶναι παρατραβηγμένο νά ἑρμηνεύονται οἱ διπλωματικές συγκυρίες καί οἱ πολιτικές ἀντιθέσεις σάν κοινωνικές ἤ ἱστορικές ἀντιφάσεις.

14. Π.Πρόδρομου "'Η ἀντίδρασή μας στά ἐπεκτατικά σχέδια τῆς Τουρκίας", Ἄποψη ἀρ.8-9 σελ. 4.

15. Πρέπει νά σημειωθεῖ σ'αὐτά τά πλαίσια ὅτι ἡ θεωρία τῆς"ἐθνικῆς ὁλοκλήρωσης" καί τῆς ἐθνογέννεσης πάει περίπατο σέ σχέση μέ τή Βόρειο Ἤπειρο. 'Αλλά αὐτό εἶναι θέμα τοῦ "δεξιοῦ ἐθνικισμοῦ". Καί ὕστερα ἡ 'Αλβανία εἶναι "σοσιαλιστική" καί γιά χρόνια ἦταν Μαοϊκή.

16. Κατά τή διάρκεια αὐτῆς τῆς περιόδου (ὅπως καί ἄλλων) εἶναι συζητήσιμο ἄν οἱ ὀρθόδοξοι (οἱ πρόγονοι τῶν 'Ελληνοκυπρίων) ἦταν ἡ πλειοψηφία. 'Ο κ.Γραικός σημειώνει ὅτι σ'ἕνα πληθυσμό γύρω στίς 180 χιλιάδες ὑπῆρχαν 70-80 χιλιάδες 'Αρμένηδες καί Μαρωνίτες - πλάϊ σ' αὐτούς πρέπει νά προστεθοῦν οἱ Λατίνοι καί Σύριοι.
'Επίσης κατά τόν 17ον αἰῶνα σέ ἐπίσημη ἀπογραφή οἱ Μωαμεθανοί ἦταν ἡ πλειοψηφία. Ἄν καί αὐτή ἡ πλειοψηφία περιλάμβανε καί τούς Λινοβάμβακους πού ἦταν ἀνεξάρτητη κοινότητα, ἐν τούτοις τονίζει τό θέμα ὅτι οἱ ὀρθόδοξοι ἀκόμα καί ἄν ἦταν ἡ μεγαλύτερη θρησκευτική κοινότητα δέν ἦταν ἡ πλειοψηφία.

17. Οἱ νεοκύπριοι ἀρέσκονται σέ μιά εἰδυλλιακή εἰκόνα συμβίωσης μέχρι πού ἦρθαν οἱ κακοί ἐθνικιστές καί παράσυραν τόν "ἀμόρφωτο κόσμο" κ.λ.π.

18. Αὐτοί οἱ "ἡγέτες" ἐμφανίστηκαν μετά τίς λαϊκές κινητοποιήσεις γιά νά "ἡγηθοῦν" τοῦ στρατιωτικοῦ ἀγῶνα. Καί δέν εἶναι τυχαῖο πού οἱ νεοκύπριοι καί 'Ελληνοχριστιανοί ἱστορικοί προσπαθῶντας ὁ καθένας νά δικαιολογήσει τό κράτος του, μαλλώνουν γύρω ἀπ'τίς διαθέσεις τῶν 3 ἡγετῶν ἀντί τίς λαϊκές τάσεις πού ἦταν κατά γενική ὁμολογία κοινές (Χριστιανῶν - Μουσουλμάνων) καί μέ φανερές προεκτάσεις τελικῆς σύγκρουσης (καί οἱ ἐλίτ φυσικά ἀπάντησαν ἑνωμένα. 'Ο ἀρχιεπίσκοπος Πανάρετος εὐλογοῦσε καί δικαιολογοῦσε τίς σφαγές Χριστιανῶν καί μουσουλμάνων στήν Πάφο μετά τήν καταστολή τοῦ κινήματος). Ἔτσι κι ἀλλιῶς ὅποιος θέλει νά δικαιολογήσει τούς μοντέρνους θεσμούς ἐξουσίας δέν θά ψάξει παρά γιά τούς ἐμβρυακούς μηχανισμούς ἐξουσίας (ἡγεσίες) πού δημιουργοῦνταν στά κινήματα.

19. Οἱ ἐξεγέρσεις πέρα ἀπό τήν ταξική αἰχμή εἶχαν καί μιά προοπτική περισσότερου πλησιάσματος τῶν δύο κοινοτήτων μετά ἀπό μιά πολιτική ἰσότητα ἀνεξαρτήτως θρησκεύματος. 'Ο Hill λ.χ. παρατηρεῖ ὅτι ὁ Γιακούρ 'Ιμάμης πῆρε ἴσως τό ὄνομά του γιατί ὑποσχέθηκε ἰσότητα χριστιανῶν - μωαμεθανῶν.

20. Οἱ ἰσχυρισμοί τῶν 'Ελληνοχριστιανῶν ὅτι τά κινήματα εἶχαν ἑνωτικό χαρακτῆρα εἶναι παρατραβηγμένη γιά νά ποῦμε τό λιγότερο. 'Η ἐξέγερση τοῦ πιό "ἑνωτικοῦ" ἡγέτη (Νικόλαου Θησέα) διαλύθηκε πολύ γρήγορα καί εἶναι σχεδόν ἀπίθανο οἱ ἐξεγερμένοι (ἀνάμεσα στούς ὁποίους καί πολλοί Τοῦρκοι) νά εἶχαν ἰδέα γιά τίς ἰδέες τοῦ αὐτοανακηρυχθέντα "στρατιωτικοῦ

ήγέτη".Τό ίδιο ίσχύει καί γιά τό 'Ιωαννίκιο ό όποίος μάλιστα συνεργάστηκε καί μέ τόν Γιακούρ 'Ιμάμ, καί τοῦ ὁποίου (τοῦ 'Ιωαννίκιου) οἱ τελευταῖοι σύντροφοι ἦταν 40 'Αλβανοί."Οσο γιά τόν ἄλλο"αὐτοανακηρυχθέντα" ήγέτη τό Γιακούρ 'Ιμάμ οί διαθέσεις του δέν είναι άκόμα ξεκάθαρες.Οἱ νεοκύπριοι τόν θέλουν τό πιό γνήσιο λαϊκό ήγέτη ένῶ ό Λ.Πυγουρας σέ μιά μελέτη άντιπερισπασμό στούς νεοκύπριους προτείνει ότι είχε σχέσεις μέ τήν Αἴγυπτο καί ὅτι ἦταν ἕνας "Κύπριος 'Αλῆ Πασᾶς"."Αν καί άπό μιά ίστορική ἄποψη ὅλα αὐτά εἶναι ἐνδιαφέροντα, ἐλπίζουμε στό μέλλον οἱ ἱστορικοί μας νά λύσουν τό πρόβλημα μέ τούς "καλούς" καί τούς "κακούς" ήγέτες (τούς δικούς τους καί τούς ἄλλους) καί νά άσχοληθοῦν καί λίγο μέ τό ταξικό κίνημα (ἔτσι κι ἀλλιῶς πολλοί άπ'αὐτούς διατείνονται ὅτι εἶναι καί μαρξιστές).

21. Μελέτες δύο 'Αμερικανῶν ψυχολόγων ἀνάμεσα στήν Κυπριακή νεολαία τό '60.'Ανάμεσα σ'ἄλλα βρήκανε ἕνα πιό ἔντονο ἐθνικισμό ἀνάμεσα στούς νέους τοῦ γυμνασίου παρά τούς μεγαλύτερους ἤ στούς μαθητές ἰδιωτικῶν σχολῶν.'Επίσης σέ μιά θεματική ἀνάλυση τῶν σχολικῶν βιβλίων ὁ ἐθνικισμός-αντι-τουρκισμός ἦταν ἀπ'τίς κυριώτερα προβαλόμενες **ἀξίες**.

22. CYPRUS? A case study

23. Γιά νά μήν έννοηθεῖ ὅτι αὐτή εἶναι πρακτική μόνο τῶν δεξιῶν ἐθνικιστικῶν κινημάτων, ὅποιος ἐνδιαφέρεται ἄς κοιτάξει τό βιβλίο τοῦ Στίνα "ΕΑΜ, ΕΛΑΣ, ΟΠΛΑ" γιά νά δεῖ τίς πρακτικές, ἑνός ἀριστεροῦ ἐθνικολαϊκοῦ κινήματος ἀπέναντι σέ ἰδεολογικούς ἀντιπάλους, περιθωριακούς, πόρνες κλπ.

24. 'Η άναφορά στήν ΕΟΚΑ καί ή κριτική πού γίνεται σ'αὐτή τήν ὀργάνωση δέν γίνεται στό ἐπίπεδο τοῦ Α ἤ Β ἀγωνιστῆ.Εἶναι μιά κριτική γιά τό ἰδεολογικό κλίμα πού γέννησε καί ἀνέχτηκε τήν ΕΟΚΑ - καί σ'ἕνα ἀτομικό ἐπίπεδο στούς ἐμπνευστές καί ὀργανωτές της, τό Μακάριο καί πιό πολύ τόν Γρίβα.Πέρα ἀπ'αὐτό δέν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι πέρα ἀπό τούς συμφεροντολόγους πού γύρευαν θέση στό Κυπριακό κράτος (Γεωρκάτζης) ἤ τούς ἰδεολογικούς φασίστες (Γρίβας) ὑπῆρχαν καί ἄνθρωποι πού πίστεψαν καί πάλεψαν γιά τήν ἐλευθερία καί τόν ἀντιαποικιακό ἀγῶνα."Αν σκέφτονταν περισσότεροι, ὅπως τό ἀπόσπασμα τοῦ Μάτση παρακάτω, ἴσως νά ἦταν διαφορετικά τά πράγματα:

"Νά γιατί δέν νοιάζομαι ἄν τή γῆ αὐτή τή ζοῦν Τοῦρκοι γιά Ἕλληνες.'Εκεῖνο πού ἔχει ἀξία εἶναι νά τή ζοῦν αὐτοί πού τήν ποτίζουν μέ τόν ἱδρώτα τους ἐπάνω της ἐλεύθεροι..

25. 'Ο χαρακτηρισμός "ἐλίτ ἀνδρῶν ἡρώων" γιά τήν ΕΟΚΑ δέν σημαίνει ὅτι ἡ ΕΟΚΑ δέν εἶχε γυναῖκες ὀπαδούς ἤ ἀκόμα καί μέλη.'Ο Γρίβας τό 56 διέταξε τή δημιουργία γυναικείων ὁμάδωνπού παρά τήν ἐκπαίδευσή τους ἔμειναν φυσικά πάντα σάν ἐφεδρεῖες.'Αξίζει ἐπίσης νά διαβαστεῖ τό βιβλίο τῆς 'Ελένης Σεραφείμ Λοΐζου (τῆς μόνης γυναίκας στήν ὁποία ἐπιτράπηκε νά βγεῖ "ἐν ἀνάγκη καταζητουμένη" (δηλαδή ἀντάρτισσα) καί ἀπ'τίς λίγες (ὑπῆρχαν καί ἄλλες;) γυναῖκες τομεάρχες τῆς ΕΟΚΑ.'Ο τρόπος πού μιλᾶ γιά τόν"ἀρχηγό", φράσεις τοῦ στύλ "ἄνοιξε ἡ γῆ νά μέ καταπιεῖ" ὅταν τή συγχάρηκε ὁ "'Αρχηγός" μπροστά στούς ἄντρες τομεάρχες, τό γεγονός ὅτι γιά νά πείσει τούς ἄντρες νά ἀναλάβουν μιά ἀποστολή τούς ἀπειλοῦσε ὅτι ἄν δέν τό ἔκανε θά "ἔστελνε κορίτσια" κλπ. λένε πολλά γιά τή νοοτροπία στήν ΕΟΚΑ, ἰδιαίτερα ὅταν λέγονται ἀπό μιά γυναίκα πού ἀνέβηκε κάπως.Εἶναι σ'αὐτά τά πλαίσια πού γίνεται ἡ κριτική τῆς ελιτ ἀνδρῶν ἡρώων.Σάν νοοτροπία, ἰδεολογία καί δομή ἐξουσίας τῆς ὀργάνωσης - τά ὁποία ἦταν ξεκάθαρα ἀντρικά θέματα.Οἱ γυναῖκες ὅπως καί ὁ λαός ἦταν στήν καλύτερη οἱ ρεζέρβες.

26. Τόσο ἡ κοινοτική ὅσο καί ἡ κοινωνική πατριαρχεία ἔχουν τίς δικές τους διαφοροποιήσεις.

27. Γιά ὅσους ἀρέσκονται στούς κοινωνιολογικούς ὁρισμούς ὁ κλασσικός διαχωρισμός μεταξύ Gemeinschuft καί Gesellschaft (παρ'ὅλα τά μειονεκτήματά του) εἶναι πιό κοντά στό διαχωρισμό τῆς πατριαρχείας πού προτείνεται ἐδῶ.

28. Γιά μιάπρώτη ἀντίκρυση τοῦ θέματος τῆς ἀλλαγῆς τῶν ἠθῶν, κρίση τῆς οἰκογένειας κλπ. στή περίοδο ἀλλαγῆς βλέπε τήν κλασική μελέτη τοῦ Edward Shorter "History of the Modern Family".'Ο Shorter παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρώτη σεξουαλική ἐπανάσταση πού ἔγινε αὐτή τήν περίοδο, ἔγινε ἀπό τά κατώτερα λαϊκά στρώματα (τούς προλετάριους).

29. Μπαίνει σέ κρίση μέ τήν ἔννοια ὅτι ἡ πίεση καί ὁ ἀγώνας τῶν γυναικῶν ξεπερνᾶ τό διαπροσωπικό ἐπίπεδο τίθεται στό πολιτικό πρόβλημα.Δέν εἶναι τυχαῖο σ'αὐτά τά πλαίσια ὅτι ὁ μοντέρνος φεμινισμός ἐμφανίζεται ἀπ'τή Γαλλική 'Επανάσταση καί μετά καί συμβαδίζει μέ ἄλλα κοινωνικά κινήματα (λ.χ. ἐργατικό)."Οπως τονίζεται καί στή μελέτη "Five in the minds of Men" ἀνάμεσα στά δύο μεγάλα ἐπαναστατικά ρεύματα τοῦ 19ου αἰώνα (σοσιαλιστικό-ἐθνικιστικό) οἱ γυναῖκες - ἐπαναστάτριες εἶχαν περισσότερα πεδία ἔκφρασης καί προτίμηση στό πρῶτο.

30. Δέν εἶναι ξεκάθαρο ἄν ἡ ἐντατικοποίηση τῆς "ἠθικοπλαστικῆς" ἐκστρατείας συνέπεσε μέ ἔνταση τῆς κρίσης τῆς κοινοτικῆς πατριαρχείας καί τίς διαστάσεις αὐτῆς τῆς κρίσης.'Η ἔλλειψη πολλῶν στοιχείων καί μιᾶς κοινωνικῆς-ἱστορικῆς ἀνάλυσης δημιουργεῖ προβλήματα ἐντοπισμοῦ τῶν ἱστορικῶν φάσεων τῆς ἀναδόμησης."Ισως τό πιό σοβαρό ἔλλειμμα εἶναι σχεδόν ἀνυπαρξία μελετῶν καί ἀνάλυσης τῆς θέσης τῆς Κύπριας γυναίκας σέ διάφορες ἱστορικές φάσεις.Τά λίγα στοιχεῖα πού ὑπάρχουν ὅπως λ.χ. ὁ μεγάλος ἀριθμός διαλογίων στούς κώδικες

της 'Αρχιεπισκοπής (βλ.Κύρρης) ή ὕπαρξη "παιδιῶν τοῦ δρόμου" κλπ. δείχνουν ἕνα μοντέλο μέ ἀρκετές ὁμοιότητες μέ τά εὐρωπαϊκά πού ἔχουν ἀναλυθεῖ σέ βάθος.Σίγουρα πάντως χρειάζονται πάρα πολλά σ'αὐτό τόν τομέα.(Μιά ἀπ'τίς ἐλάχιστες μελέτες γιά τή γυναίκα τό 18ο καί 19ο αἰῶνα πού παρουσιάστηκε στό "λαϊκό Πανεπιστήμιο" εἶναι ἕνα μάζεμα ἀποσπασμάτων (κυρίως ξένων παρατηρητῶν) χωρίς ἕνα θεωρητικό - ἀναλυτικό πλαίσιο.

31. Αὐτή ἡ τάση παρατηρήθηκε ἀό διάφορους μελετητές.'Η Al Habri λ.χ. τήν ἀποδίδει στήν προσπάθεια τοῦ ἄνδρα νά ἀναπληρώσει τό γεγονός ὅτι δέν μπορεῖ νά δίνει ζωή ὅπως ἡ γυναίκα στή γέννα."Οταν αὐτή ἡ προσπάθεια μπεῖ στά πλαίσια μιᾶς σχέσης ἐξουσίας (ὅπως ἡ πατριαρχεία) τότε μεταβάλεται σέ διαιώνιση καί ἀθανασία στή βάση τῆς κυριαρχίας.

32. Τά ἐλευθεριακά ἀναρχικά κινήματα ἀναπτύχθηκαν τόν 20ό αἰῶνα σέ ἔντονο ἀνταγωνισμό μέ ἐθνικιστικά.'Αρκεῖ νά ἀναφέρουμε δύο κλασικά ἀναρχικά κινήματα - τή Μαχνοβίτικη στήν Οὐκρανία τό 1918-21 καί ἐπανάσταση στήν Καταλωνία (καί σ'ἄλλες 'Ισπανικές περιοχές φυσικά) τό 1936.Καί στίς δύο περιπτώσεις τόσο τό κίνημα τοῦ Μάχνο ὅσο καί ἡ CNT εἶχαν νά ἀντιμετωπίσουν τούς ἐθνικιστές οἱ ὁποῖοι καί τελικά ἔπαιξαν ρόλο στήν ἧττα τῆς 'Επανάστασης.Εἶναι ἀναγκαῖο νά τονιστεῖ ὅτι καί στίς δύο περιοχές ὑπῆρχε "ἐθνικό"πρόβλημα (αὐτονομοποίησης ἀπ'τό Ρωσσικό ἤ 'Ισπανικό κράτος).Οἱ ἀναρχικοί καί οἱ ἐθνικιστές ἔδιναν ἐντελῶς διαφορετικές λύσεις στό πρόβλημα (οἱ πρῶτοι ἀποκέντρωση-ὁμοσπονδία περιοχῶν οἱ δεύτεροι δημιουργία ἔθνους-κράτους).Χωρίς νά ἀπαντήσουν στό ἐθνικό στό ἐπίπεδο πού τιθόταν οἱ ἀναρχικοί διαμόρφωσαν ἕνα αὐτόνομο "λόγο καί χῶρο" στό βαθμό πού ἡ ἀντιεξουσία τους μποροῦσε νά ἀντιπαραβληθεῖ ἀπέναντι στό κράτος καί τούς ἐθνικιστές καί ἄνοιξαν δρόμους γιά νέες λύσεις.

33. Βλέπε τή δίωξη τοῦ Ρεμπέτικου ὅταν ἦταν ζωντανό τραγούδι ἤ τά "σύγχρονα περί "Τουρκογύφτικου", "γύφτικου" κλπ.

34. Καλλιεργεῖται συχνά ἡ ἐντύπωση ὅτι οἱ "Αγγλοι ἔκαναν τά πάντα γιά νά ἀφελληνίσουν τούς 'Ελληνοκύπριους.Αὐτό εἶναι ἕνα τραβηγμένο παραμύθι βγαλμένο ἀπ'τήν ἐθνικιστική περίοδο Χωρίς νά νιάζονται ἰδιαίτερα γιά τούς Κύπριους, οἱ "Αγγλοι ὡστόσο αὔξησαν τήν ἐξουσία τῶν 'Ελλήνων καί γιά διάφορους λόγους ἐνθάρρυναν τό 'Ελληνοχριστιανικό κίνημα στίς ἀρχές του (βλέπε δηλώσεις τοῦ Τσώρτσιλ τό 12, γράφτα τοῦ κυβερνήτη Σλόπς κλπ.) Στήν πρώτη περίοδο (ὡς τό 14 πού ἔγινε ἡ προσάρτηση καί μερικοί ὡς τό 30) ἀρκετοί "Αγγλοι μέσα ἀπό ἕνα εὐρωκεντρικό ρατσισμό (ἐνάντια στούς ἀνατολίτες Τούρκους) ἤ γιά λόγους πολιτικῆς σκοπιμότητας (μιά καί μέχρι τό 14 ἡ 'Αγγλία ἦταν ἁπλά τοποτηρητής στήν Κύπρο πού ἀνῆκε στήν 'Οθωμανική Αὐτοκρατορία) τονίζουν ἀρκετά καθαρά τήν ἑλληνικότητα τῆς Κύπρου.

35. Παρόλο πού οἱ 'Ελληνοχριστιανοί ζοῦν μ'αὐτόν τόν ἐφιάλτη, οἱ νεοκύπριοι δέν τὄχουν προτείνει ἀκόμα.Τά δύο αἰτήματά τους πού ξεσήκωσαν τήν ἱερή ὀργή τῶν 'Ελλήνων μας (καί τῶν Μαρξιστο-ενωτικῶν φυσικά) ἦταν ἡ πρόταση νά καθιερωθεῖ ἐπίσημα μόνο ἡ Κυπριακή σημαία σάν σημαία τοῦ κράτους (νά φύγει δηλαδή ἡ 'Ελληνική) καί νά γίνει Κυπριακός 'Εθνικός Ύμνος. Καϋμούς πού ἔχει αὐτός ὁ κόσμος.